

گزارش تازه‌ترین تحولات و دستاوردهای
کالاهای اساسی ایران و جهان

نسخه چهارم

کالاهای اساسی



کالاهای اساسی

گزارش تازه‌ترین تحولات و دستاوردهای کالاهای اساسی ایران و جهان

تألیف: مدیریت بانکداری شرکتی بانک سامان

امور پژوهشی و اجرایی: مدیریت بازاریابی و توسعه محصول و آکادمی سامان

ویراستاری و امور هنری: مدیریت روابط عمومی و صدای مشتریان

چاپ چهارم: تابستان ۱۴۰۳

شمارگان: ۵۰ نسخه

تمامی حقوق این اثر متعلق به بانک سامان است.

این گزارش با هدف ارائه به فعالان کالاهای اساسی تهیه و تدوین شده

و بهره‌برداری از اطلاعات و مطالب آن با ذکر منبع بدون مانع است.





پیش‌گفتار

بی‌شک کالاهای اساسی جزو ارزاق حیاتی جامعه محسوب می‌شوند و از آنجایی‌که ارتباط نزدیکی با معیشت تمامی اقشار جامعه دارند، از سهم بالایی در سبد هزینه خانوار برخوردارند. تأمین کالای اساسی همواره اهمیت فراوانی داشته است و این موضوع، یک مسئله راهبردی برای هر کشور محسوب می‌شود.

واردات کالاهای اساسی همیشه سهم بسزایی از منابع ارزی کشور را به خود اختصاص داده است. تغییر گروه کالایی برخی از اقلام و افزایش نرخ ارز طی سال‌های گذشته، افزایش چشمگیر نرخ جهانی، افزایش هزینه‌های جانبی واردات مانند کرایه حمل، دموژ و... و همچنین کم‌آبی سال‌های اخیر در کشور که موجب کاهش تولید داخلی محصولات مثل گندم، جو و... شده است، همگی دلایلی بر افزایش سرمایه در گردش مورد نیاز به منظور واردات اقلام اساسی هستند. برای جبران این نیاز به نقدینگی امکان‌گشایش اعتبار اسنادی فراهم و اجرایی شده است.

هرچند وجود تحریم‌ها و همچنین روند تخصیص منابع ارزی از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا. تأثیرگذارترین عامل بر واردات کالاهای اساسی محسوب می‌شود، ولی وجود تجربه طولانی همکاری با فعالین مطرح در این حوزه از سوی این بانک و شناخت و دانش کافی در خصوص موانع و مشکلات تأثیرگذار بر افزایش هزینه‌های واردات این‌گونه کالاها نیز می‌تواند در این زمینه اثربخش باشد.

بانک سامان طی سال‌های گذشته با فعالان مطرح حوزه کالاهای اساسی در زمینه واردات اقلامی مانند نهاده‌های دامی، غلات برنج، روغن، چای و... همکاری داشته و با در نظر گرفتن شرایط کشور دغدغه اصلی خود را به طور خاص ارائه راهکارهای سریع و مناسب در زمینه پرداخت‌های بین‌المللی و همچنین تأمین سرمایه در گردش مورد نیاز شرکت‌های فعال در این حوزه در قالب بسته‌های اعتباری متنوع قرار داده است.

بنابراین، باتوجه به سابقه طولانی همکاری این بانک با فعالان مطرح این صنعت و با ارائه راهکارهای مناسب مثل خدمات سریع و به موقع برای جلوگیری از فساد کالاهای وارداتی و همچنین کاهش چشمگیر هزینه‌های جانبی واردات، درصدد ایجاد ارزش افزوده برای فعالان این حوزه است. باتوجه به استراتژیک بودن و اهمیت کالاهای اساسی برای کشور، این بخش از بخش‌های با اولویت بانک سامان بوده و به منظور شناخت دقیق نیازمندی‌ها و دغدغه‌های واردکنندگان کالاهای اساسی، این بانک نسبت به مطالعه بازار و تدوین این گزارش اقدام کرده است.



مروت رنجبر
مدیر بانکداری شرکتی

خلاصه مدیریتی

- ♦ در پی رکود جهانی ناشی از همه‌گیری کرونا، افزایش رشد اقتصادی با تورم جهانی همراه بوده است. این تورم در محصولات غذایی به طور محسوس افزایش یافته بود. علاوه بر این جنگ روسیه و اوکراین نیز باعث اختلال در تجارت جهانی غلات، کاهش عرضه این محصولات و در نتیجه افزایش قیمت جهانی شده است.
- ♦ اما پس از گذشت یک سال از آغاز جنگ قیمت‌های جهانی محصولات غذایی به مقادیر پیش از جنگ بازگشت است؛ بنابراین طی دو سال گذشته شاهد روند نزولی شاخص جهانی قیمت محصولات غذایی بودیم. به طور میانگین طی یک سال گذشته تورم ماهانه محصولات غذایی منفی ۰.۵ درصد بوده است.
- ♦ کشورهای منطقه خاورمیانه در تولید کالاهای اساسی نقشی ندارند و بیشتر به‌عنوان مصرف‌کننده این محصولات شناخته می‌شوند. کشورهای منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۲۳ بیش از ۹۹ میلیون تن کالای اساسی وارد کرده‌اند. این شاخص در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۰۷ میلیون تن بود.
- ♦ حجم تولیدات غلات در کشور طی سه سال اخیر افزایش یافته است و به بیش از ۲۰.۹ میلیون تن رسیده است. طی این مدت واردات و مصرف این محصولات به کشور کاهش پیدا کرده است.
- ♦ طی یک سال گذشته مصرف داخلی و واردات دانه‌های روغنی افزایش یافته است.
- ♦ طی دو سال گذشته، واردات کنجاله‌های روغنی با تولید داخلی این محصولات جایگزین شده است. حجم مصرف کنجاله‌های روغنی نیز طی یک سال اخیر افزایش یافته و به مقادیر سال ۱۴۰۰ رسیده است.
- ♦ تولید داخلی روغن نباتی در سال ۱۴۰۲ حدود ۹ درصد افزایش یافته است. واردات این گروه کالایی نیز در مدت مشابه ۱۴ درصد افزایش یافته است. سهم واردات و تولید داخلی از مصرف داخلی انواع روغن نباتی به ترتیب ۶۸ و ۳۲ درصد است.
- ♦ باتوجه به بحران هزینه خانوار و رکود اقتصادی حاکم در کشور تقاضای داخلی محصولات غذایی تقریباً ثابت بوده است. درعین حال واردات این محصولات به شدت افزایش یافته است. به نظر می‌رسد که سهم عمده‌ای از افزایش واردات با آگاهی از تغییر سیاست‌های اقتصادی دولت و با هدف انبار کالاهای اساسی مورد نیاز انجام شده است.
- ♦ سهم هزینه‌های خوراکی و آشامیدنی از هزینه خانوار طی پنج سال گذشته به طور مستمر افزایش یافته است. مجموع هزینه‌های سالانه خرید کالاهای اساسی برای خانوارهای شهری از ۲۶ میلیون ریال در سال ۱۳۹۶ به ۱۲۲ میلیون ریال در سال ۱۴۰۱ رسیده است.
- ♦ قیمت خرید محصولات کشاورزی از کشاورزان طی سال‌های اخیر با رشدی کمتر از تورم عمومی کشور افزایش یافته است.
- ♦ تورم محصولات خوراکی در سال ۱۴۰۱ به بیش از ۷۱ درصد رسیده است. شاخص عمومی تورم در این دوره به ۴۶ درصد رسیده است. حذف ارز ترجیحی کالاهای اساسی، اصلی‌ترین علت افزایش قیمت محصولات خوراکی ارزیابی می‌شود. این شاخص در سال ۱۴۰۲ کماکان در عدد ۷۱ ثابت مانده است. در این دوره تورم عمومی قیمت‌ها با افزایشی ۱۳ درصدی به ۵۹ درصد رسیده است.
- ♦ تورم سه گروه کالایی روغن، لبنیات و غلات در یک سال گذشته کاهش پیدا کرده است. در مقابل تورم قیمت انواع گوشت و آشامیدنی‌ها افزایش یافته است. در این بین بیشترین تورم مربوط به انواع گوشت بوده است. افزایش قیمت محصولات گوشتی در پی افزایش قیمت خوراک دام بوده است.
- ♦ شرکت بازرگانی دولتی ایران به‌عنوان متولی خرید تضمینی غلات و دانه‌های روغنی سهم عمده‌ای از محصولات تولیدی در کشور را خریداری می‌کند.
- ♦ مجموع ارز تأمین شده برای واردات از ۳۶ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۹ به ۶۸ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۲ رسیده است.
- ♦ حجم ارز ترجیحی نیز که در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ سالانه به طور میانگین به ۱۷.۷۵ میلیارد دلار می‌رسید، در سال ۱۴۰۱ به ۴ میلیارد دلار و در سال ۱۴۰۲ به ۱۶ میلیارد دلار رسید.
- ♦ ارز تخصیص یافته برای واردات کالاهای اساسی کشاورزی و غذایی از ۱۲.۷ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۰ به ۱۵.۴ میلیارد دلار در دو سال گذشته رسیده است.

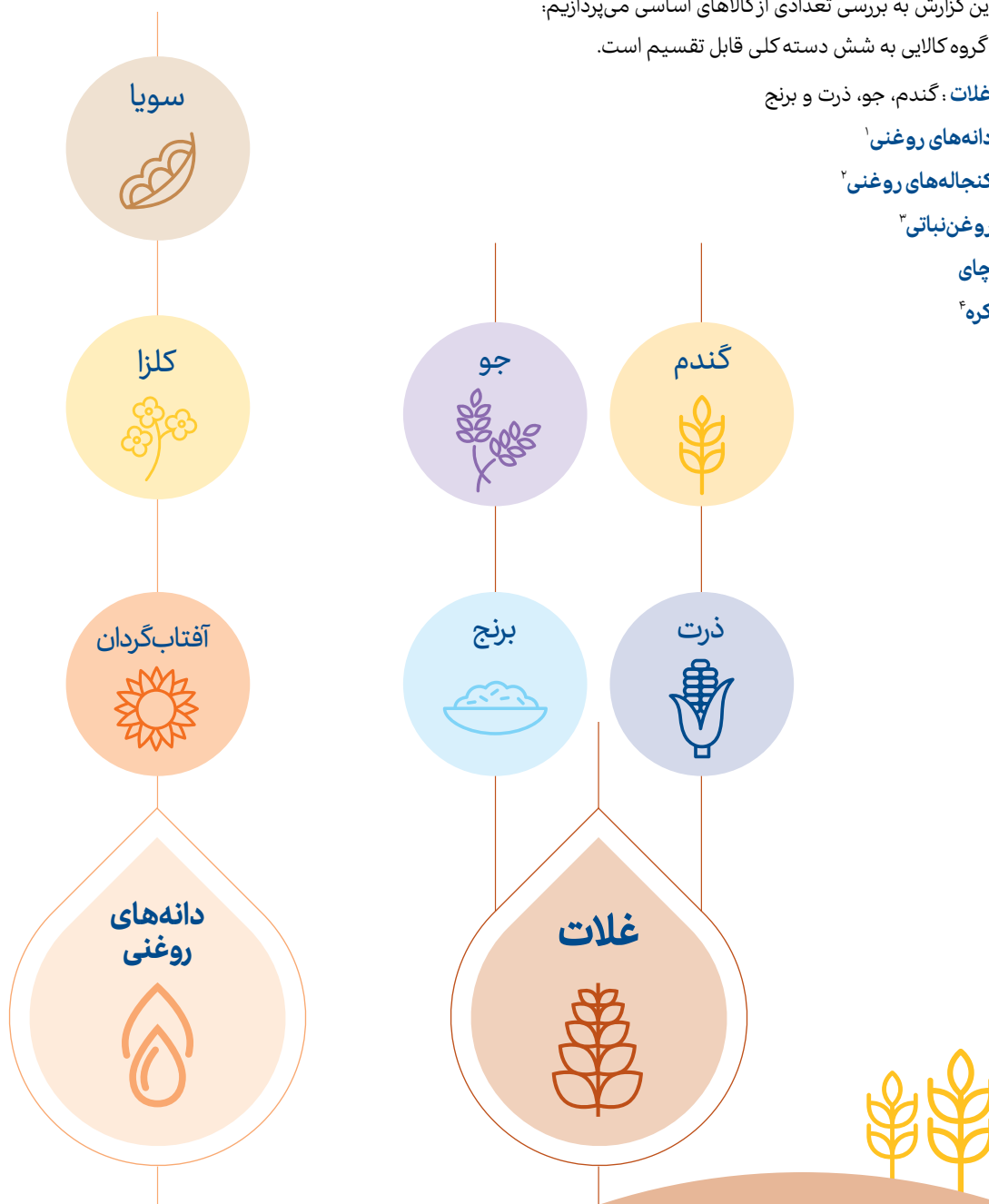
◆ طبق آمارهای وزارت کشاورزی، مجموع ۱۶.۵ میلیارد دلار ارزی که برای واردات کالاهای اساسی کشور تأمین شده است. ۸۴ درصد از این ارز به نرخ ترجیحی (۲۸۵۰۰ تومان به ازای هر دلار) در اختیار واردکنندگان قرار گرفته است. ۱۱ درصد تحت عنوان ارز نیمایی و ۵ درصد در اختیار اشخاص قرار گرفته است. سهمی مذکور برای واردات کالاهای اساسی تحت بررسی این گزارش برای ارز ترجیحی به ۹۵ درصد و برای ارز نیمایی به ۵ درصد می‌رسد.



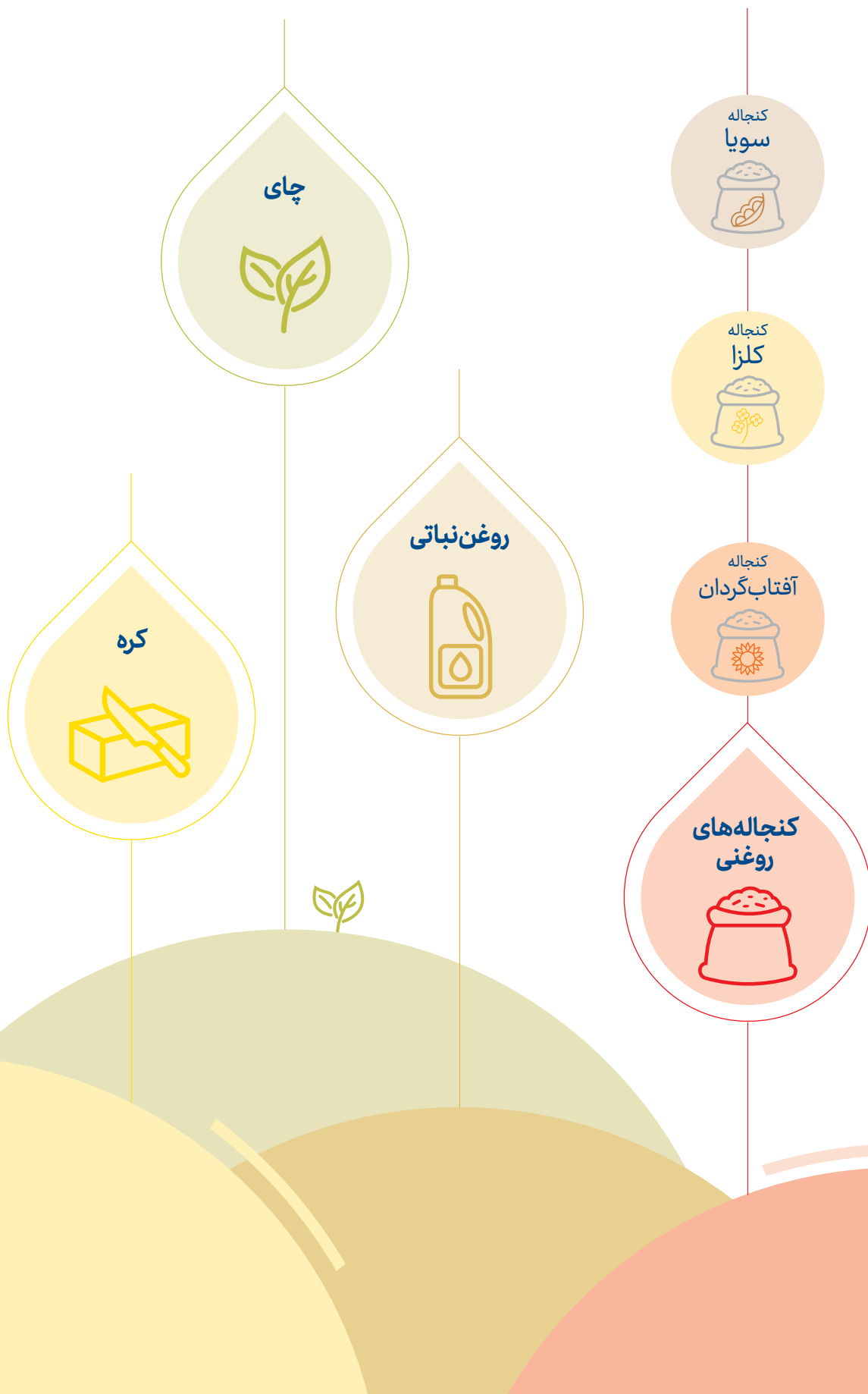
طبقه‌بندی محصولات

در این گزارش به بررسی تعدادی از کالاهای اساسی می‌پردازیم؛ این گروه کالایی به شش دسته کلی قابل تقسیم است.

- غلات: گندم، جو، ذرت و برنج
- دانه‌های روغنی^۱
- کنجاله‌های روغنی^۲
- روغن نباتی^۳
- چای
- کره^۴



۱. این محصولات شامل طیف گسترده‌ای از محصولات کشاورزی می‌شوند، اما در این گزارش سه محصول سویا، کلزا و آفتاب‌گردان مورد بررسی قرار گرفته‌اند.
۲. کنجاله‌های روغنی محصول فرعی صنایع روغن‌کشی محسوب می‌شوند. در این گزارش کنجاله‌های سویا، کلزا و آفتاب‌گردان مورد بررسی قرار گرفته‌اند.
۳. عمده واردات روغن نباتی به کشور مربوط به روغن پالم، سویا، کلزا و آفتاب‌گردان است. در این گزارش بر تجارت این محصولات تمرکز شده است.
۴. در این گزارش منظور از کره، کره حیوانی است.



بازار جهانی کالاهای اساسی

روند تحولات جهانی

قیمت جهانی محصولات غذایی

در پی رکود جهانی ناشی از همه‌گیری کرونا، افزایش رشد اقتصادی با تورم جهانی همراه بوده است. این تورم در محصولات غذایی به طور محسوسی افزایش یافته بود. علاوه بر این جنگ روسیه و اوکراین نیز باعث اختلال در تجارت جهانی غلات، کاهش عرضه این محصولات و در نتیجه افزایش قیمت جهانی شده است. اما پس از گذشت یک سال از آغاز جنگ قیمت‌های جهانی محصولات غذایی به مقادیر پیش از جنگ بازگشت است؛ بنابراین طی دو سال گذشته شاهد روند نزولی شاخص جهانی قیمت محصولات غذایی بودیم. به طور میانگین طی یک سال گذشته تورم ماهانه محصولات غذایی منفی ۰.۵ درصد بوده است.



تورم ماهانه مواد غذایی در جهان - ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ (درصد)



غلات

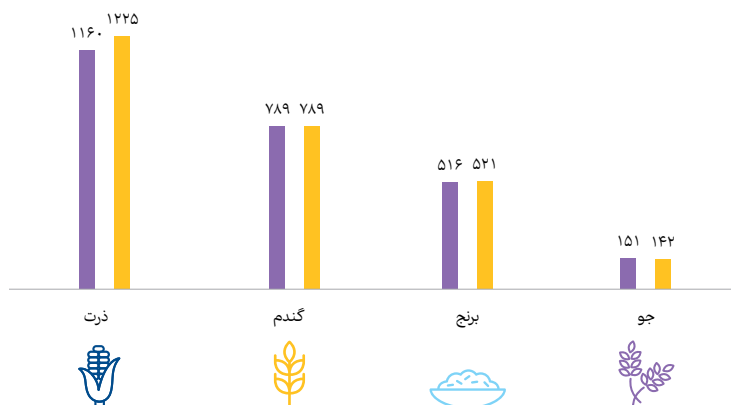
تولیدات جهانی غلات در سال ۲۰۲۲ در پی جنگ روسیه و اوکراین کاهش یافته بود. پس از فروکش کردن امواج اولیه این درگیری نظامی و تثبیت بازارهای جهانی، تولید ذرت در جهان در سال ۲۰۲۳ حدود ۱۰ درصد افزایش یافته است.



حجم تولیدات برنج در مدت مشابه یک درصد افزایش یافت. در مقابل حجم تولیدات جهانی جو ۶ درصد کاهش یافته است.

حجم تولید جهانی غلات (میلیون تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳

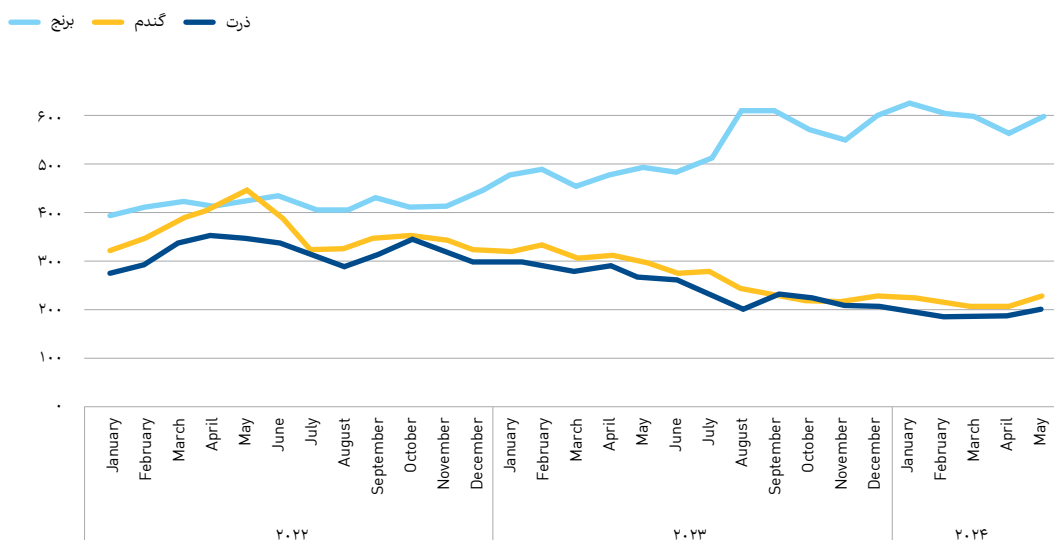


شروع جنگ اوکراین روسیه در سال ۲۰۲۲ باعث افزایش سریع قیمت گندم و ذرت در سطح جهان شد. این دو کشور جزء بزرگترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان غلات در جهان محسوب می‌شوند. با فروکش کردن تب و تاب اولیه جنگ و تضمین امکان عبور محموله‌های غلات اوکراین از دریای سیاه، قیمت این محصولات کاهش یافت و به میزان قبل از شروع جنگ بازگشت.



ممنوعیت صادرات برنج هندوستان و شرایط آب‌وهوایی نامناسب باعث کاهش عرضه این محصولات و افزایش قیمت شده است.

میانگین قیمت جهانی انواع غلات - ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ (دلار بر تن)

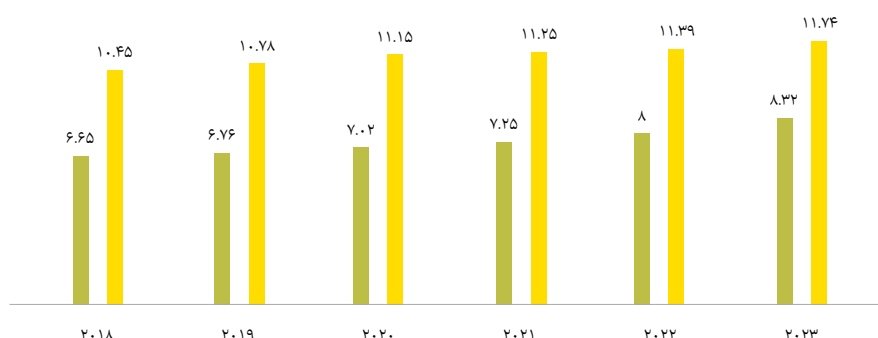


کره و چای

تولید کره در اختیار تعداد معدودی از کشورهای جهان و مستلزم تأسیس پالایشگاه‌های شیر است. کشورهای جنوب شرق آسیا اصلی‌ترین تولیدکنندگان چای به شمار می‌روند. حجم تولیدات جهانی چای طی شش سال گذشته ۲۵ درصد افزایش یافته است. در مدت مشابه تولید جهانی کره ۱۲ درصد افزایش یافته است.

تولید جهانی کره و چای - ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۳ (میلیون تن)

کره ● چای ●

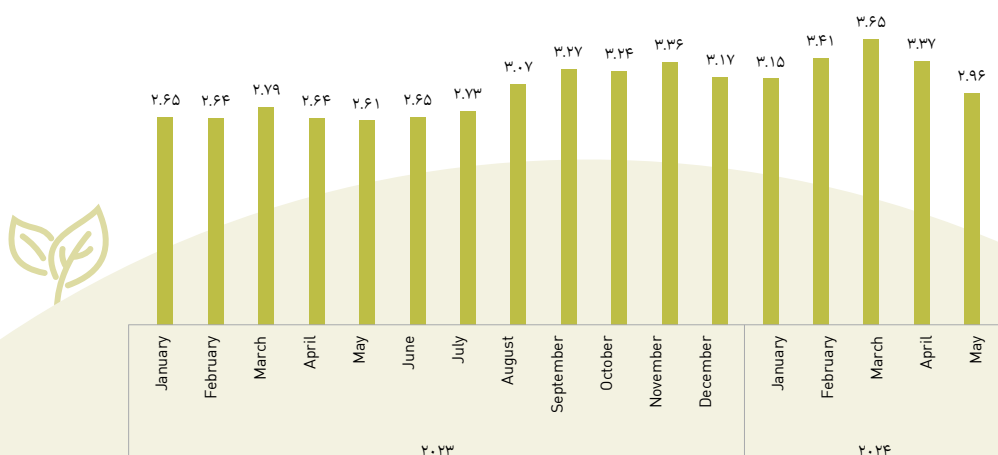


USDA Food Data Central ●

قیمت چای

قیمت جهانی چای در یک سال گذشته تقریباً ثابت بوده است.

میانگین قیمت جهانی چای - ۲۰۲۳ تا ۲۰۲۴ (دلار بر کیلوگرم)



IMF ●

دانه‌های روغنی و کنجاله‌های روغنی

طی یک سال گذشته حجم تولیدات دانه آفتابگردان و سویا تقریباً ثابت مانده است. حجم تولیدات سویا نیز در مدت مشابه ۵ درصد افزایش یافته است.

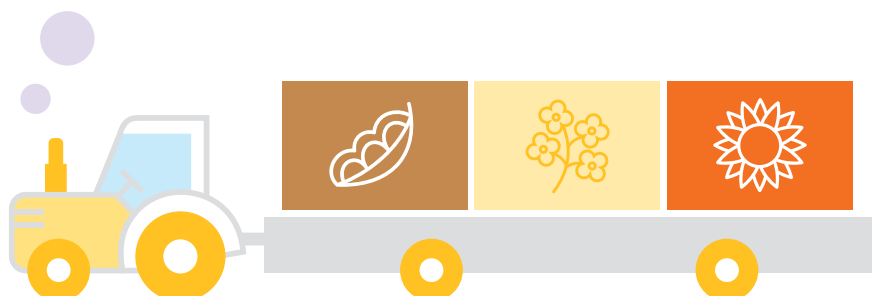
از بین دانه‌های روغنی مختلف

سه محصول سویا، آفتابگردان و کلزا

۹۵ درصد از تولیدات جهانی دانه‌های روغنی را

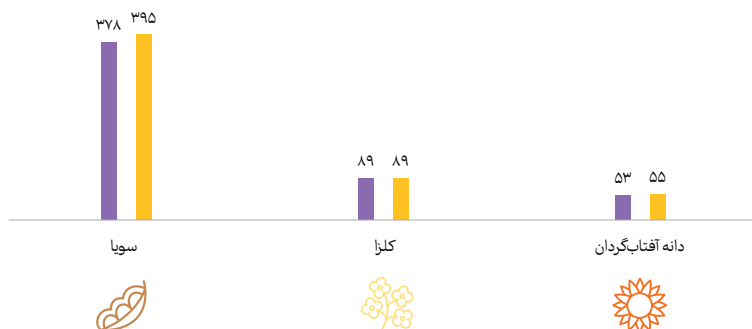
به خود اختصاص می‌دهند.

۹۵٪



حجم تولیدات جهانی دانه‌ها و کنجاله‌های روغنی (میلیون تن)

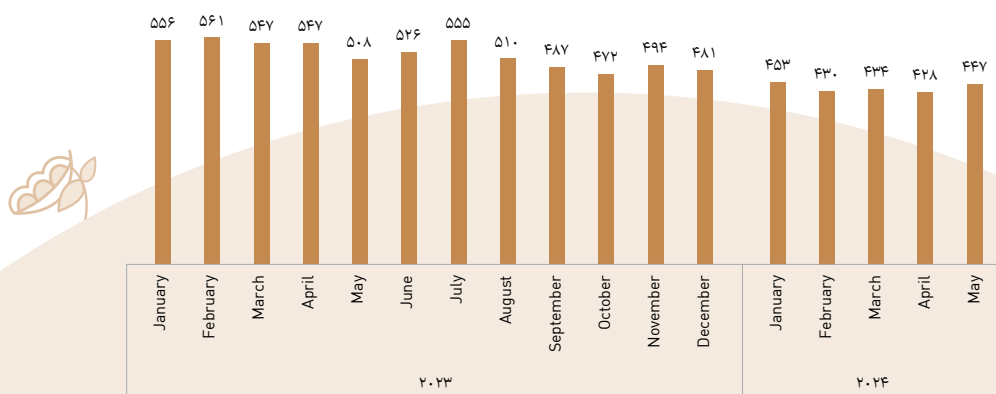
● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳





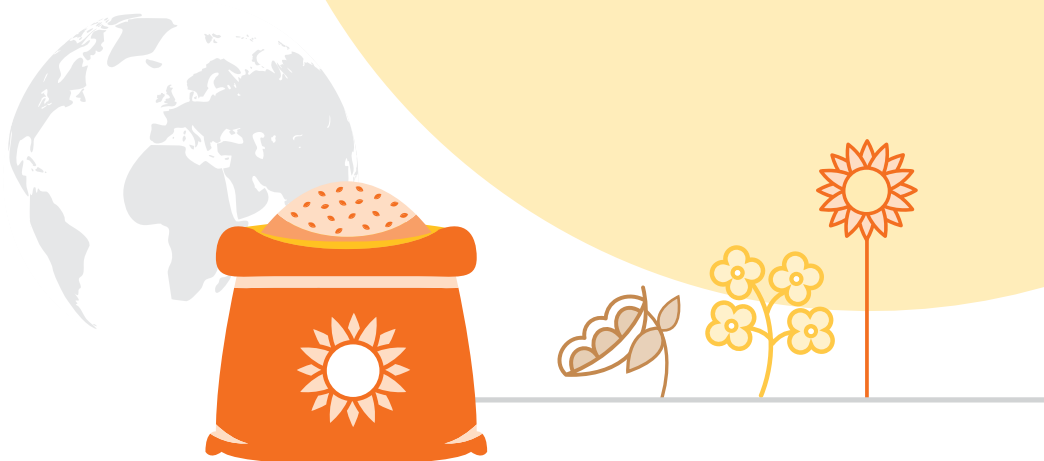
سویا اصلی‌ترین دانه روغنی تولیدی در جهان محسوب می‌شود. قیمت جهانی دانه سویا طی یک سال اخیر کاهش پیدا کرده است.

میانگین قیمت جهانی سویا - ۲۰۲۳ تا ۲۰۲۴ (دلار بر تن)



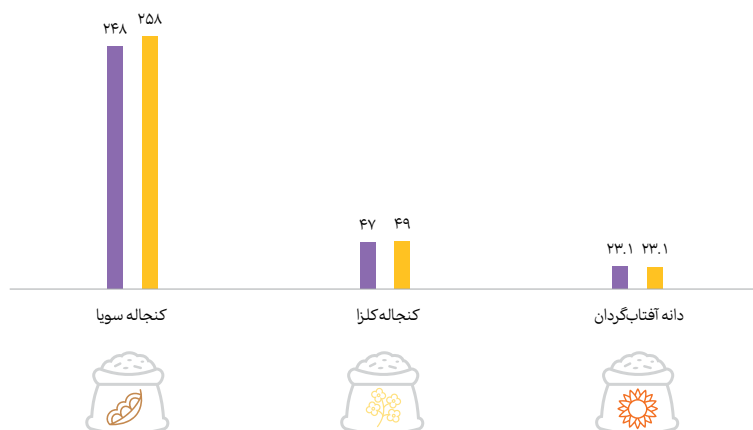
کنجاله‌های روغنی

حجم تولید جهانی انواع کنجاله‌های روغنی طی یک سال اخیر افزایش یافته است. بیشترین رشد مربوط به کنجاله آفتاب‌گردان است.



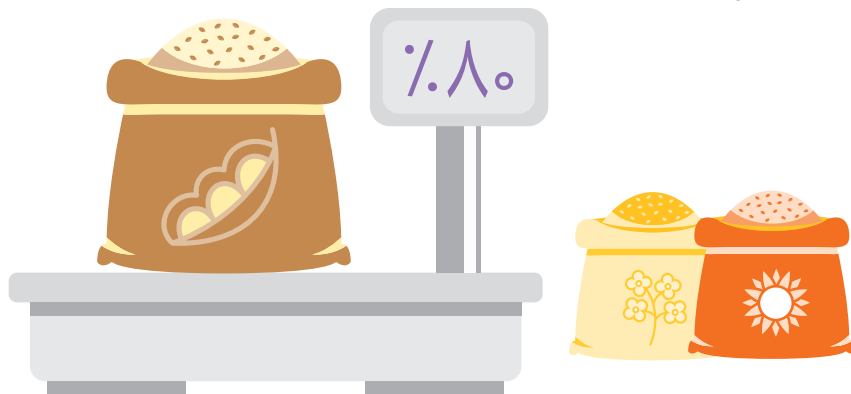
حجم تولید انواع کنجاله‌های روغنی (میلیون تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳



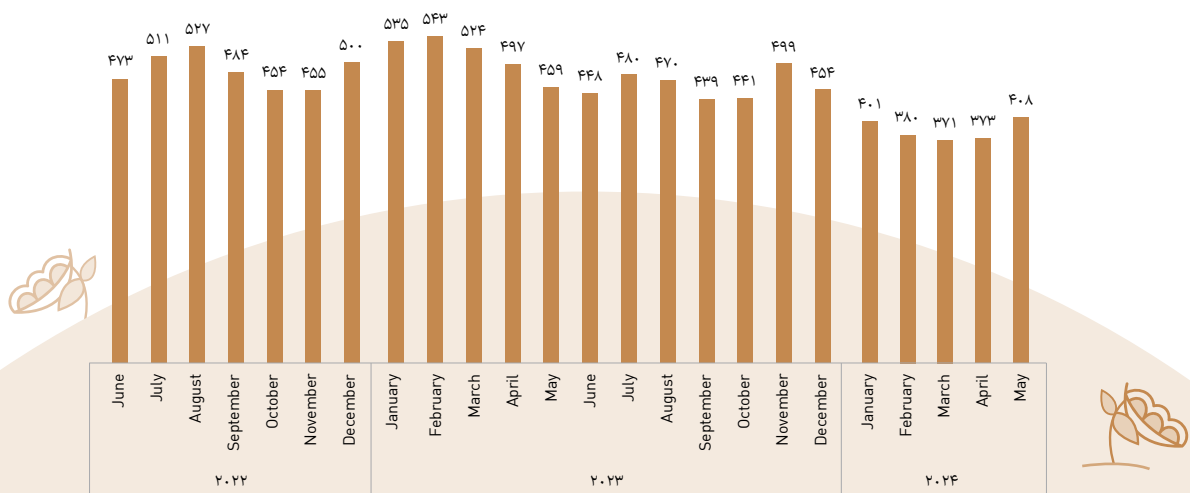
کنجاله دانه‌های روغنی محصول جانبی فرایند تولید روغن‌های نباتی به شمار می‌روند.

بیش از ۸۰ درصد از حجم
تولیدات جهانی کنجاله‌ها
متعلق به کنجاله سویا است.



متوسط قیمت جهانی کنجاله سویا طی یک سال گذشته ۱۲ درصد کاهش یافته است.

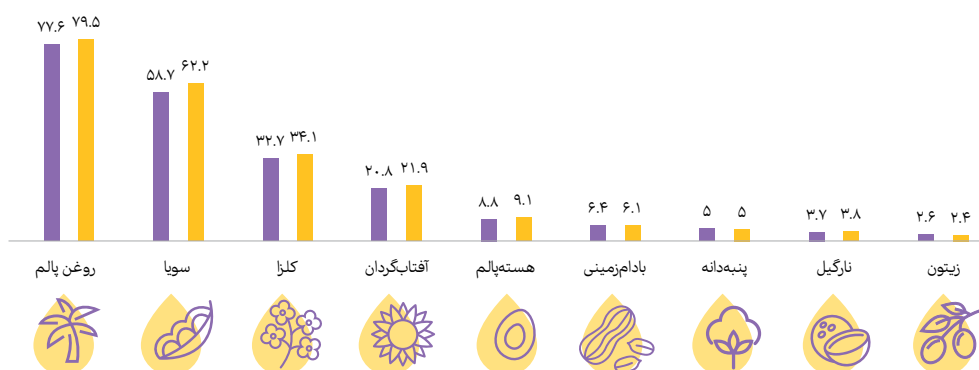
میانگین قیمت جهانی کنجاله سویا - ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ (دلار بر تن)



حجم تولیدات جهانی انواع روغن نباتی طی یک سال گذشته ۲ درصد افزایش یافته است. نیمی از این افزایش تولیدات مربوط به روغن پالم است.

حجم تولید جهانی انواع روغن نباتی (میلیون تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳

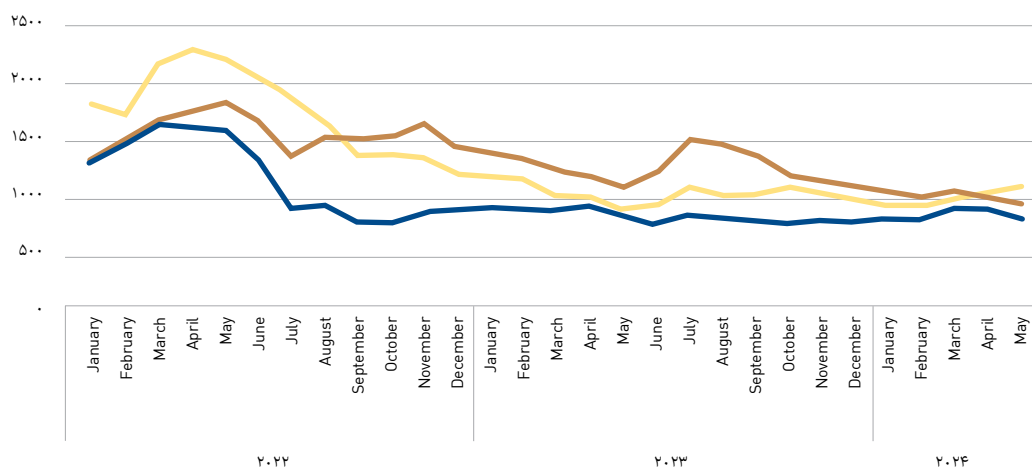


USDA Food Data Central ●

میانگین قیمت انواع روغن نباتی طی ماه‌های ابتدایی سال ۲۰۲۲ با افزایش همراه بود؛ این روند رفته رفته معکوس شد و قیمت جهانی این محصولات طی یک سال اخیر کاهش یافته است.

میانگین قیمت جهانی انواع روغن نباتی - ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ (دلار بر تن)

— روغن پالم — روغن سویا — روغن کلزا



IMF ●



جغرافیای بازار

تجارت بین‌المللی کالاهای اساسی

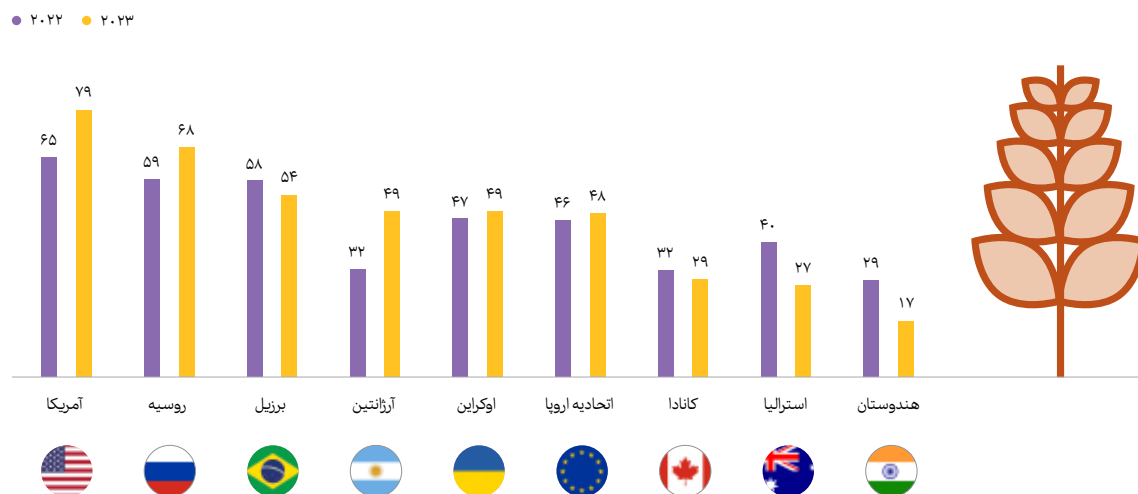
غلات

حدود ۲۰ درصد از تولیدات جهانی غلات بین کشورهای مختلف مبادله می‌شود. بیش از ۷۳ درصد از صادرات غلات از مبدأ هشت کشور بزرگ تولیدکننده انجام می‌شود.

کشور اوکراین تا سال ۲۰۲۱ چهارمین صادرکننده بزرگ غلات در جهان به شمار می‌رفت. این مهم نشان‌دهنده اهمیت بالای جنگ اوکراین و روسیه بر تجارت جهانی غلات است. طی یک سال گذشته حجم صادرات غلات در آمریکا، روسیه و آرژانتین به میزان محسوسی افزایش یافته است.



بزرگ‌ترین صادرکنندگان غلات (میلیون تن)

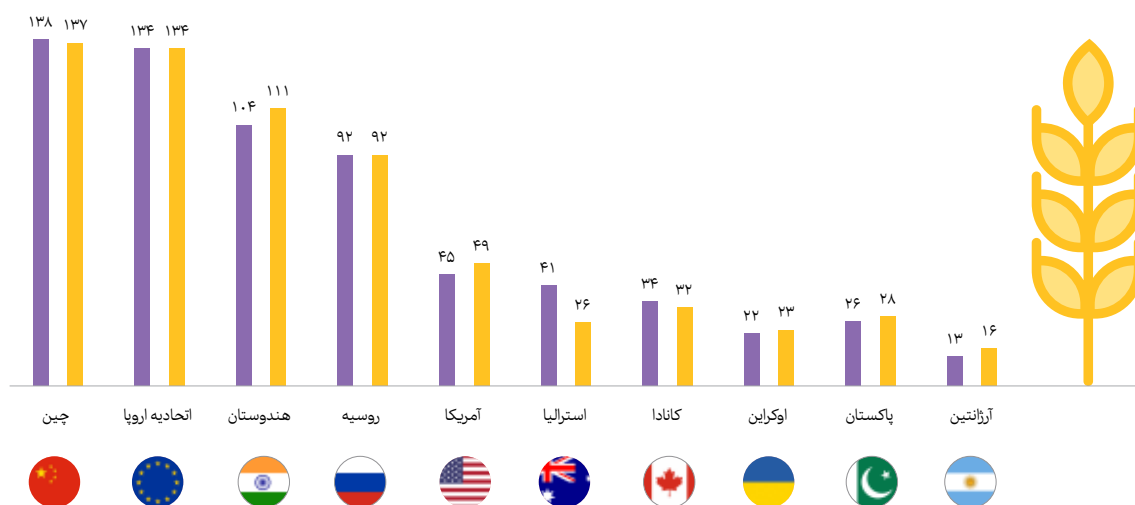




هشت تولیدکننده برتر گندم بیش از ۶۵ درصد تولیدات گندم را در اختیار دارند.

بزرگ‌ترین تولیدکنندگان گندم برحسب حجم تولید (میلیون تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳

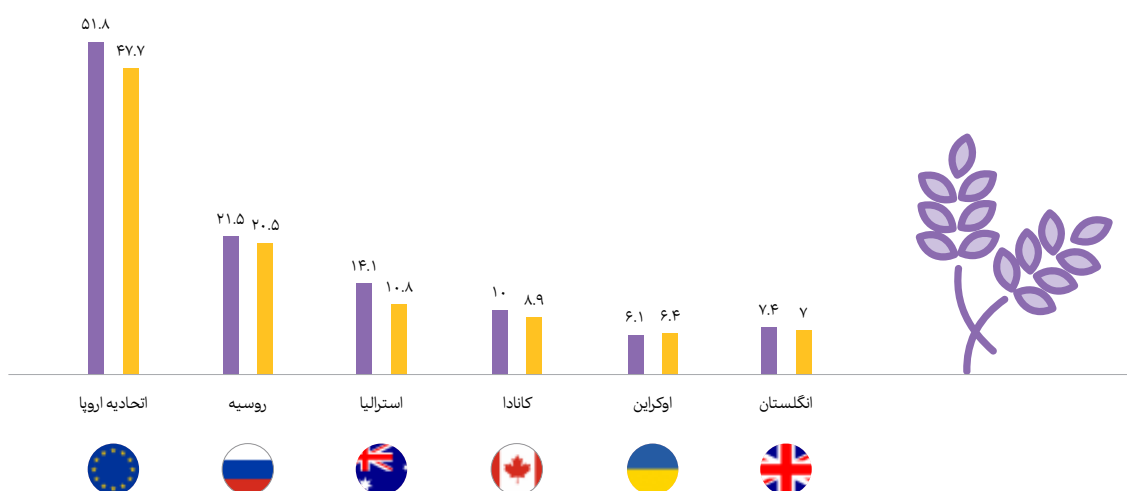


کشور فرانسه به عنوان یکی از اصلی ترین تولیدکنندگان جو در جهان، بیشترین صادرات این محصول را به خود اختصاص داده است. کشورهای روسیه، استرالیا و کانادا نیز در رتبه های بعدی قرار دارند.



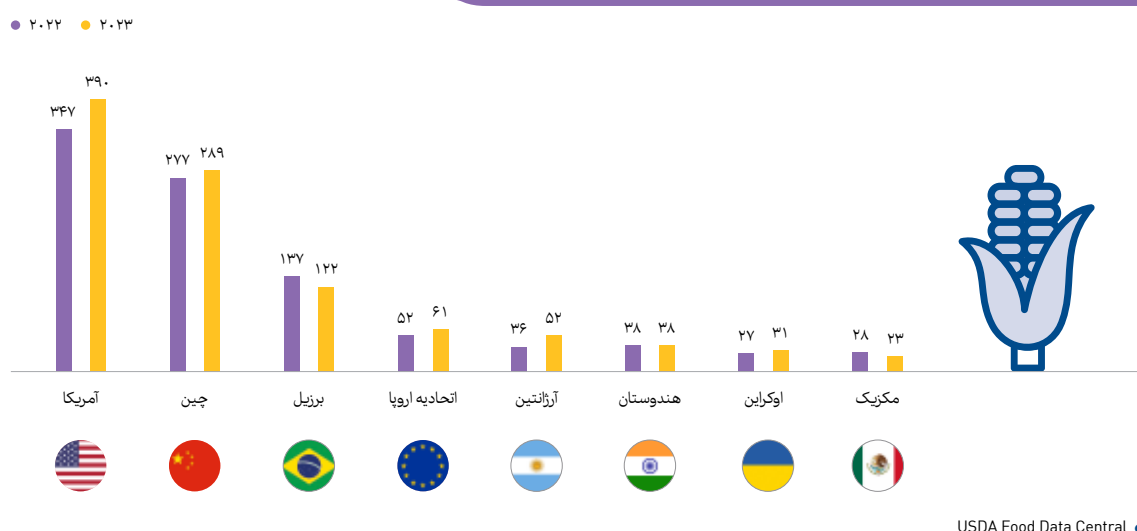
بزرگترین تولیدکنندگان جو در جهان برحسب حجم تولید (میلیون تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳



سه کشور آمریکا، چین و برزیل بیش از ۶۵ درصد از تولیدات جهانی ذرت را به خود اختصاص می‌دهند. چهار کشور برزیل، آمریکا، اوکراین و آرژانتین نیز بیش از ۸۵ درصد از صادرات ذرت در جهان را به خود اختصاص می‌دهند.

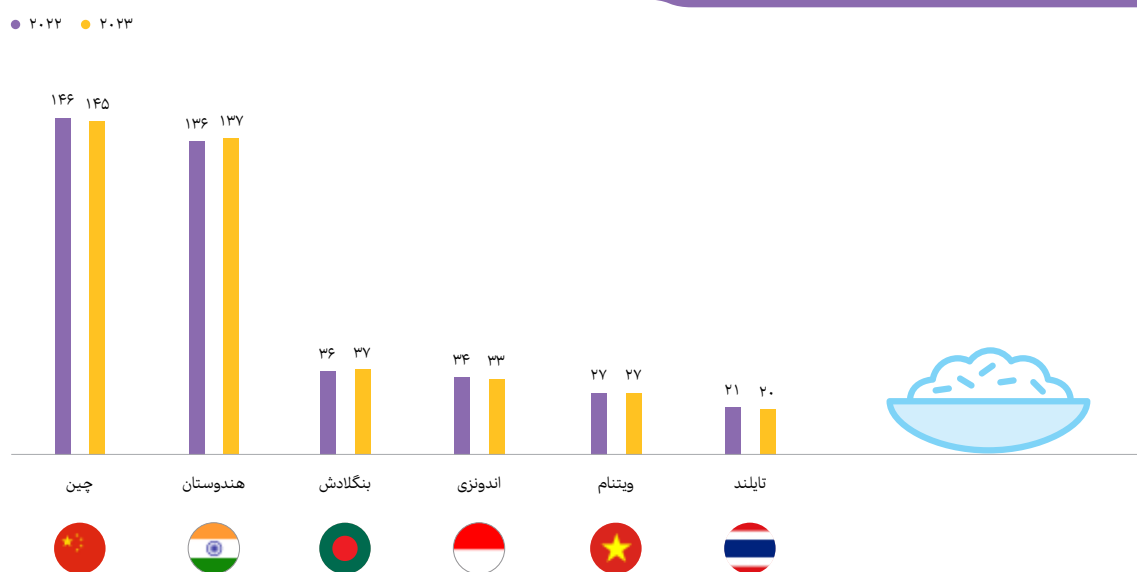
بزرگ‌ترین تولیدکنندگان ذرت در جهان برحسب حجم تولید (میلیون تن)



کشورهای جنوب شرق آسیا اصلی‌ترین تولیدکننده برنج در جهان محسوب می‌شوند. شش کشور برتر این حوزه بیش از ۷۵ درصد از تولیدات جهانی را به خود اختصاص می‌دهند.

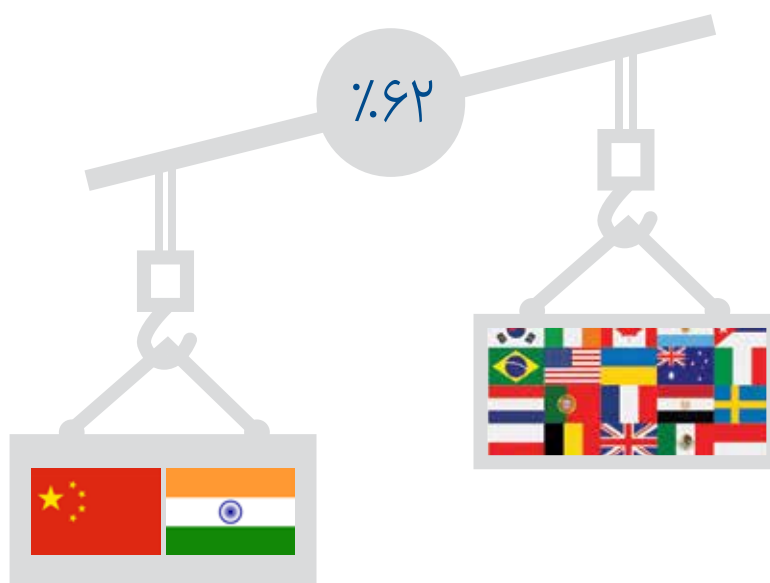
هندوستان بیش از ۲۶ درصد از تولیدات جهانی برنج را به خود اختصاص می‌دهد. اعمال ممنوعیت در صادرات برنج به بهانه کنترل قیمت داخلی در هندوستان، باعث افزایش ۲۰ درصدی قیمت جهانی این محصول طی یک سال گذشته شده است.

بزرگ‌ترین تولیدکنندگان برنج در جهان (میلیون تن)



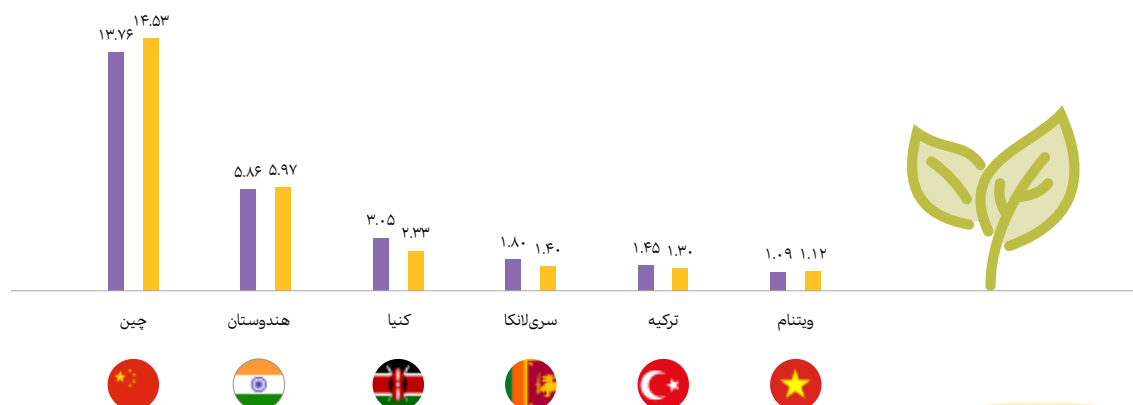
چای و کره

به طور میانگین سالانه دو میلیون تن چای در جهان صادر می‌شود. چین و هندوستان اصلی‌ترین تولیدکنندگان چای در جهان محسوب می‌شوند. بیش از ۶۸ درصد از تولیدات جهانی چای متعلق به این دو کشور است.



بزرگ‌ترین تولیدکنندگان چای در جهان (میلیون تن)

● ۲۰۲۱ ● ۲۰۲۲



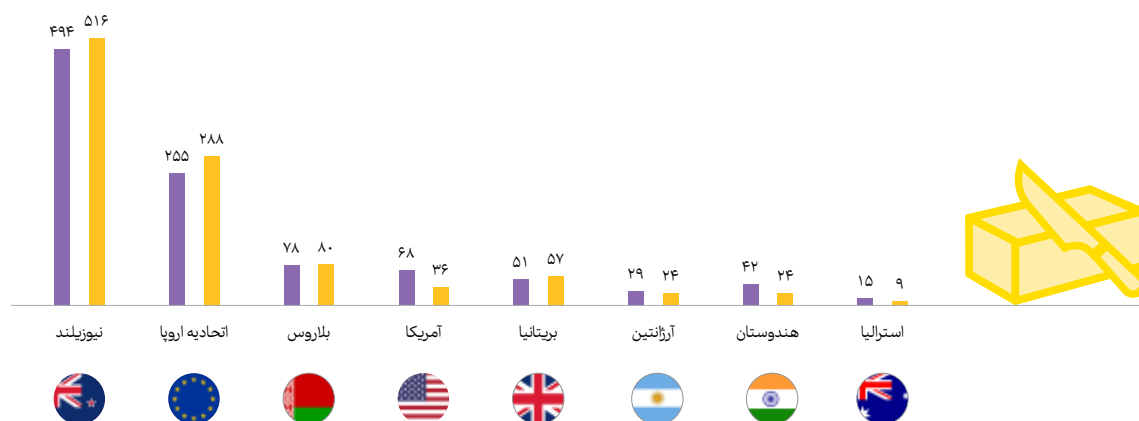
کشور نیوزیلند به تنهایی
۴۵ درصد از بازار تجارت بین‌المللی
کره حیوانی را در اختیار دارد.



تولید کره در طول زنجیره تأمین محصولات لبنی، نیازمند دسترسی به نژادهای اصیل گاوهای شیری و تکنولوژی جداسازی فرآورده‌های شیر است. کشورهای نیوزیلند، هلند و ایرلند در این زمینه از سایر کشورهای جهان پیشی گرفته‌اند.

بزرگ‌ترین صادرکنندگان کره حیوانی برحسب حجم تولید (هزار تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳



دانه‌ها و کنجاله‌های روغنی

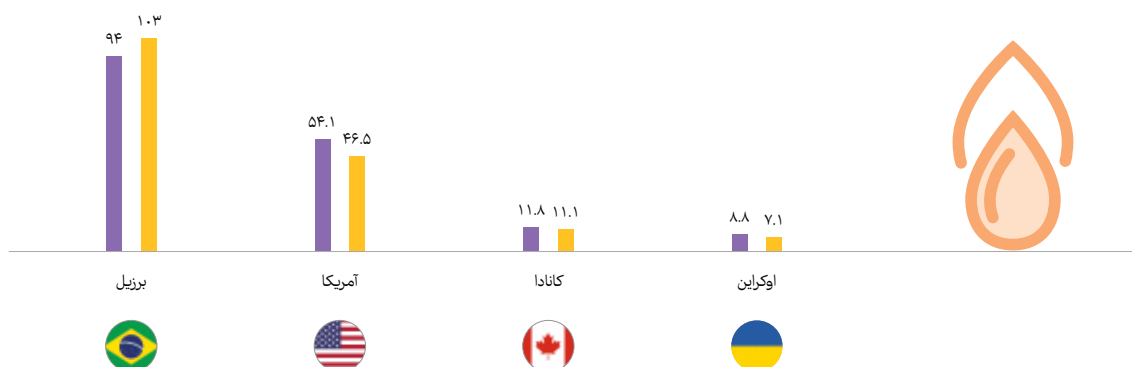
تولید و صادرات کنجاله‌های روغنی در ادامه زنجیره تأمین دانه‌های روغنی و کارخانه‌های روغن‌کشی است.

دو کشور برزیل و کانادا
بزرگ‌ترین صادرکنندگان
دانه‌های روغنی محسوب
می‌شوند.



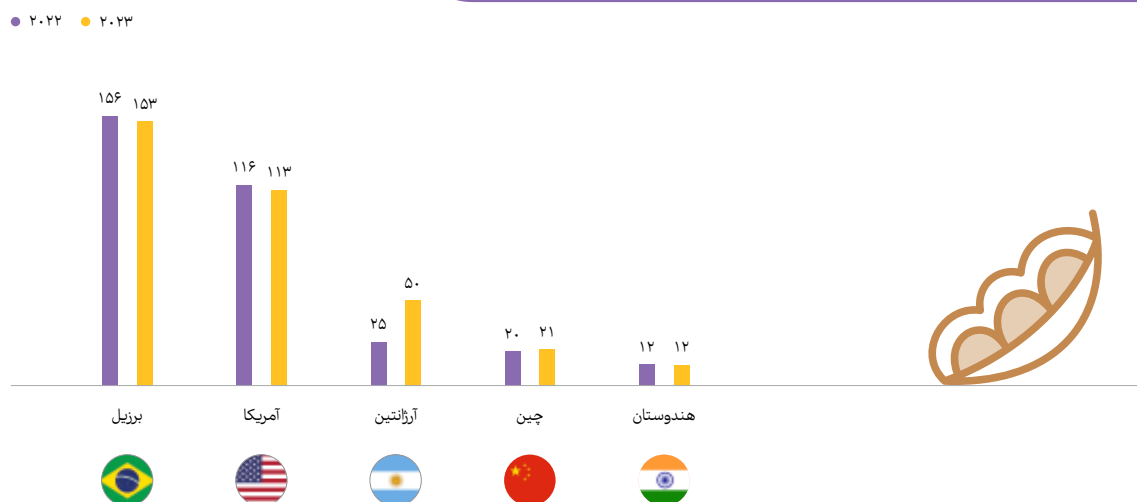
صادرکنندگان برتر دانه‌های روغنی (میلیون تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳



دو کشور برزیل و آمریکا بزرگترین تولیدکنندگان سویا محسوب می‌شوند و در سال ۲۰۲۳ حدود ۶۷ درصد از تولیدات جهانی این محصول را به خود اختصاص داده‌اند.

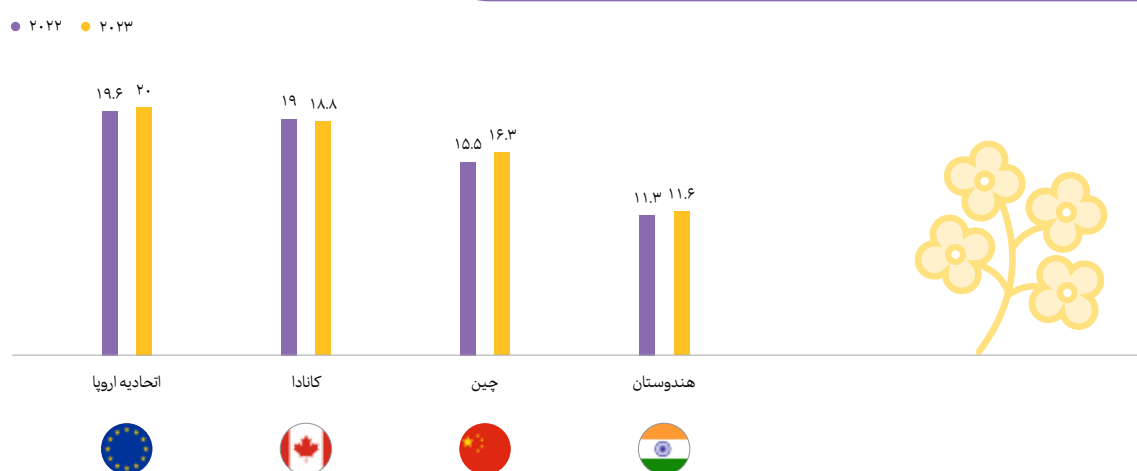
بزرگ‌ترین تولیدکنندگان سویا در جهان برحسب حجم تولید (میلیون تن)



USDA Food Data Central ●

چین و کانادا بزرگ‌ترین تولیدکنندگان کلزا در جهان محسوب می‌شوند.

بزرگ‌ترین تولیدکنندگان کلزا در جهان برحسب حجم تولید (میلیون تن)

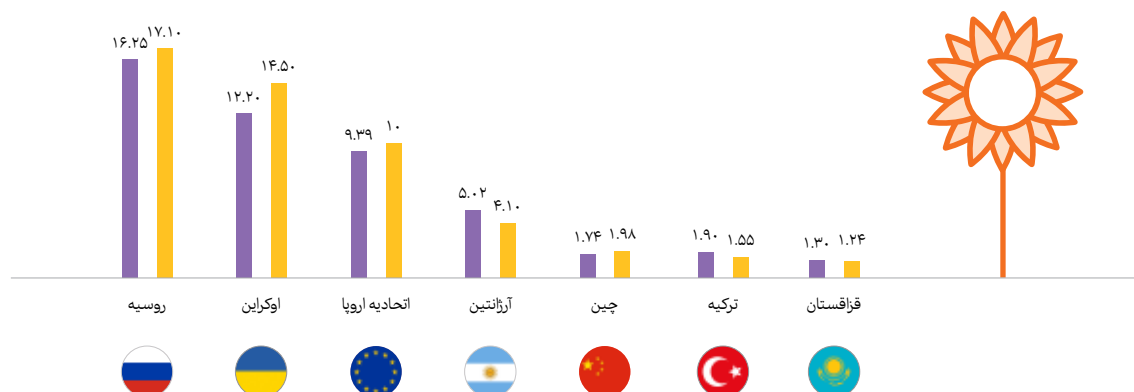


USDA Food Data Central ●

روسیه و اوکراین حدود ۶۰ درصد از تولیدات جهانی دانه آفتابگردان را به خود اختصاص می‌دهند.

بزرگ‌ترین تولیدکنندگان دانه آفتابگردان در جهان برحسب حجم تولید (میلیون تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳

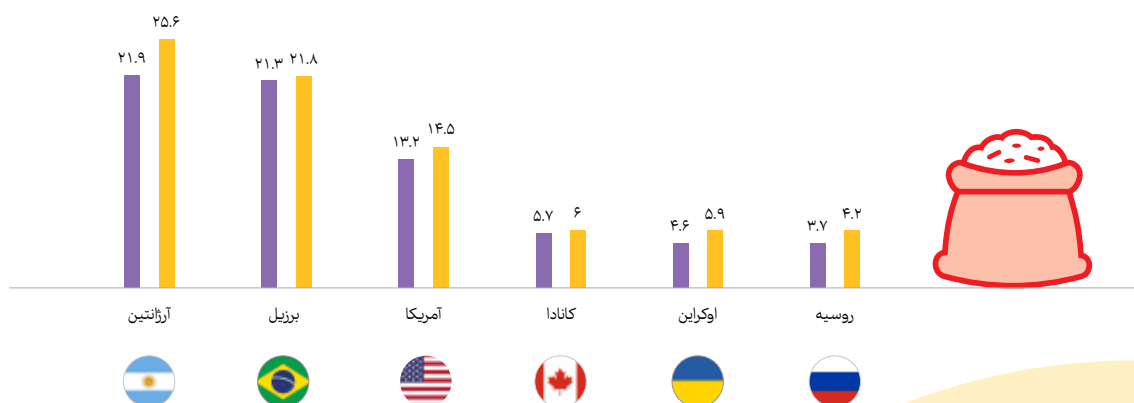


USDA Food Data Central ●

سه کشور آرژانتین، برزیل و آمریکا بیش از ۶۵ درصد از صادرات کنجاله‌های روغنی را به خود اختصاص می‌دهند. کانادا به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان کلزا، ۵۶ درصد از صادرات کنجاله کلزا را به خود اختصاص می‌دهد. کشورهای اوکراین و روسیه به‌عنوان اصلی‌ترین صادرکنندگان کنجاله آفتابگردان شناخته می‌شوند.

بزرگ‌ترین صادرکنندگان کنجاله‌های روغنی برحسب حجم صادرات (میلیون تن)

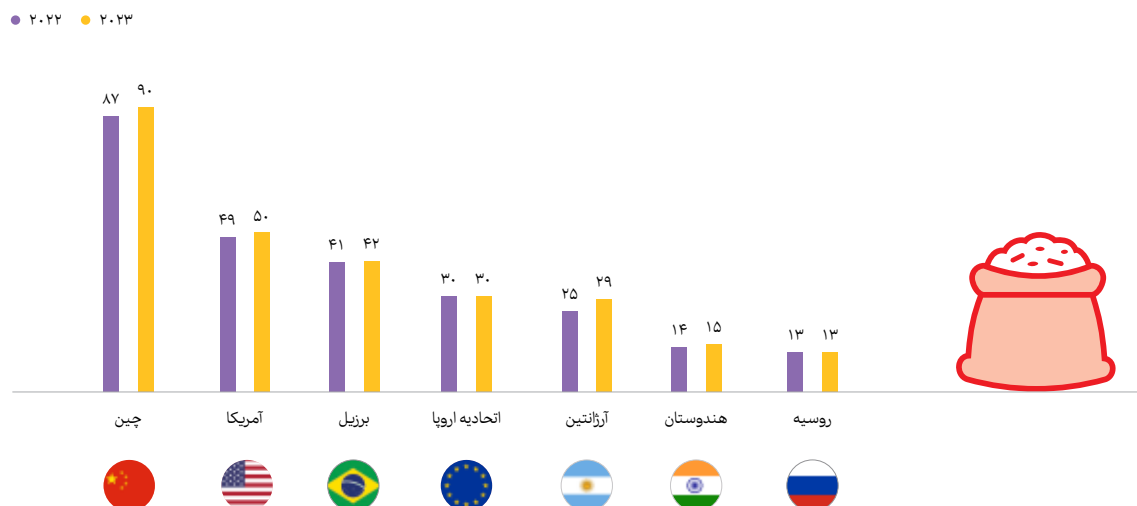
● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳



USDA Food Data Central ●

سه دانه روغنی سویا، کلزا و آفتابگردان بیش از ۹۰ درصد از تولیدات جهانی دانه‌های روغنی را تشکیل می‌دهند. کشورهای چین، آمریکا و برزیل بزرگترین تولیدکنندگان این گروه کالایی محسوب می‌شوند.

بزرگترین تولیدکنندگان کنجاله‌های روغنی (میلیون تن)



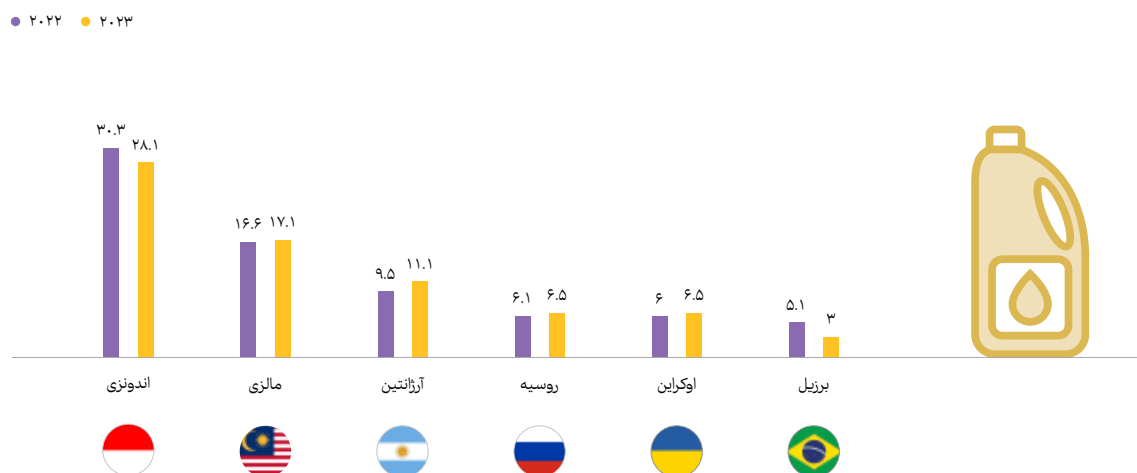
USDA Food Data Central

انواع روغن نباتی

سه روغن پالم، سویا و آفتابگردان بیش از ۸۵ درصد از تجارت بین‌المللی روغن نباتی در جهان را به خود اختصاص می‌دهند. تولید روغن پالم به‌عنوان پرمصرف‌ترین روغن نباتی جهان در منطقه جنوب شرق آسیا متمرکز است. مالزی و اندونزی بیش از ۸۸ درصد از صادرات بین‌المللی این روغن را در اختیار دارند.

صادرات روغن سویا مانند تولید و صادرات دانه روغنی مربوطه، در قاره آمریکا متمرکز است. نیمی از صادرات روغن آفتابگردان توسط اوکراین صورت می‌گیرد. کشورهای شرق اروپا مرکز اصلی تولید این دانه روغنی هستند.

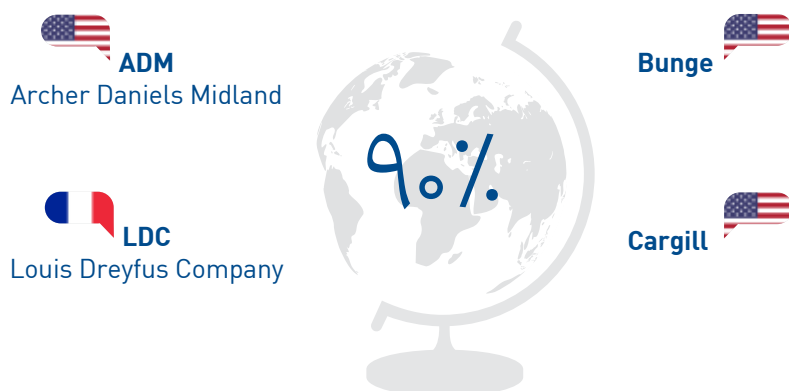
بزرگترین صادرکنندگان روغن نباتی برحسب حجم صادرات (میلیون تن)



USDA Food Data Central

شرکت‌های برتر جهان

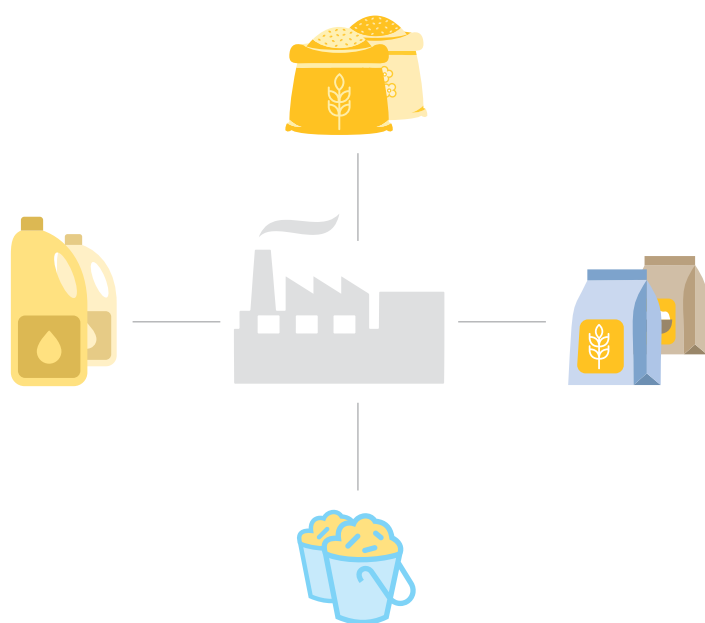
چهار شرکت Archer Daniels Midland (آمریکا)، Bunge (آمریکا)، Cargill (آمریکا) و Louis Dreyfus (فرانسه) موسوم به ABCD به عنوان مهم‌ترین بازیگران تولید، فراوری و تجارت غلات و محصولات غذایی در جهان شناخته می‌شوند. این چهار شرکت در مجموع حدود ۹۰ درصد از تجارت جهانی غلات را به خود اختصاص می‌دهند.



طیف محصولات تولیدی و بازرگانی شرکت‌های برتر جهان



✓	✓	✓	✓	سویا و دانه‌های روغنی	
✓	✓	✓	✓	ذرت	
✓	✓	✓	✓	گندم	
-	✓	-	✓	برنج	
✓	✓	✓	✓	شکر	
✓	-	✓	✓	پنبه	



این شرکت‌ها بر زنجیره تأمین محصولات غذایی پایه غلات کنترل داشته و به تولید محصولات نهایی نیز می‌پردازند. فعالیت این شرکت‌ها از تولید بذر، کودهای شیمیایی و کشت محصول آغاز می‌شود. بزرگ‌ترین مجموعه‌های تولید آرد و نشاسته و روغن‌گیری نیز متعلق به این شرکت‌ها است. غذای دام به عنوان یکی از اصلی‌ترین محصولات جانبی غلات، نیز توسط این شرکت‌ها تولید می‌شود.

طیف فعالیت‌های شرکت‌های برتر جهان در فراوری غلات



✓	✓	✓	✓	آردسازی 
✓	✓	✓	✓	روغن‌گیری 
✓	✓	✓	—	غذای فراوری شده 
✓	✓	✓	✓	خوراک دام 

بازار منطقه خاورمیانه

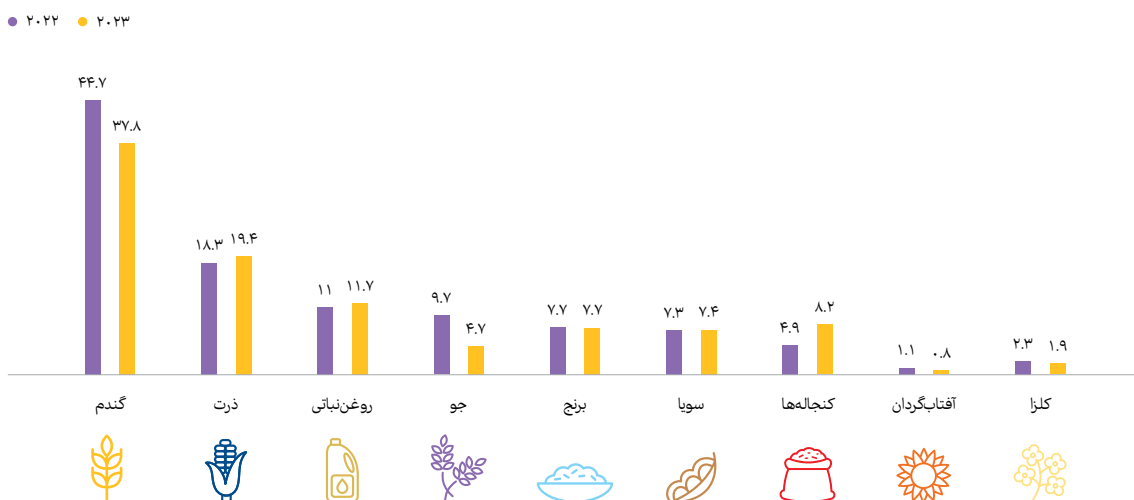
سهم منطقه خاورمیانه از تجارت جهانی

کشورهای منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۲۳ بیش از ۹۹ میلیون تن کالای اساسی وارد کرده‌اند. این شاخص در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۰۷ میلیون تن بود.

گندم، ذرت و روغن نباتی مهم‌ترین محصولات وارداتی به منطقه هستند.

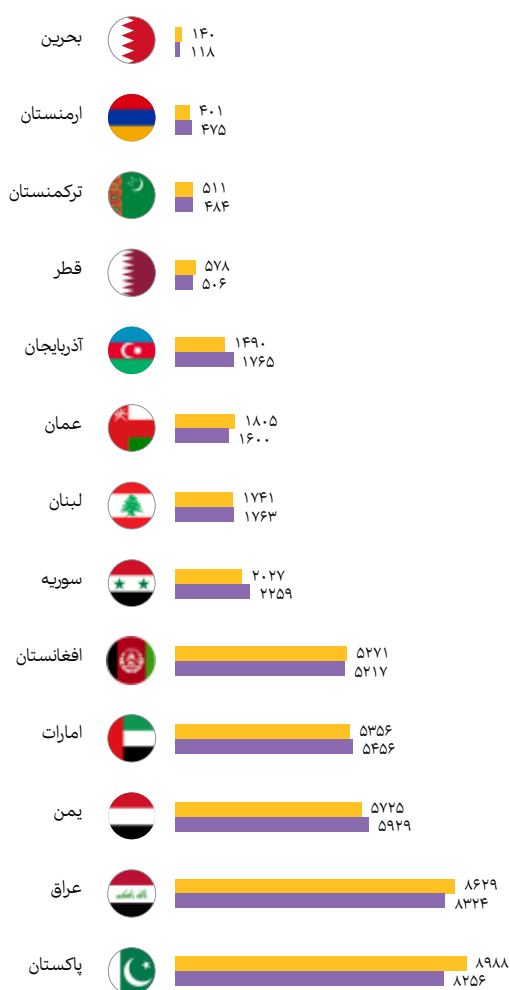


حجم واردات انواع کالاهای اساسی به کشورهای خاورمیانه (میلیون تن)

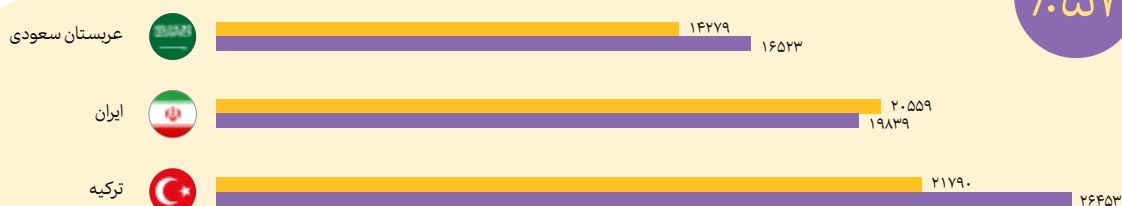


حجم واردات کالاهای اساسی به کشورهای خاورمیانه (هزار تن)

● ۲۰۲۲ ● ۲۰۲۳



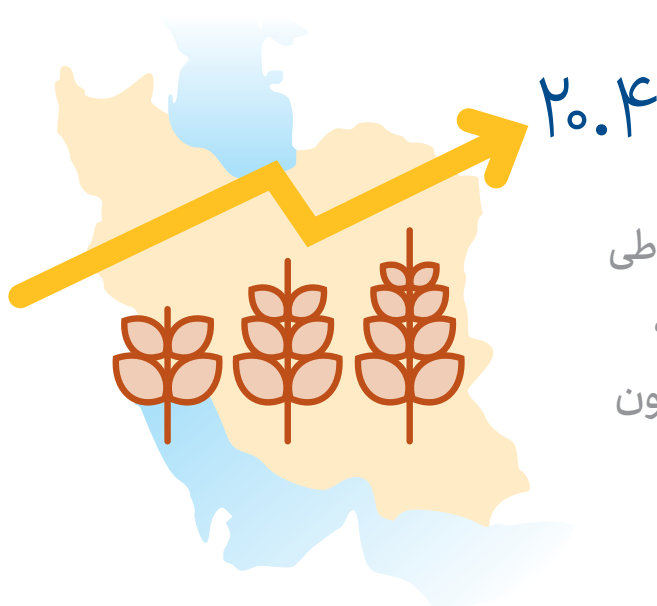
سه کشور ترکیه، ایران و عربستان
بیش از ۵۷ درصد از واردات
کالاهای اساسی به منطقه را
به خود اختصاص می‌دهند.



بازار کالاهای اساسی در ایران

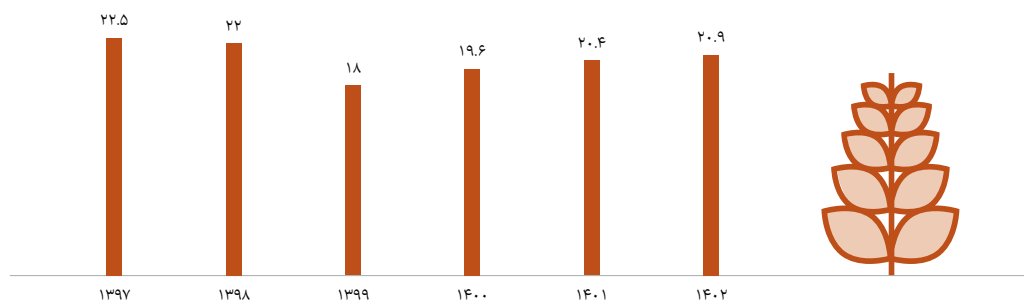
ارزش بازار و روند عرضه و تقاضا

تولید کالاهای اساسی



حجم تولید غلات در کشور طی سه سال اخیر افزایش یافته است و به بیش از ۲۰.۹ میلیون تن رسیده است.

حجم تولید داخلی غلات (میلیون تن)



حجم تولید داخلی گندم از ۱۳.۲ میلیون تن در سال ۱۴۰۰ به ۱۴.۵ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است. حجم تولیدات جو، برنج و ذرت در این بازه زمانی تقریباً ثابت باقی مانده است.

حجم تولید داخلی غلات (میلیون تن)

● ۱۴۰۱ ● ۱۴۰۲



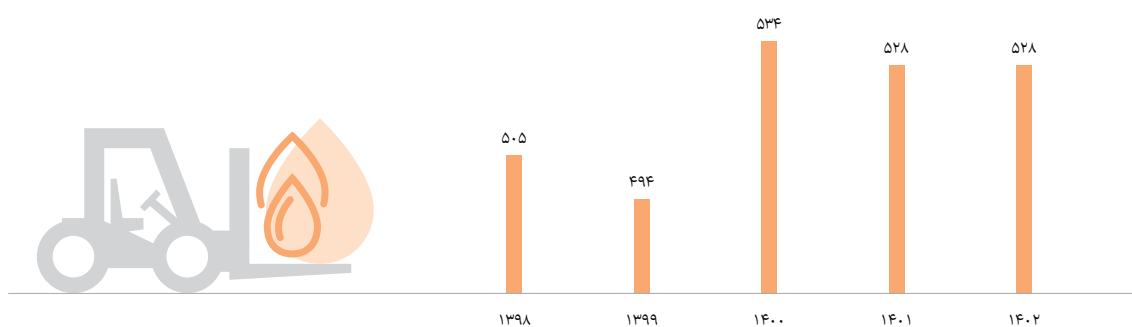
USDA Food Data Central, Faostat ●



دانه‌های روغنی

حجم تولید کلزا در کشور طی سال‌های اخیر به شدت افزایش پیدا کرده است. برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری دولتی و اعطای وام‌های کشاورزی به تولیدکنندگان در این روند تأثیرگذار بوده است.

حجم تولید داخلی دانه‌های روغنی (هزار تن)

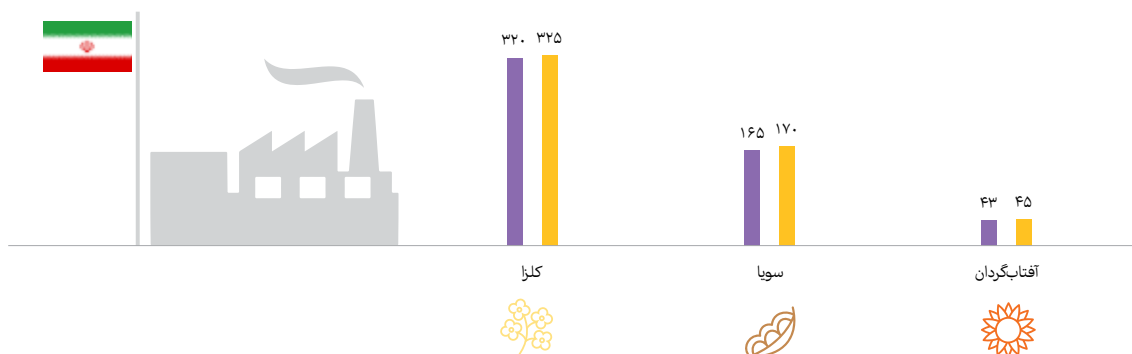


USDA Food Data Central

حجم تولید داخلی دانه آفتاب‌گردان، سویا و کلزا طی یک سال اخیر به ترتیب ۳.۵ و ۱.۵ درصد افزایش یافته است.

حجم تولید داخلی دانه‌های روغنی (هزار تن)

● ۱۴۰۱ ● ۱۴۰۲

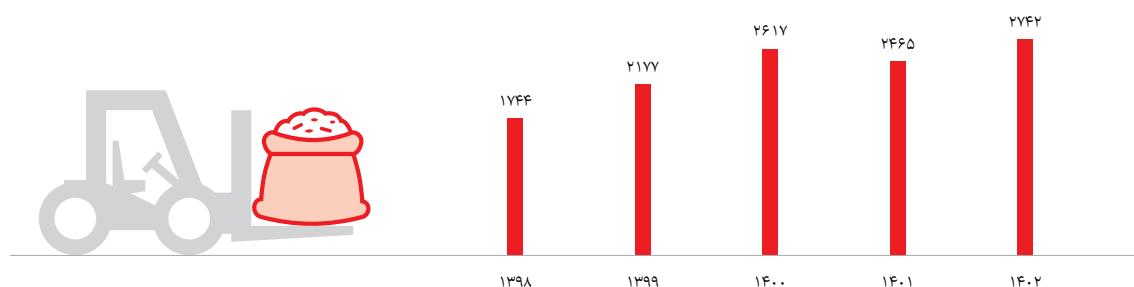


USDA Food Data Central

کنجاله‌های روغنی

حجم تولید کنجاله‌های روغنی طی پنج سال گذشته ۵۷ درصد افزایش یافته است و به بالاترین سطح در طول تاریخ رسیده است. عمده کنجاله تولیدی در کشور، کنجاله سویا است. تولید این محصول به عنوان فراورده جانبی کارخانه‌های روغن‌کشی تحت تأثیر سرمایه‌گذاری در صنایع روغن‌نباتی کشور قرار دارد.

حجم تولید داخلی انواع کنجاله‌های روغنی (هزار تن)

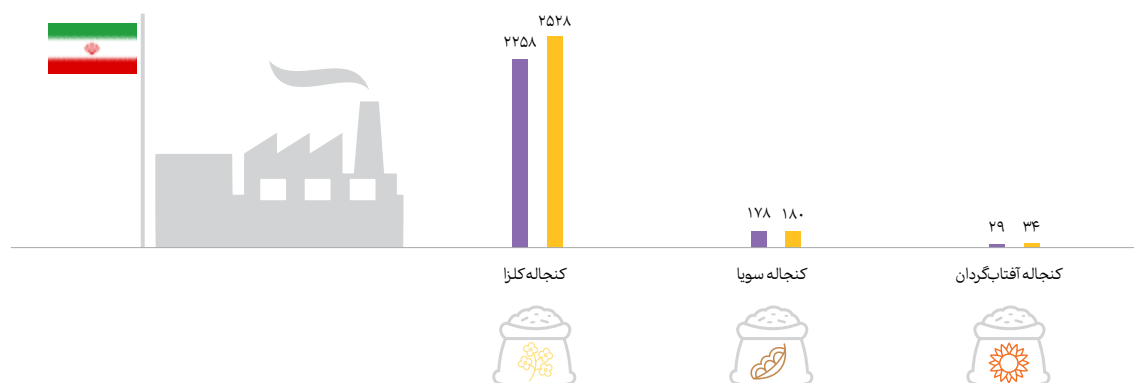


USDA Food Data Central

حجم تولید کنجاله آفتابگردان و سویا طی یک سال گذشته به ترتیب ۱۷ و ۱۲ درصد افزایش یافته است. در مقابل حجم تولیدات کنجاله کلزا در این بازه زمانی تقریباً ثابت مانده است.

حجم تولید داخلی انواع کنجاله‌های روغنی (هزار تن)

● ۱۴۰۱ ● ۱۴۰۲



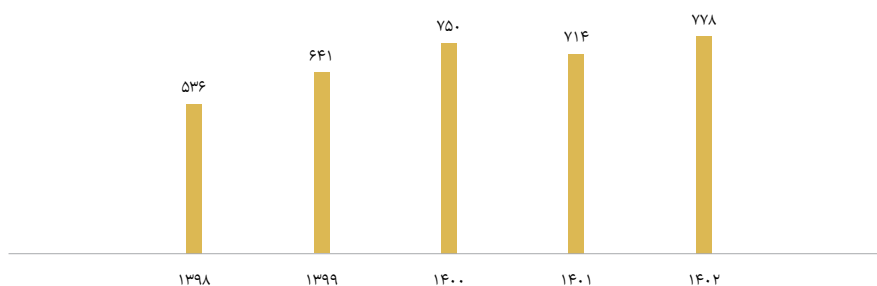
USDA Food Data Central

روغن نباتی

حجم تولید روغن نباتی در کشور در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۷۷۸ هزار تن رسیده است. این شاخص در بالاترین سطح در پنج سال اخیر قرار دارد.



حجم تولید داخلی انواع روغن نباتی (هزار تن)



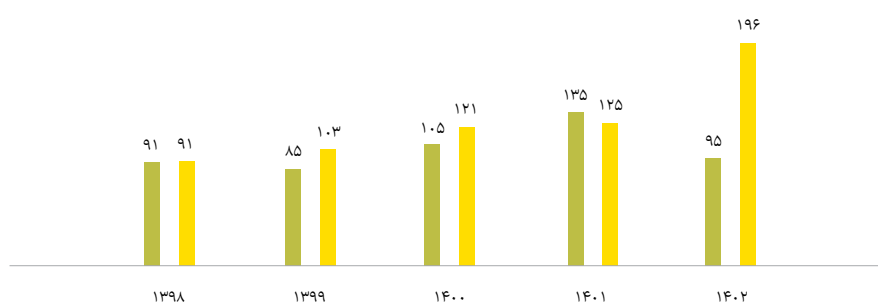


چای و کره

با حذف ارز ترجیحی برای واردات کره حیوانی، تولید این محصول در کشور صرفه اقتصادی پیدا کرده است؛ بنابراین واردات این محصولات کاهش یافته و در عوض فعالان صنایع لبنی شروع به تولید این محصول کرده‌اند.

حجم تولید داخلی چای و کره (هزار تن)

● کره حیوانی ● چای

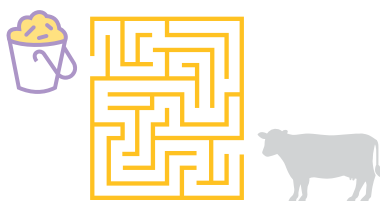


چشم‌انداز بازار از منظر فعالان کالاهای اساسی (استراتژی‌ها و ریسک‌ها)

ریسک‌ها

شرکت‌های فعال به رتبه‌بندی ریسک‌های فعالیت‌های صنعتی خود می‌پردازند. در این قسمت به ترتیب مهم‌ترین ریسک‌های شرکت‌های صنایع فراوری کالاهای اساسی مورد بررسی قرار خواهند گرفت. شرکت‌های مورد بحث شامل شرکت‌های کشاورزی و دامپروری (مصرف‌کننده کنگاله‌های روغنی و خوراک دام) و شرکت‌های فراوری غلات و دانه‌های روغنی می‌شود.

ماده اولیه



مشکلات دسترسی به ماده اولیه اصلی‌ترین معضل شرکت‌های دامپروری محسوب می‌شود. این شرکت‌ها در گذشته با استفاده از خوراک دام وارداتی ارزان‌قیمت، به تأمین خوراک دام خود می‌پرداختند. افزایش قیمت و کمبود عرضه خوراک دام باعث افزایش قیمت نهایی محصولات شده است.

نرخ ارز



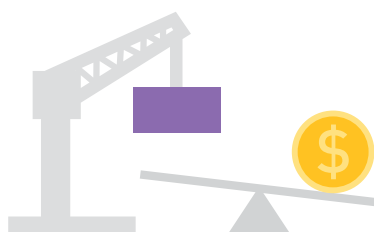
باتوجه به وابستگی بالای بازار کالاهای اساسی کشور به واردات محصولات خارجی، هرگونه تغییر در نرخ ارز ترجیحی، نیمایی و ارز آزاد باعث تغییر هزینه‌های نهایی کارخانه‌ها می‌شود.

ریسک بازار



ریسک بازار فعالان در دو قسمت بازارهای داخلی و بازارهای صادراتی قابل تفکیک است. با ممنوعیت صادرات کالاهای اساسی و سایر محصولات غذایی که در ذیل زنجیره ارزش این محصولات قرار دارند، امکان از دست رفتن بازارهای کشورهای همسایه محتمل به نظر می‌رسد. از طرف دیگر با افزایش تورم داخلی و ادامه بحران هزینه خانوار، کاهش مصرف داخلی محصولات غذایی نیز باعث کوچک‌تر شدن اندازه بازار تولیدکنندگان صنایع غذایی شده است.

ریسک‌های مالی

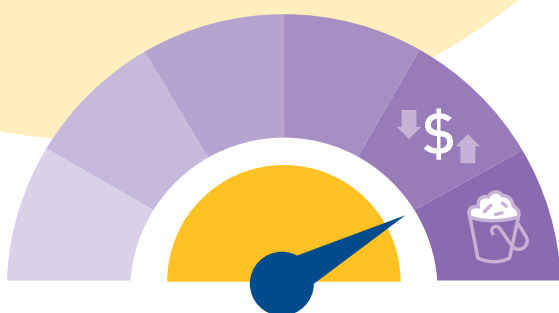


باتوجه به نوع مشتریان فعالان صنایع غذایی و دامپروری و همچنین نوع قراردادهای موجود در این صنایع، ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری فعالان این صنعت، کم‌اهمیت‌تر از سایر عوامل ارزیابی شده است.

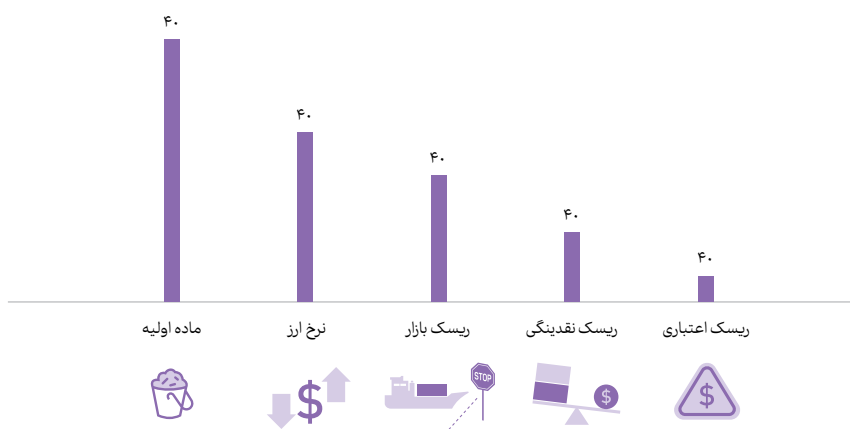
امتیاز ریسک

با تحلیل محتوای گزارش شرکت‌های بورسی، میزان اثرگذاری و اهمیت ریسک‌های مختلف در صنایع فراوری کالاهای اساسی رتبه‌بندی و امتیازدهی شده است.^۱

بر اساس سیستم امتیازدهی جدید، ریسک نرخ ارز و ریسک‌های تجاری مهم‌ترین ریسک‌های تولیدکنندگان داخلی محسوب می‌شوند.



امتیاز ریسک عوامل تأثیرگذار بر فعالیت صنایع کالاهای اساسی



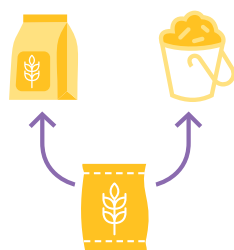
• گزارش مدیریت تفسیری شرکت‌های بورسی - سامانه کدال

۱. در مرحله اول با توجه به ترتیب اهمیت ریسک عوامل مختلف در هر شرکت بورسی، هر عامل امتیازی می‌گیرد؛ در مرحله بعد امتیازدهی عوامل مختلف در تمامی شرکت‌های بورسی تجمیع می‌شود. در نهایت امتیازات بدست آمده نرمالایز شده و سهم (درصد) هر عامل در قالب امتیاز از ۱۰۰ بین عوامل مختلف تقسیم می‌شود.

استراتژی‌ها

شرکت‌های فعال در بورس اهم فعالیت‌های خود برای آینده میان‌مدت را اعلام می‌کنند، این برنامه‌ریزی‌ها می‌تواند به عنوان راهنما برای پیش‌بینی آینده این صنعت مورد استفاده قرار گیرد. راهبردهای شرکت‌های بورسی بازرگانان و مصرف‌کنندگان کالاهای اساسی منتخب در محورهای مختلف به شرح زیر است:

توسعه محصولات



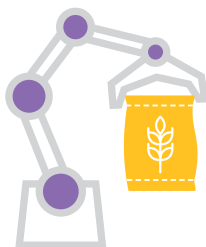
شرکت‌های فعال در صنایع غذایی بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان کالاهای اساسی محسوب می‌شوند. با افزایش ریسک دسترسی به مواد اولیه، شرکت‌های دامپروری به سمت ادغام عمودی زنجیره تأمین از طریق تولید ماده اولیه مورد نیاز خود (خوراک دام) روی آورده‌اند. این روند مهم‌ترین واکنش به تغییر سیاست‌های ارزی دولت در راستای آزادسازی قیمت کالاهای اساسی برآورد می‌شود.

افزایش تولید



استفاده حداکثری از ظرفیت موجود، توسعه ظرفیت‌ها و تولید محصولات جدید دومین استراتژی پرتکرار شرکت‌های فعال در این حوزه است. افزایش قیمت ارز و کاهش واردات باعث ترغیب تولیدکنندگان به توسعه بازارهای داخلی شده است.

ارتقای تکنولوژی



باتوجه به افزایش قیمت نهاده‌های دامی و سایر کالاهای اساسی مصرف‌کنندگان کالاهای اساسی و تولیدکنندگان محصولات غذایی برای امکان ادامه رقابت و فعالیت در بازار نیازمند افزایش بهره‌وری و همچنین بهینه‌سازی فرایندهای تولید هستند. این فعالیت‌های شامل ماشین‌آلات و تجهیزات و همچنین بهره‌وری نیروی انسانی می‌شود.

کاهش دوره وصول مطالبات



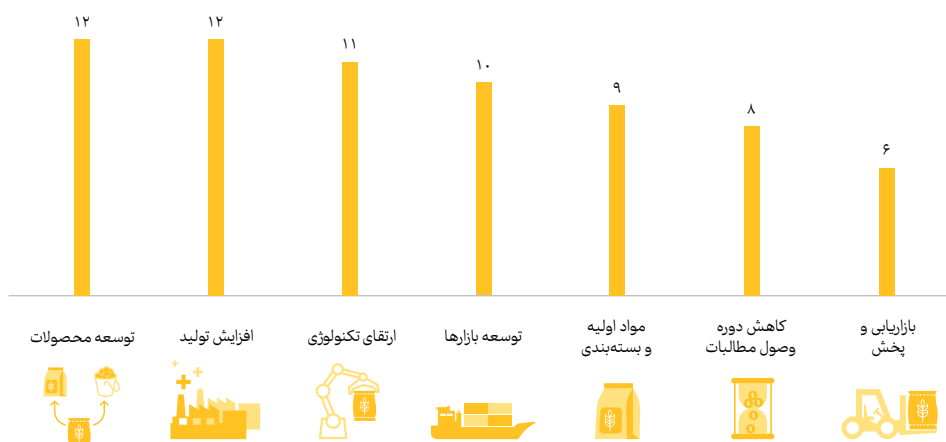
بخش عمده‌ای از شرکت‌های فعال بورسی برای کنترل ریسک نقدینگی و کاهش دوره سرمایه در گردش به کاهش دوره وصول مطالبات مشتریان خود مبادرت ورزیده‌اند.

امتیاز استراتژی

با تحلیل محتوای گزارش‌ها شرکت‌های بورسی، راهبردهای اصلی شرکت‌های بورسی فعال در صنایع غذایی و دامپروری رتبه‌بندی و امتیازدهی شده است.^۱ شرکت‌های فعال افزایش تولید، ورود به زنجیره پخش و خرده‌فروشی محصولات و همچنین افزایش سهم بازارهای صادراتی را اصلی‌ترین راهبردهای خود در دوره حاضر معرفی کرده‌اند.



امتیاز استراتژی صنایع کالاهای اساسی فعال در بورس



• گزارش مدیریت تفسیری شرکت‌های بورسی - سامانه کدال

۱. در مرحله اول با توجه به ترتیب اهمیت استراتژی‌های مختلف در هر شرکت بورسی، هر استراتژی امتیازی می‌گیرد؛ در مرحله بعد استراتژی‌های مختلف در تمامی شرکت‌های بورسی جمع می‌شود. در نهایت امتیازات بدست آمده نرمالایز شده و سهم (درصد) هر عامل در قالب امتیاز از ۱۰۰ بین استراتژی‌های مختلف تقسیم می‌شود.

بازار داخلی کالاهای اساسی

حجم تقاضای داخلی انواع کالاهای اساسی با ۴.۵ درصد افزایش از ۴۷.۳ میلیون تن در سال ۱۴۰۱ به ۴۹.۴ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است. این شاخص در سال ۱۴۰۰ به بیش از ۵۰ میلیون تن می‌رسید.

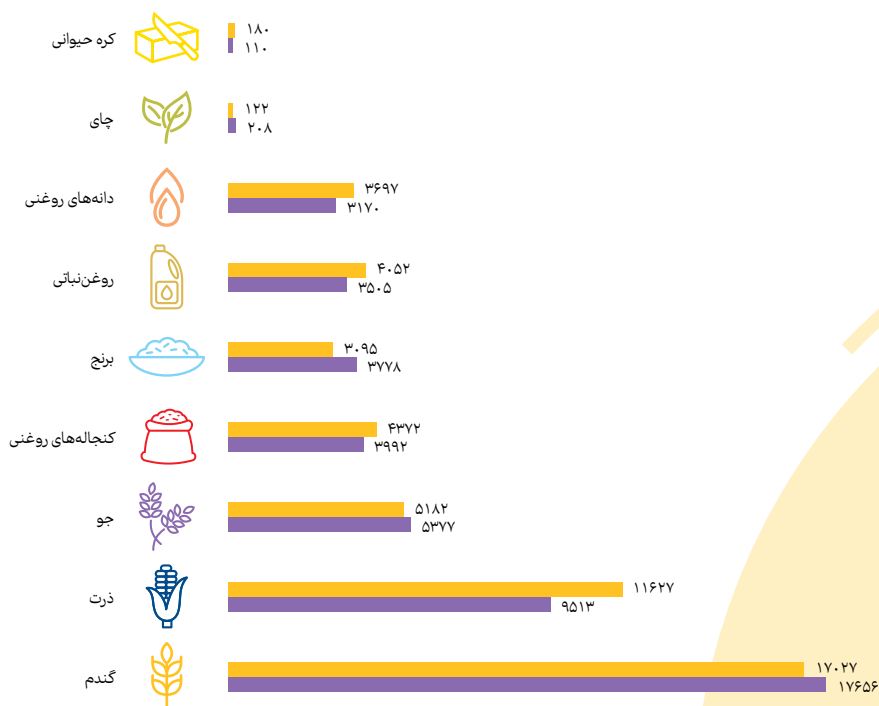


مصرف ظاهری^۱ گندم، برنج
جو و چای در یک سال
گذشته کاهش پیدا کرده
است.

مصرف ظاهری ذرت، زنجیره دانه‌های روغنی (دانه‌های روغنی، کنجاله، روغن نباتی) و کره حیوانی در یک سال گذشته افزایش یافته است.

حجم مصرف داخلی انواع کالاهای اساسی (هزار تن)

● ۱۴۰۱ ● ۱۴۰۲



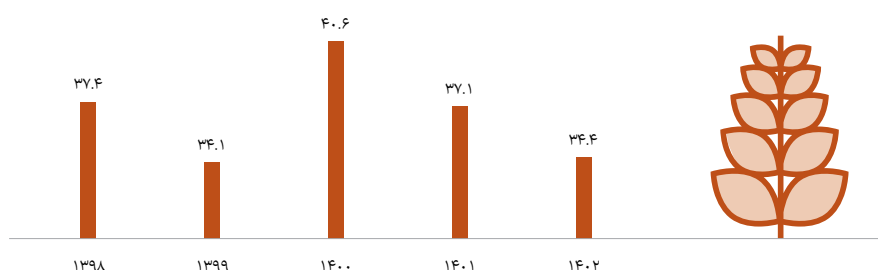
● محاسبات مشاور

۱. در این گزارش منظور از مصرف ظاهری، مجموع مصرف و انبار محصولات مختلف است.

غلات

تقاضای داخلی محصولات کشاورزی متناسب با افزایش جمعیت، تغییر عادات غذایی و همچنین پیشرفت صنایع غذایی رشد پیدا می‌کند. مصرف ظاهری غلات طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ با بیش از ۱۵ درصد افزایش به بیش از ۴۰ میلیون تن رسید. این شاخص طی دو سال گذشته ۱۵ درصد کاهش پیدا کرده و در سال ۱۴۰۲ به ۳۴.۴ میلیون تن رسیده است.

تقاضای داخلی انواع غلات (میلیون تن)

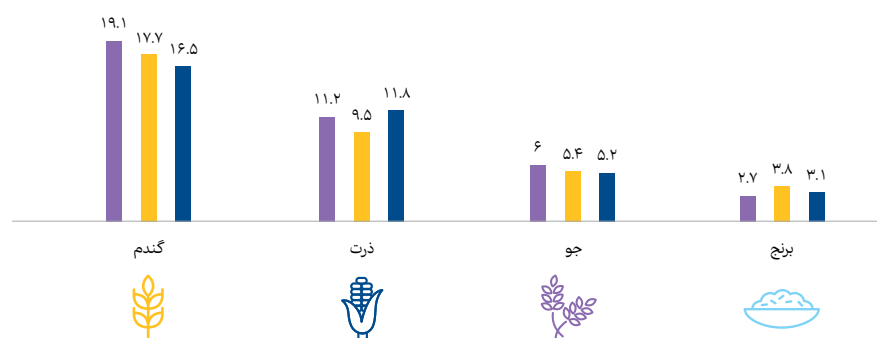


● محاسبات مشاور

مصرف ظاهری گندم، جو و برنج در سال ۱۴۰۲ کاهش پیدا کرده است. در مقابل مصرف داخلی ذرت در این بازه زمانی، بیش از ۲۵ درصد افزایش یافته است.

حجم مصرف ظاهری (مصرف و انبار) غلات (میلیون تن)

● ۱۴۰۰ ● ۱۴۰۱ ● ۱۴۰۲

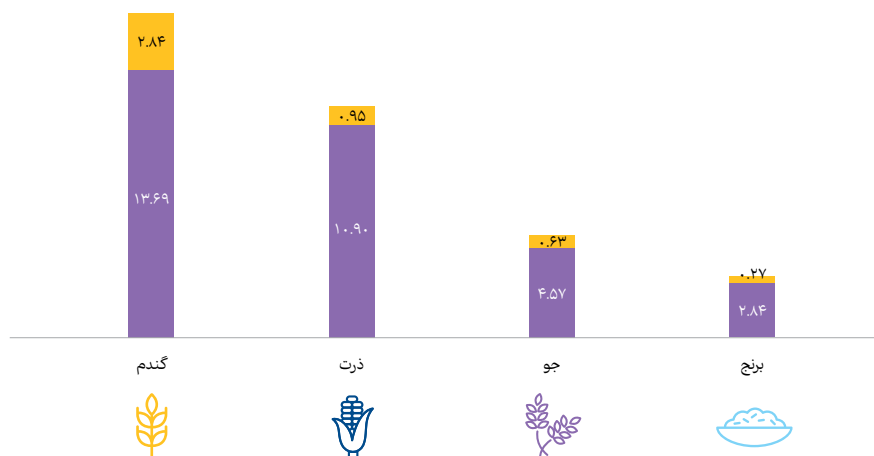


● محاسبات مشاور

در پایان سال ۱۴۰۲ نزدیک به ۴.۷ میلیون تن غلات به صورت انبار در کشور موجود بوده است. مصرف حقیقی محصولات نیز به ۳۲ میلیون تن رسیده است.

حجم تقاضای داخلی (مصرف و انبار) غلات (تن)

● مصرف حقیقی ● موجودی انبار



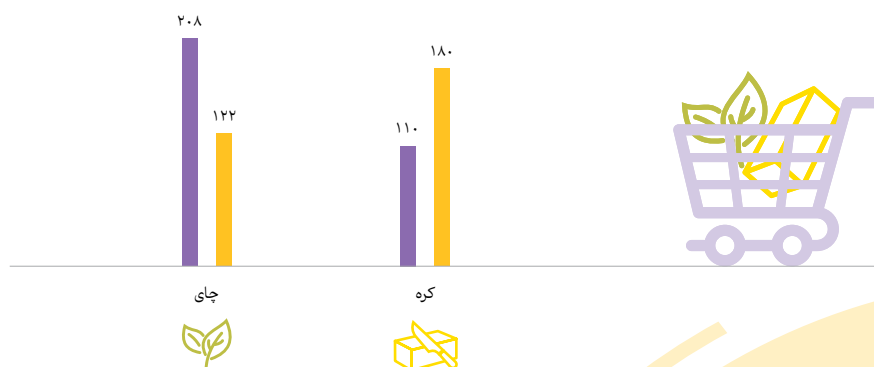
● محاسبات مشاور

چای و کره

پس از حذف کره حیوانی از سبد تخصیص ارزش ترجیحی، واردات این محصول به کشور از سال ۱۴۰۰ به صفر رسیده است. در مقابل با حذف ارزش ترجیحی، تولید این محصول در داخل کشور به صفر و رقابتی شده است. این روند باعث افزایش صادرات و افزایش مصرف در داخل نیز شده است طوری که مصرف کره حیوانی در کشور طی یک سال گذشته ۴۰ درصد افزایش یافته است. حجم مصرف داخلی (ظاهری) چای طی یک سال گذشته نزدیک به ۵۰ درصد کاهش پیدا کرده است.

حجم تقاضای داخلی (مصرف و انبار) کره و چای (هزار تن)

● ۱۴۰۱ ● ۱۴۰۲



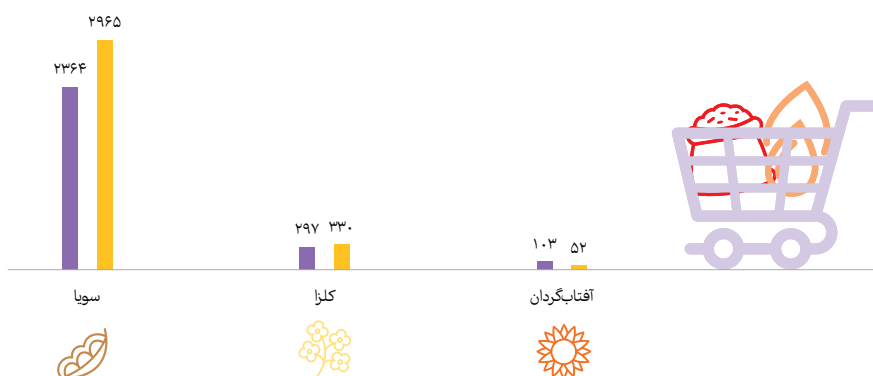
● محاسبات مشاور

دانه‌های روغنی

حجم مصرف داخلی سویا و کلزا طی یک سال گذشته ۲۵ و ۱۱ درصد افزایش یافته است. در مقابل حجم مصرف داخلی دانه آفتابگردان نزدیک به ۵۰ درصد کاهش پیدا کرده است.

تقاضای داخلی انواع دانه‌های روغنی (هزار تن)

● ۱۴۰۱ ● ۱۴۰۲

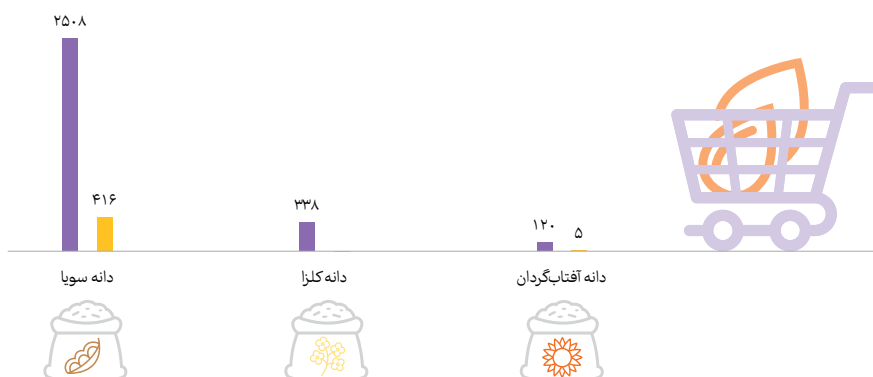


● محاسبات مشاور

موجودی انبار دانه سویا در کشور در پایان سال ۱۴۰۲ به ۴۱۶ هزار تن رسیده بود. این میزان معادل ۱۷ درصد از مصرف حقیقی این محصول در بازه زمانی مشابه بوده است.

حجم مصرف حقیقی و موجودی انبار انواع دانه‌های روغنی (هزار تن)

● مصرف حقیقی ● موجودی انبار



● محاسبات مشاور

کنجاله‌های روغنی

مصرف داخلی کنجاله‌های روغنی در سال طی شش سال اخیر ۳۰ درصد افزایش یافته است. این محصولات به طور مستقیم برای خوراک دام مورد استفاده قرار می‌گیرند. میزان مصرف داخلی در یک سال گذشته ۱۳ درصد افزایش یافته است. در مقابل مصرف ظاهری دانه‌های روغنی و روغن نباتی ۱۶ و ۱۵ درصد افزایش یافته است.

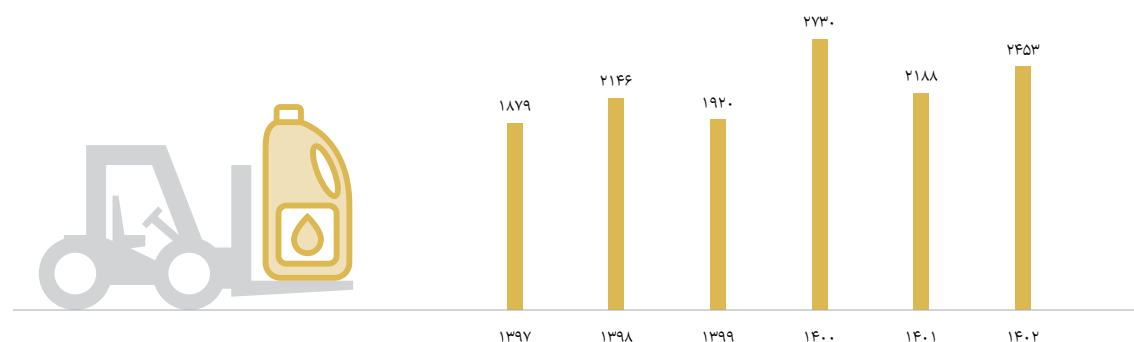
تقاضای داخلی کنجاله‌های روغنی (هزار تن)



● محاسبات مشاور

حجم مصرف داخلی روغن نباتی از ۲.۸۵ میلیون تن در سال ۱۳۹۸ به بیش از ۴ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است. حجم مصرف در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ اخیر در عدد ۳.۵ میلیون تن ثابت مانده بود و در سال ۱۴۰۲ بیش از ۱۵ درصد افزایش یافت.

حجم تقاضای داخلی انواع روغن نباتی (هزار تن)



● محاسبات مشاور



تقاضای خانوار

با شدت گرفتن بحران هزینه خانوار، سهم کالاهای خوراکی از کل هزینه خانوار در حال افزایش است. سهم هزینه‌های خوراکی و آشامیدنی از ۲۴ درصد در سال ۱۳۹۷ به ۲۸ درصد در سال ۱۴۰۱ رسیده است. این شاخص برای خانوارهای روستایی در بازه زمانی مذکور از ۳۷ درصد به ۴۲ درصد رسیده است.

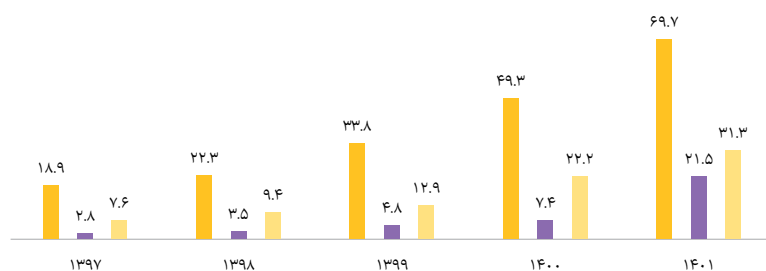
سهم هزینه‌های خوراکی از کل هزینه‌های خانوار شهری و روستایی (درصد)



کالاهای اساسی بخش قابل توجهی از هزینه خوراکی خانوار را به خود اختصاص می دهند. متوسط هزینه سالانه خانوار شهری در مجموع کالاهای اساسی از ۲۹ میلیون ریال در سال ۱۳۹۷ به ۱۲۲ میلیون ریال در سال ۱۴۰۱ رسیده است.

متوسط هزینه سالانه خانوار شهری در محصولات غذایی منتخب (میلیون ریال)

● شیرینی جات و نوشیدنی های گرم ● روغن و چربی ● آرد، رشته، غلات، نان و فرآورده های آن

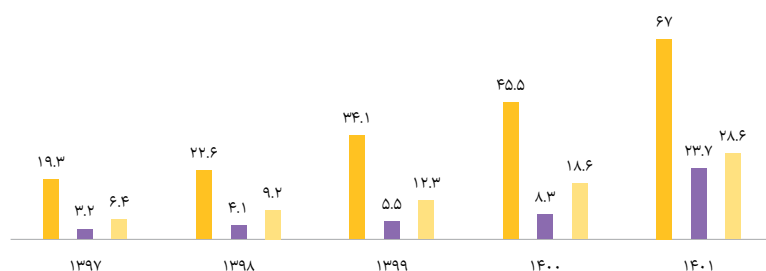


● مرکز آمار، هزینه و درآمد خانوار

سهم کالاهای اساسی از مجموع هزینه خوراکی در خانوارهای روستایی بیش از همتایان شهری آنها است. متوسط هزینه سالانه خانوارهای روستایی در مجموع کالاهای اساسی از ۲۹ میلیون ریال در سال ۱۳۹۷ به ۱۱۹ میلیون ریال در سال ۱۴۰۱ رسیده است.

متوسط هزینه سالانه خانوار روستایی در محصولات غذایی منتخب (میلیون ریال)

● شیرینی جات و نوشیدنی های گرم ● روغن و چربی ● آرد، رشته، غلات، نان و فرآورده های آن



● مرکز آمار، هزینه و درآمد خانوار

صادرات و واردات

صادرات و واردات کالاهای اساسی در سال‌های اخیر به شدت تحت تأثیر سیاست‌گذاری‌های دولتی بوده است. از ابتدای سال ۱۳۹۷ و با افزایش قیمت دلار و آغاز دور جدید تحریم‌های آمریکا علیه ایران، دولت گروه‌های کالایی مختلف وارداتی و صادراتی را به چهارگروه عمده تقسیم کرد. محصولات مورد بررسی در این گزارش که تحت عنوان کالاهای اساسی شناخته می‌شوند بر اساس سیاست‌های سالانه تخصیص نرخ ارز (۱۴۰۳) به دو گروه تقسیم می‌شوند:

۱. **مشمول ارز ترجیحی:** گندم، جو، ذرت دامی، دانه‌های روغنی و کنجاله‌های روغنی

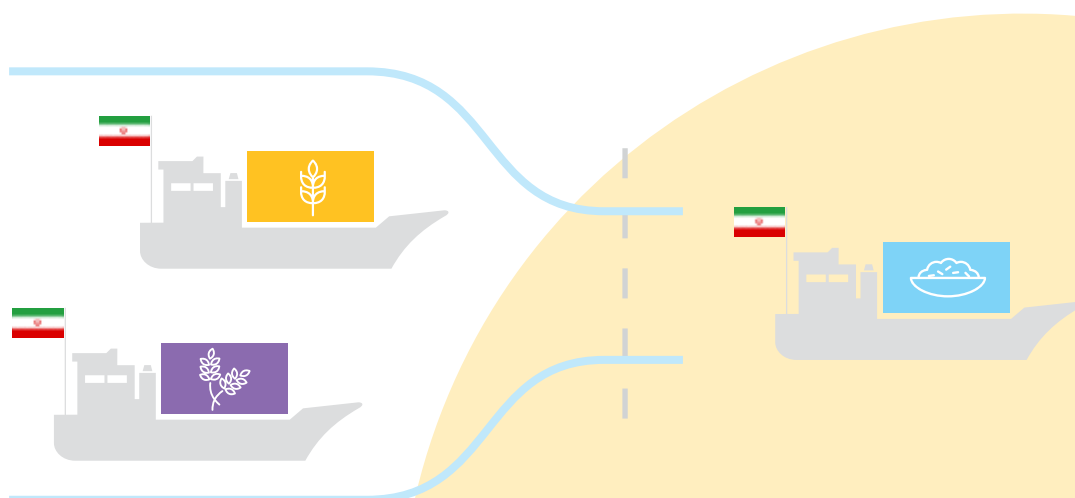
۲. **غیرمشمول ارز ترجیحی:** برنج، کره و چای، روغن نباتی

دولت برای تأمین نیازهای اساسی کشور برای واردات این کالاها ارز ترجیحی تخصیص می‌دهد. قیمت ارز ترجیحی طی سه سال اخیر از ۴۲۰۰ تومان به ازای هر دلار به ۲۸۵۰۰ هزار تومان رسیده است. با توجه به برآوردهای اقتصادی و گمانه‌زنی‌های موجود این شاخص برای سال ۱۴۰۴ افزایش خواهد یافت. در مقابل کالاهای غیرمشمول ارز ترجیحی که در داخل کشور تولید می‌شوند را می‌توان به فراتر از مرزهای کشور صادر کرد.

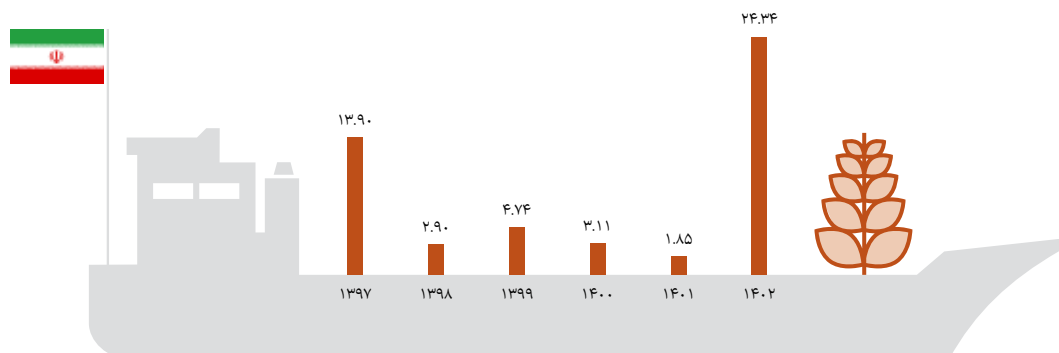
صادرات کالاهای اساسی

صادرات غلات از ۲۱ میلیون دلار در سال ۱۳۹۶ به ۲.۸ میلیون دلار در سال ۱۴۰۱ کاهش یافته بود. این شاخص در سال ۱۴۰۲ به ۲۴ میلیون دلار رسیده است. در گذشته گندم و برنج به ترتیب بیشترین حجم از صادرات غلات را به خود اختصاص می‌دادند.

در حال حاضر با به صفر رسیدن صادرات گندم
برنج تنها غلات صادراتی کشور محسوب می‌شود.



ارزش صادرات غلات (میلیون دلار)



● گمرک جمهوری اسلامی

صادرات گندم و جو در سال ۱۴۰۲ تقریباً به صفر رسیده است. نزدیک به یک میلیون دلار ذرت صادر شده است. ارزش صادرات برنج نیز از ۳.۷ میلیون دلار در سال ۱۳۹۷ به ۱.۸ میلیون در سال ۱۴۰۱ رسیده بود. این شاخص در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۲۳ میلیون دلار رسید.

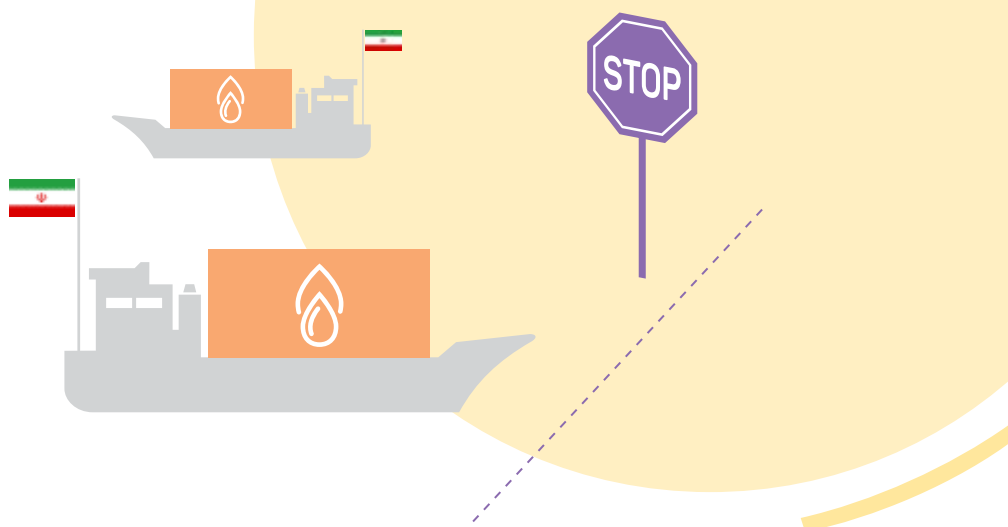
ارزش صادرات انواع غلات (میلیون دلار)

● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



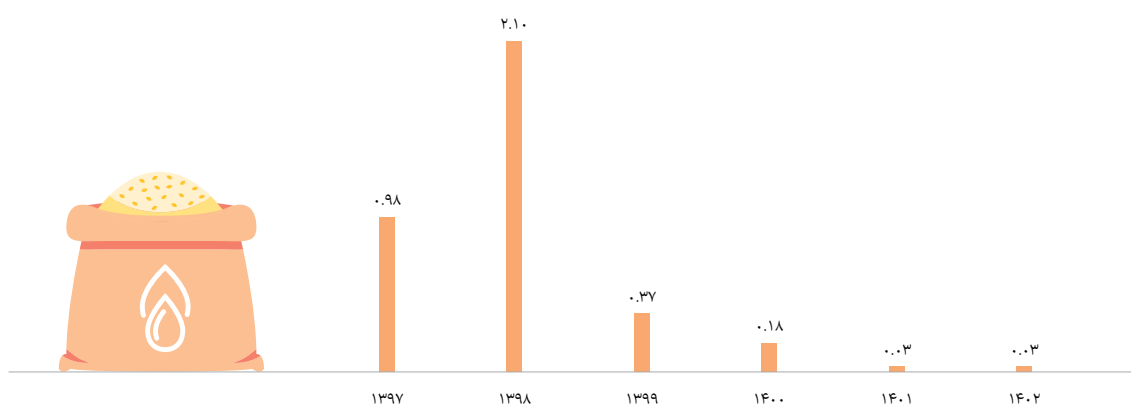
● گمرک جمهوری اسلامی

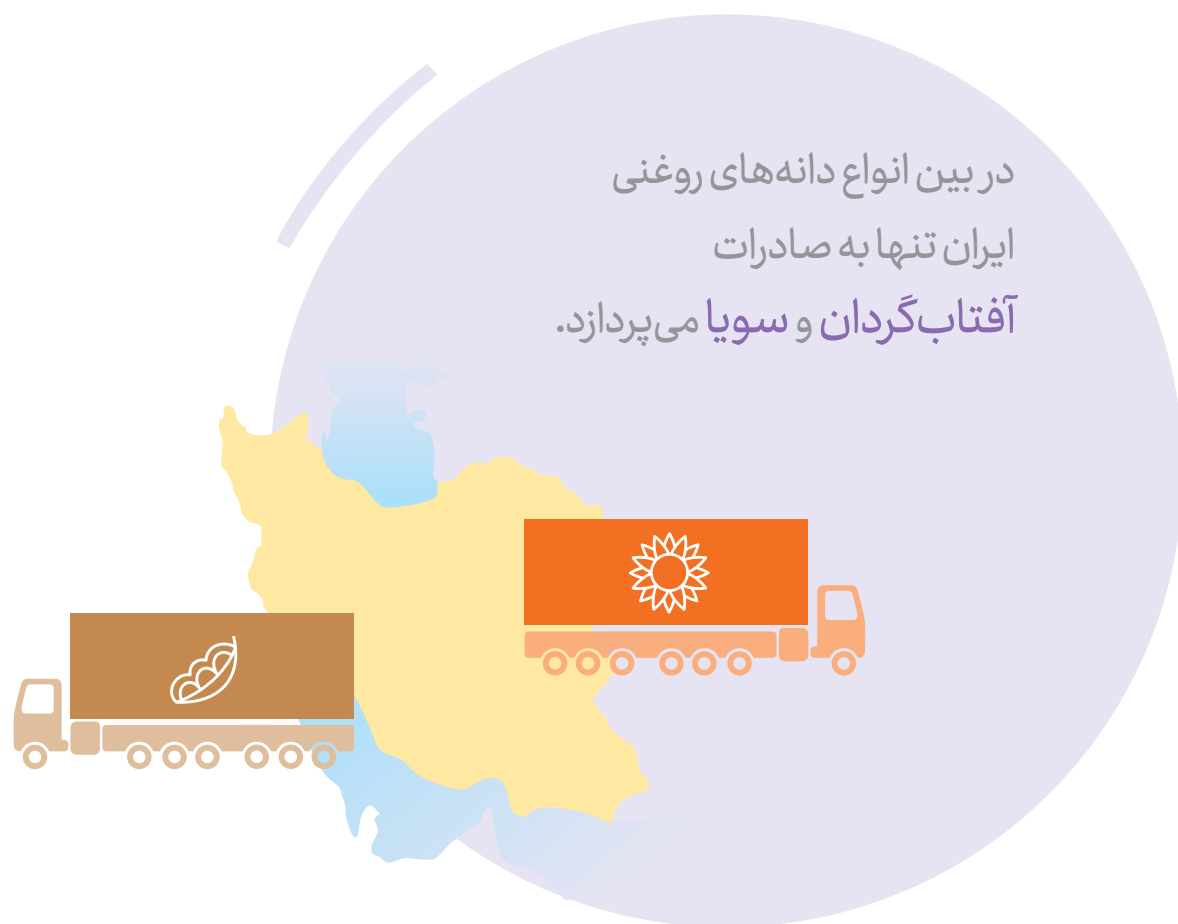
دانه‌های روغنی دیگر محصولاتی
هستند که در فهرست
ممنوعیت صادرات قرار گرفته‌اند.



ارزش صادرات این محصولات از ۲.۱ میلیون دلار در سال ۱۳۹۸ به ۳۰ هزار دلار در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

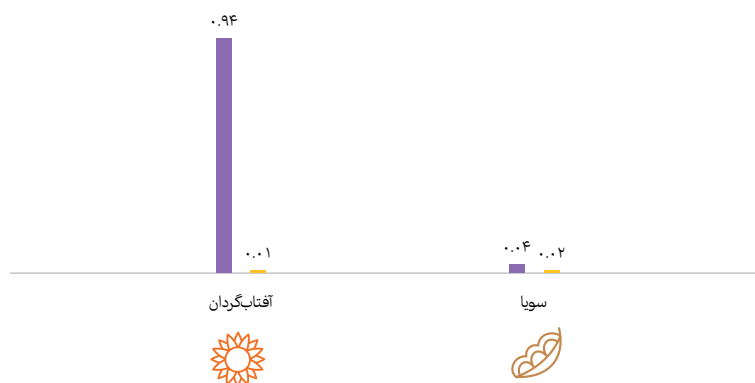
ارزش صادرات دانه‌های روغنی (میلیون دلار)





ارزش صادرات انواع دانه‌های روغنی (میلیون دلار)

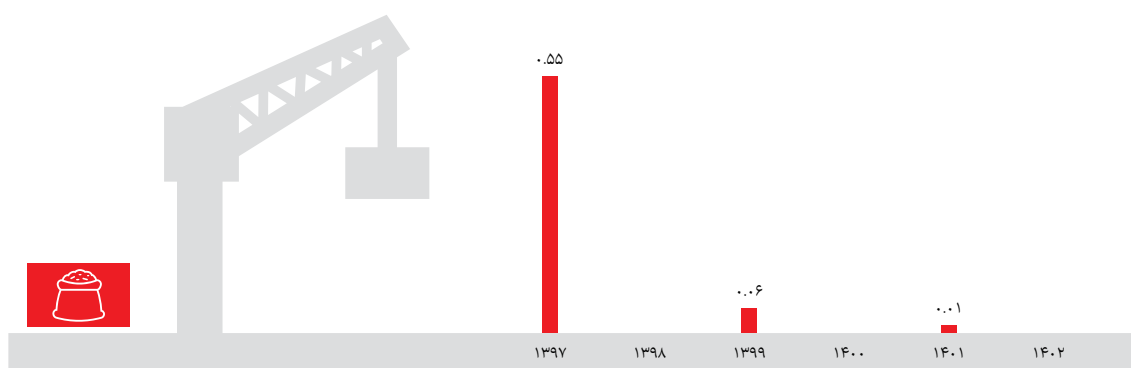
● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



کنجاله‌های روغنی

ارزش صادرات کنجاله‌های روغنی از سال ۱۳۹۷ به بعد به صفر رسیده است.

ارزش صادرات کنجاله‌های روغنی (میلیون دلار)



● گمرک جمهوری اسلامی



چای و کره

پس از افزایش صادرات این دو محصول در سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱، صادرات این محصولات در سال ۱۴۰۲ با کاهشی ۲۴ میلیون دلاری به ۷۴ میلیون دلار رسید.

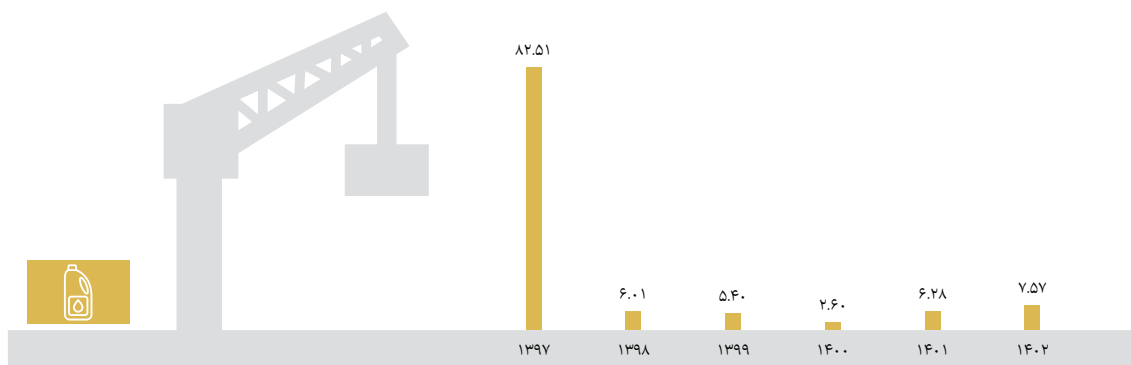
ارزش صادرات چای و کره (میلیون دلار)



● گمرک جمهوری اسلامی

صادرات روغن نباتی از ۸۲.۵ میلیون دلار در سال ۱۳۹۷ به ۲.۶ میلیون دلار در سال ۱۴۰۰ کاهش پیدا کرده است. با حذف ارز ترجیحی اختصاصی به روغن نباتی، صادرات این محصول در سال ۱۴۰۲ به ۷.۷۵ میلیون دلار افزایش پیدا کرده است.

ارزش صادرات روغن نباتی (میلیون دلار)

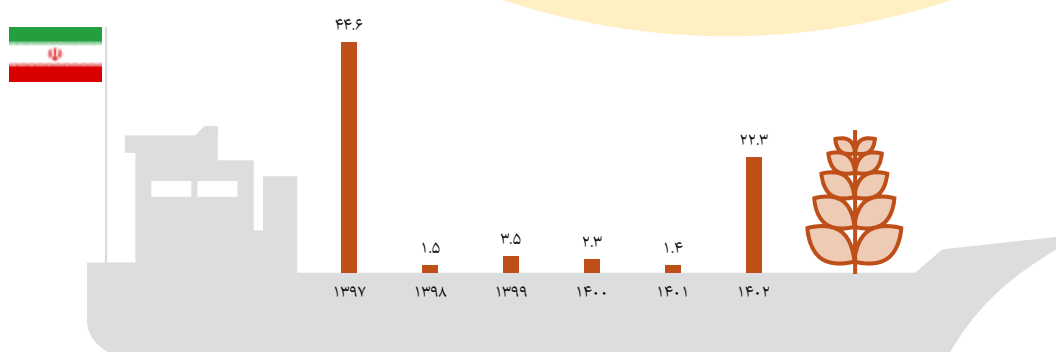


● گمرک جمهوری اسلامی

حجم صادرات محصولات

حجم صادرات غلات از ۴۴.۶ میلیون تن در سال ۱۳۹۷ به ۲۲ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

حجم صادرات غلات (هزار تن)



● گمرک جمهوری اسلامی

حجم صادرات گندم، ذرت و جو طی سال‌های اخیر به صفر رسیده است. حجم صادرات برنج نیز از ۲ هزار تن در سال ۱۳۹۷ به ۲۲ هزار تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

حجم صادرات انواع غلات (هزار تن)

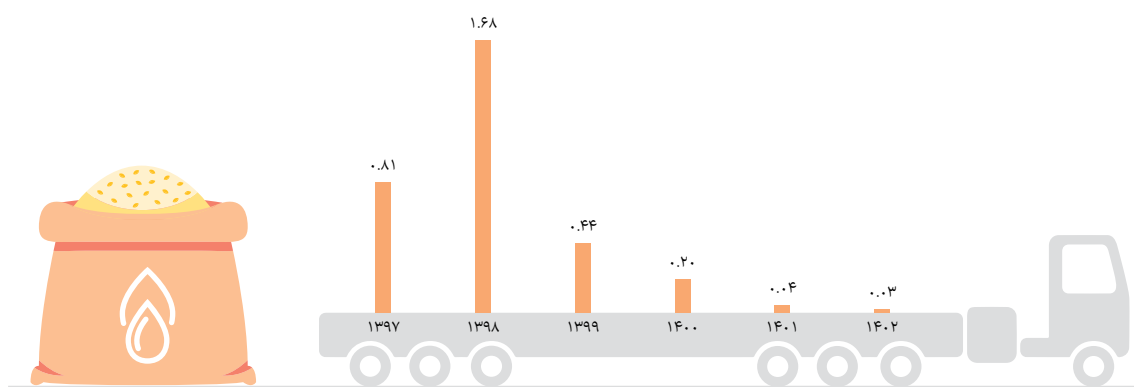
● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



● گمرک جمهوری اسلامی

حجم صادرات دانه‌های روغنی از ۱.۷ هزار تن در سال ۱۳۹۸ به ۳۰ تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

حجم صادرات دانه‌های روغنی (هزار تن)

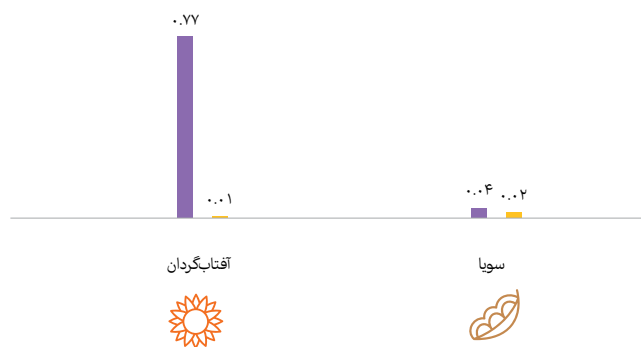


● گمرک جمهوری اسلامی

در حال حاضر صادرات دانه آفتابگردان و سویا تقریباً به صفر رسیده است.

حجم صادرات انواع دانه‌های روغنی (هزار تن)

● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲

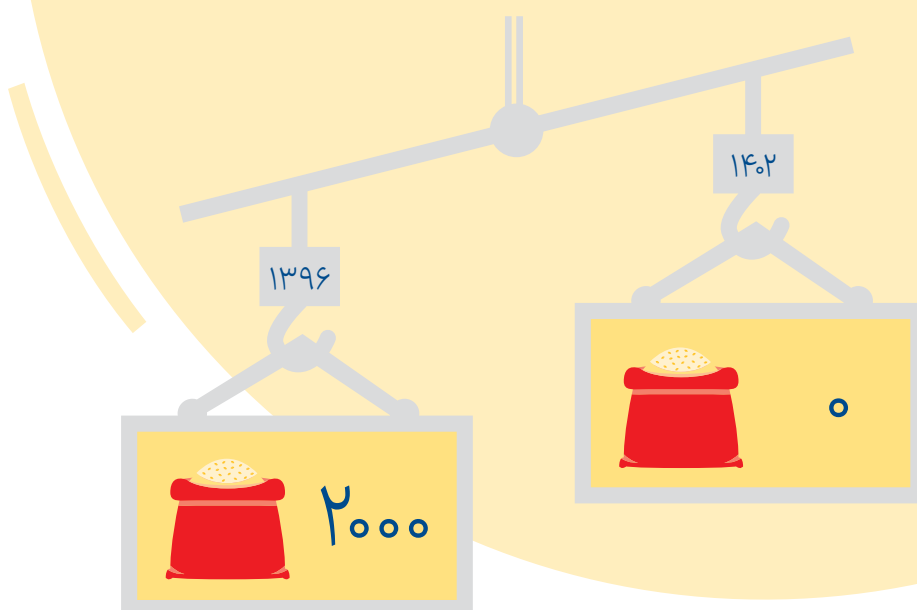


● گمرک جمهوری اسلامی

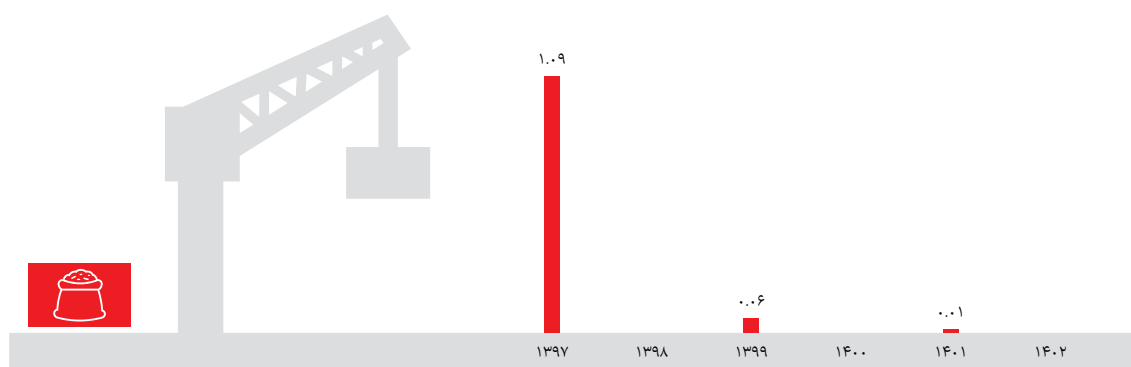
کنجاله‌های روغنی

حجم صادرات کنجاله‌های روغنی در سال ۱۳۹۶ به ۲ هزار تن می‌رسید.

این شاخص در پنج سال
گذشته به صفر رسیده است.



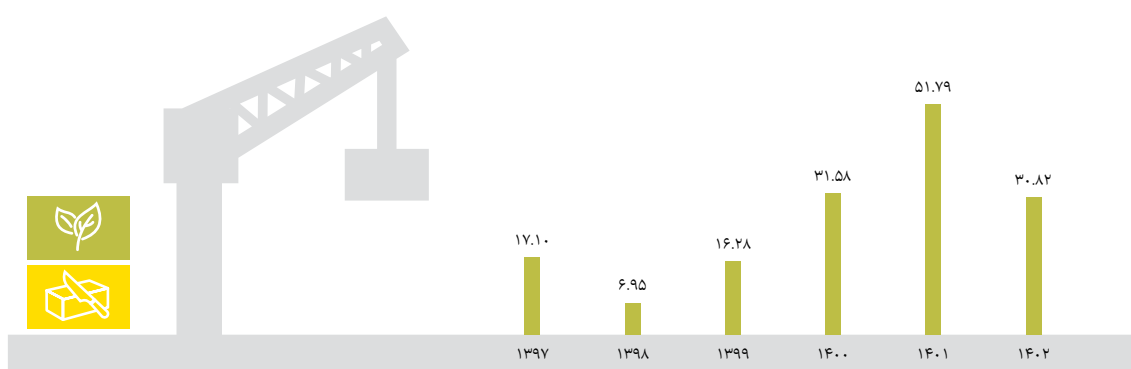
حجم صادرات کنجاله‌های روغنی (هزار تن)



کره و چای

حجم صادرات کره و چای به خارج از کشور در بین سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ افزایش یافته بود. این شاخص در سال ۱۴۰۲ کاهش یافته و به ۳۱ هزار تن رسیده است. سهم چای از این مقدار ۱۵ هزار تن و سهم کره صادراتی به ۱۶ هزار تن می‌رسد.

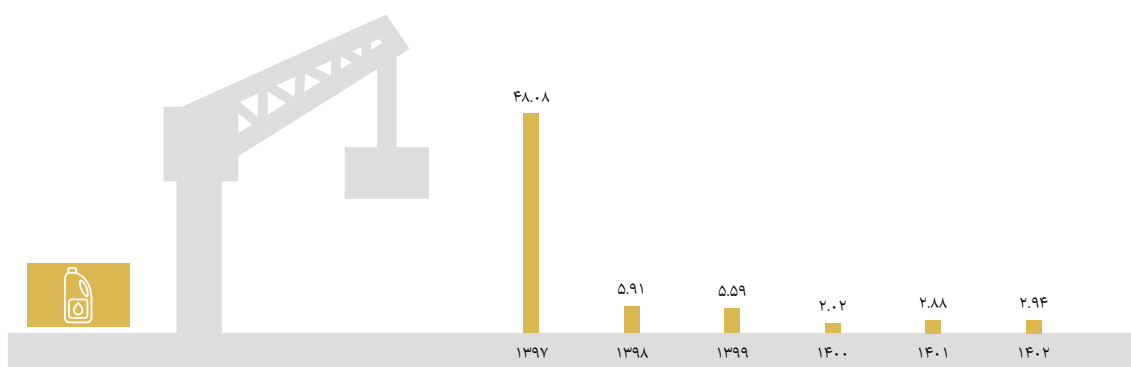
حجم صادرات چای و کره (هزار تن)



● گمرک جمهوری اسلامی

صادرات روغن نباتی طی سه سال گذشته به شدت کاهش یافته است و از ۴۸ هزار تن در سال ۱۳۹۷ به ۲ هزار تن در سال ۱۴۰۰ رسیده است. این شاخص در سال ۱۴۰۲ به ۲.۹ هزار تن رسیده است.

حجم صادرات روغن نباتی (هزار تن)

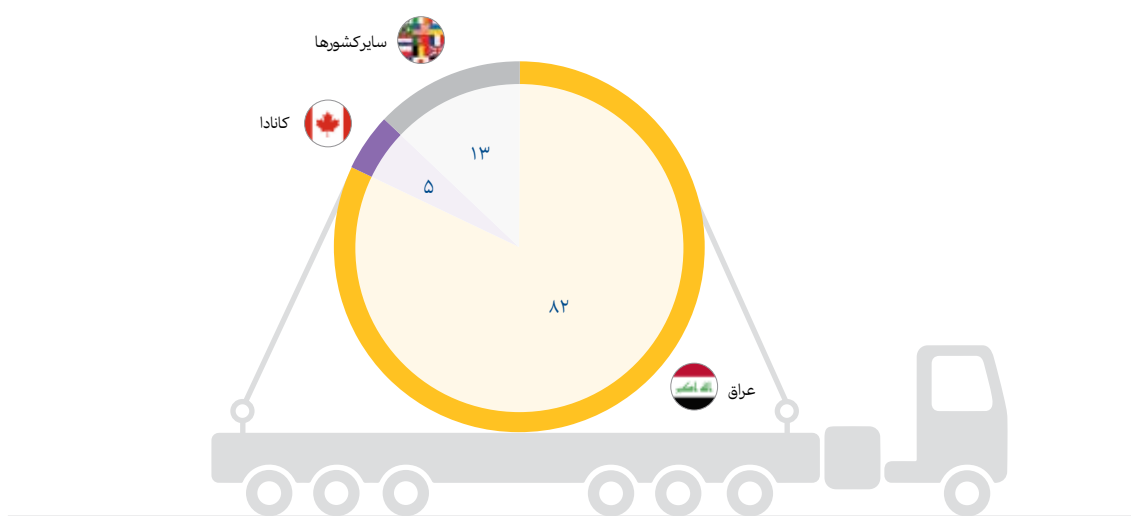


● گمرک جمهوری اسلامی

مقاصد عمده صادرات

عراق مهم‌ترین مقصد صادراتی غلات ایران محسوب می‌شود. همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد در حال حاضر برنج اصلی‌ترین غله صادراتی کشور است.

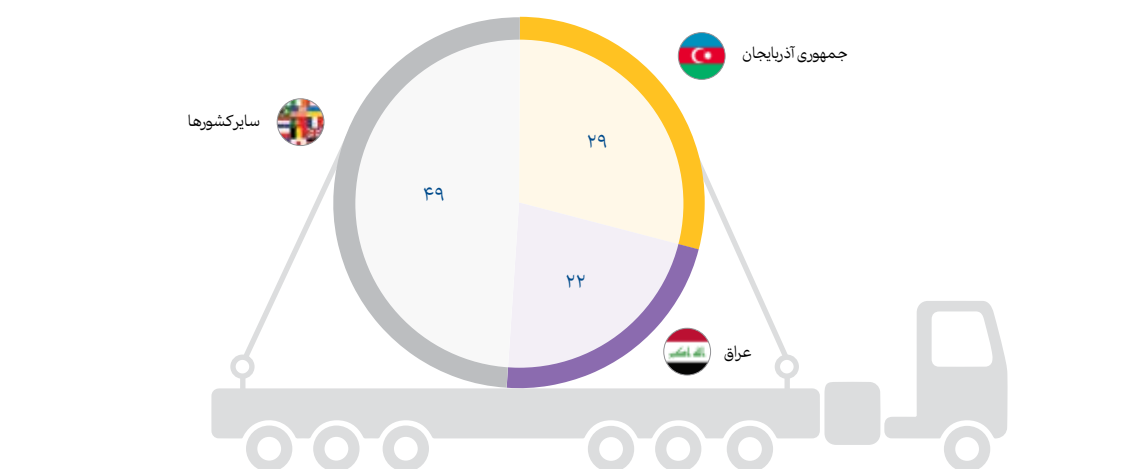
مقاصد برتر صادرات غلات - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)



• گمرک جمهوری اسلامی

طی سال‌های گذشته عراق و آذربایجان مقاصد اصلی صادرات چای و کره ایران بوده‌اند.

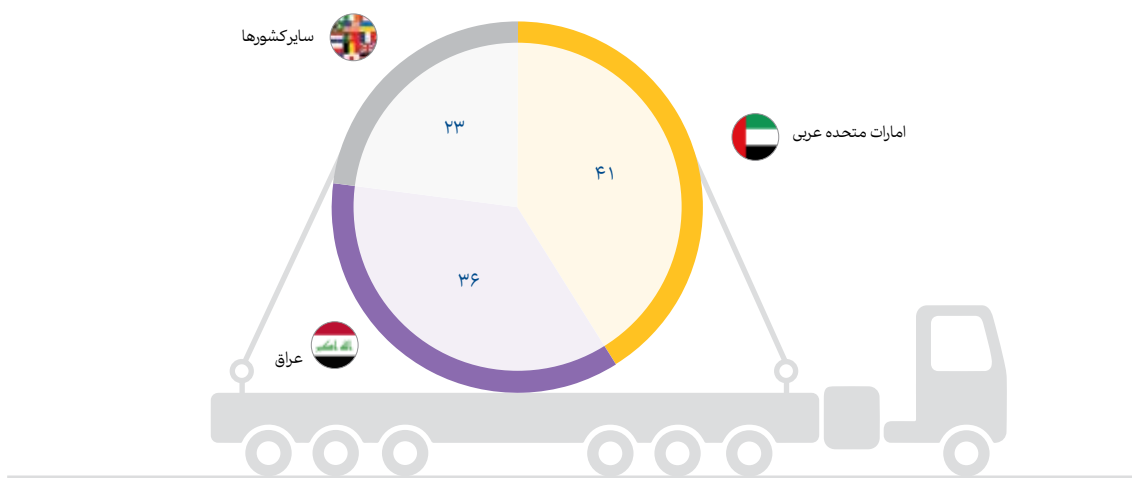
مقاصد برتر صادرات چای و کره - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)



• گمرک جمهوری اسلامی

دو کشور عراق و امارات اصلی‌ترین مقاصد صادرات دانه‌های روغنی ایران محسوب می‌شوند.

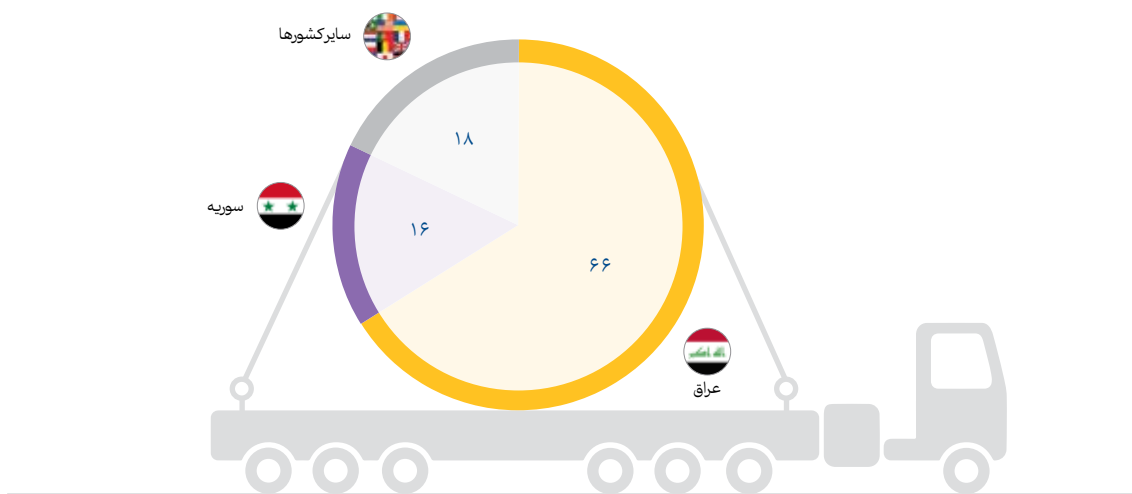
مقاصد عمده صادرات دانه های روغنی - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)



● گمرک جمهوری اسلامی

طی پنج سال گذشته دو کشور عراق و سوریه اصلی‌ترین مقاصد صادراتی روغن نباتی تولیدی در ایران بوده‌اند.

مقاصد برتر صادرات روغن نباتی - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)

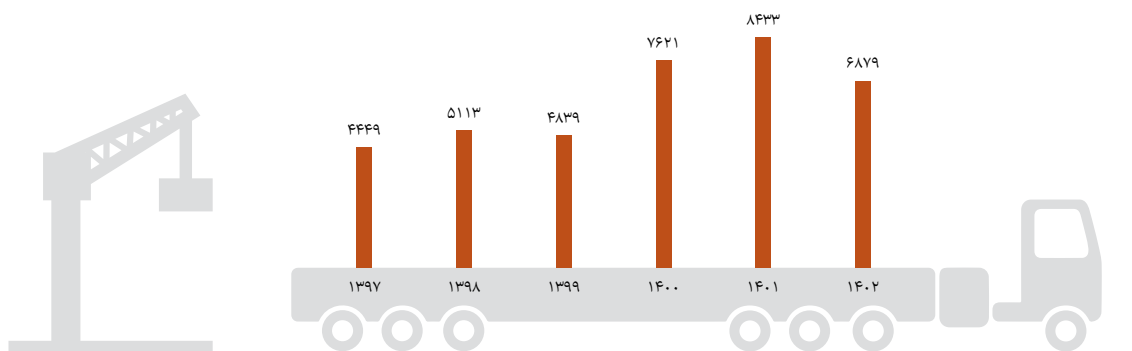


● گمرک جمهوری اسلامی

واردات کالاهای اساسی

در طول سه سال گذشته ارزش واردات غلات از پنج میلیارد دلار به ۶.۹ میلیارد دلار رسیده است.

ارزش واردات غلات (میلیون دلار)

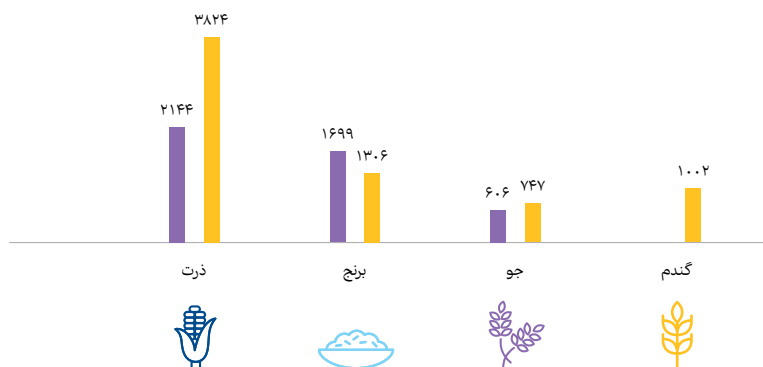


● گمرک جمهوری اسلامی

ارزش واردات تمامی غلات جز برنج در شش سال اخیر افزایش یافته است. ارزش واردات گندم و ذرت در دوره مذکور بیشترین افزایش را تجربه کرده است.

ارزش واردات انواع غلات (میلیون دلار)

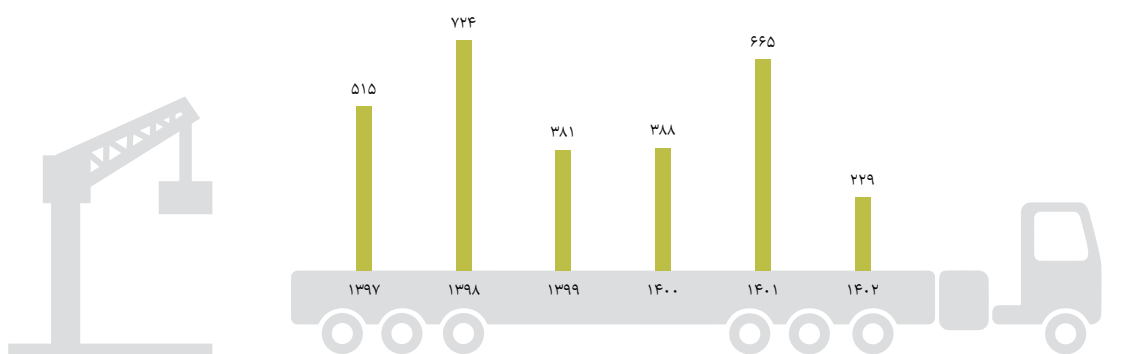
● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



● گمرک جمهوری اسلامی

ارزش واردات چای در یک سال اخیر از ۶۶۵ میلیون دلار به ۲۲۹ میلیون دلار رسیده است.

ارزش واردات کره و چای (میلیون دلار)

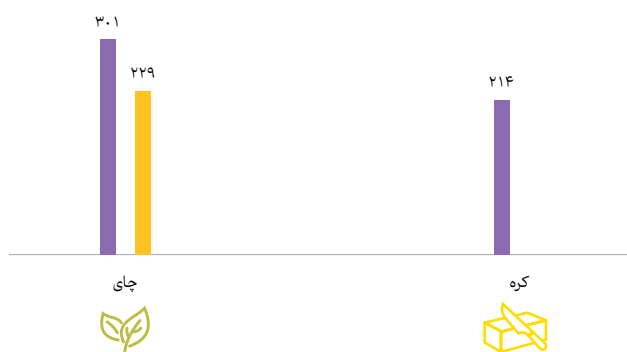


● گمرک جمهوری اسلامی

در سه سال گذشته واردات کره حیوانی به کشور متوقف شده است. توقف تخصیص ارز ترجیحی و افزایش تولید به صرفه این محصول در داخل باعث تداوم این روند گشته است.

ارزش واردات کره حیوانی و چای (میلیون دلار)

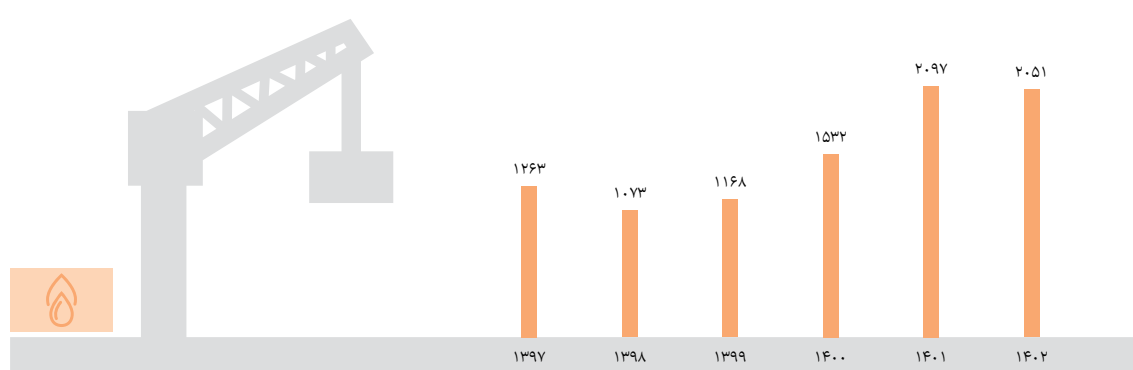
● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



● گمرک جمهوری اسلامی

ارزش واردات دانه‌های روغنی از یک میلیارد دلار در سال ۱۳۹۸ به دو میلیارد دلار در سال ۱۴۰۲ رسیده است. دانه‌های روغنی به‌عنوان مواد اولیه مورد نیاز صنایع روغن‌نباتی شناخته می‌شوند. محصول جانبی فرایند روغن‌گیری نیز کنجاله روغنی نامیده می‌شود که به‌عنوان خوراک دام مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ارزش واردات دانه‌های روغنی (میلیون دلار)

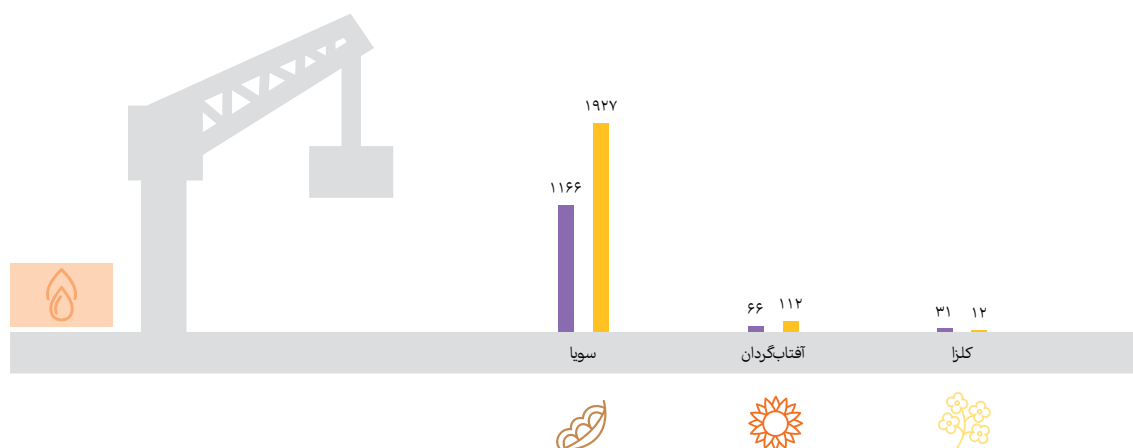


● گمرک جمهوری اسلامی

سویا اصلی‌ترین دانه روغنی وارداتی به کشور محسوب می‌شود. ارزش واردات این محصول طی پنج سال گذشته تقریباً دوبرابر شده است.

ارزش واردات انواع دانه‌های روغنی (میلیون دلار)

● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲

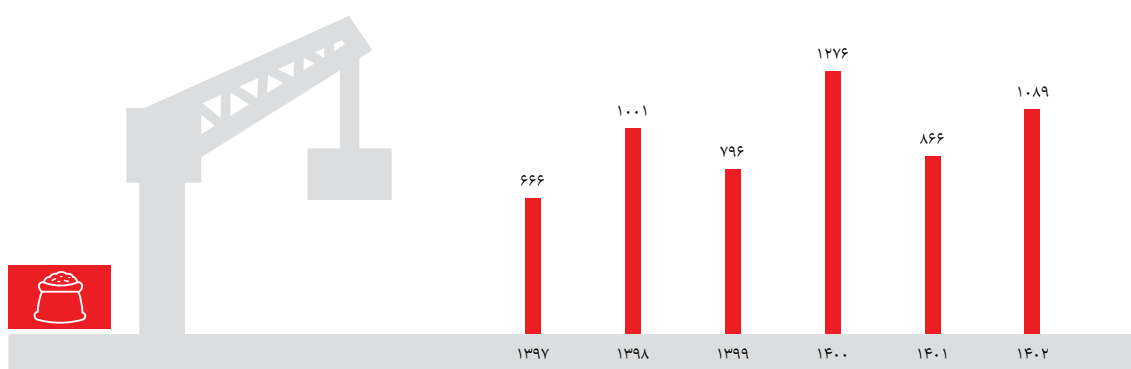


● گمرک جمهوری اسلامی

کنجاله‌های روغنی

کنجاله‌های روغنی اصلی‌ترین بخش از خوراک دام محسوب می‌شوند. افزایش قیمت یکباره ارزش ترجیحی، کاهش حجم واردات و کمبود عرضه این محصول باعث افزایش قیمت داخلی آن و در نتیجه افزایش قیمت محصولات دامی مانند گوشت قرمز و لبنیات شده است. ارزش واردات کنجاله‌های روغنی از ۱۲۷۶ میلیون دلار در سال ۱۴۰۰ به ۸۶۶ میلیون دلار در سال ۱۴۰۱ رسیده بود. این شاخص در سال ۱۴۰۲ به ۱۰۸۹ میلیون دلار رسیده است.

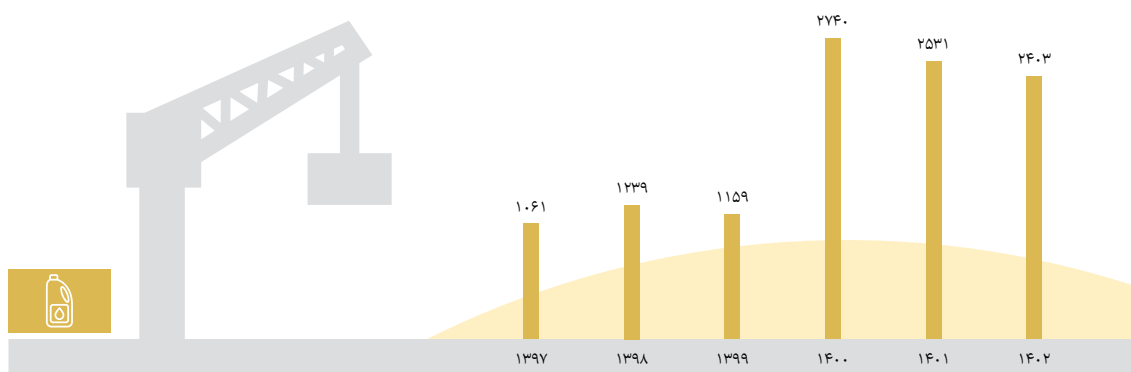
ارزش واردات کنجاله‌های روغنی (میلیون دلار)



● گمرک جمهوری اسلامی

واردات روغن نباتی به کشور تا سال ۱۳۹۹ در سطح ۱.۲ میلیارد دلار ثابت بود. این شاخص طی ۳ سال اخیر به بیش از ۲.۴ میلیارد دلار رسیده است.

ارزش واردات روغن نباتی (میلیون دلار)

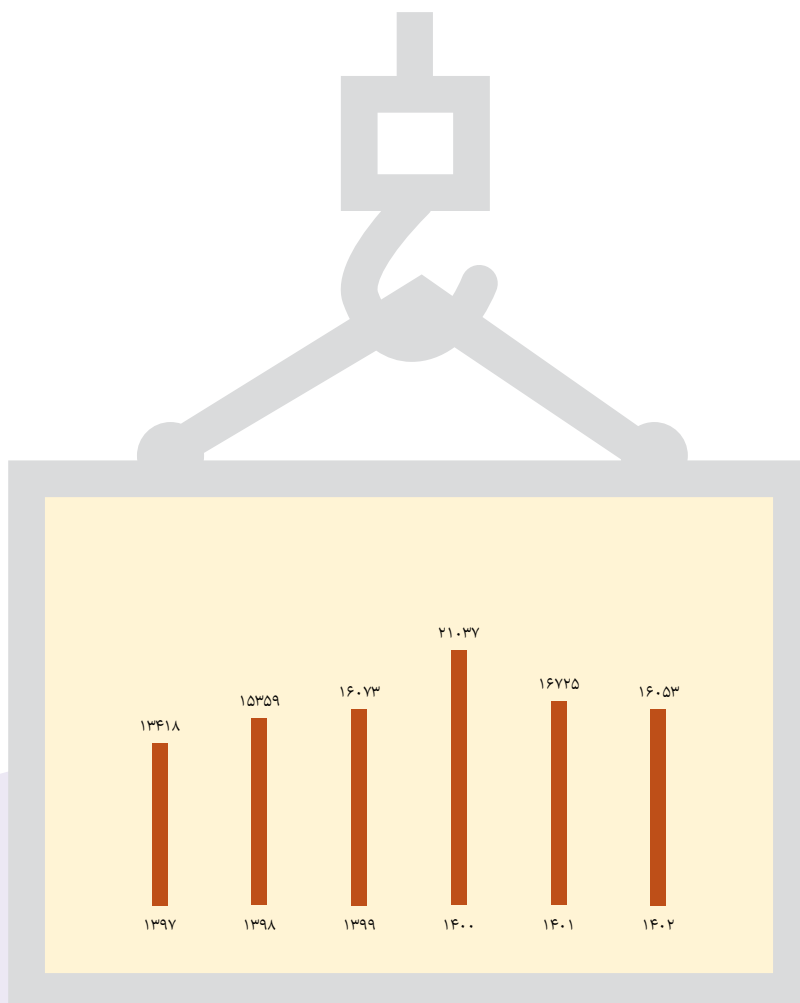


● گمرک جمهوری اسلامی

حجم واردات محصولات

حجم واردات غلات در سال ۱۴۰۱
بیش از چهار میلیون تن کاهش یافته
و به ۱۶.۷ میلیون تن رسیده است.

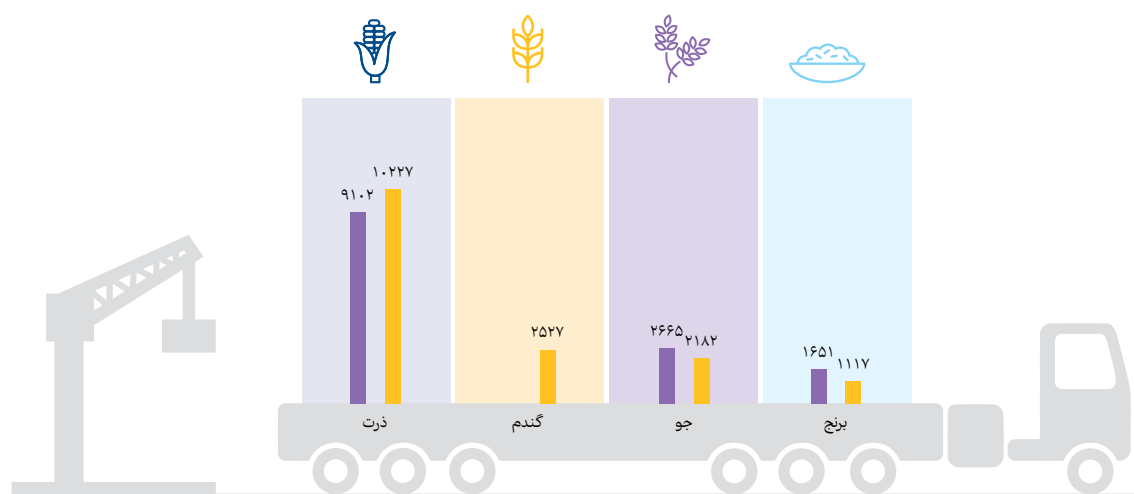
حجم واردات غلات (هزار تن)



حجم واردات برنج و جو در پنج سال گذشته کاهش یافته است. در مقابل حجم واردات گندم از صفر به بیش از ۲.۵ میلیون تن رسیده است. حجم واردات ذرت نیز در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۱۰ میلیون تن رسیده است.

حجم واردات انواع غلات (هزار تن)

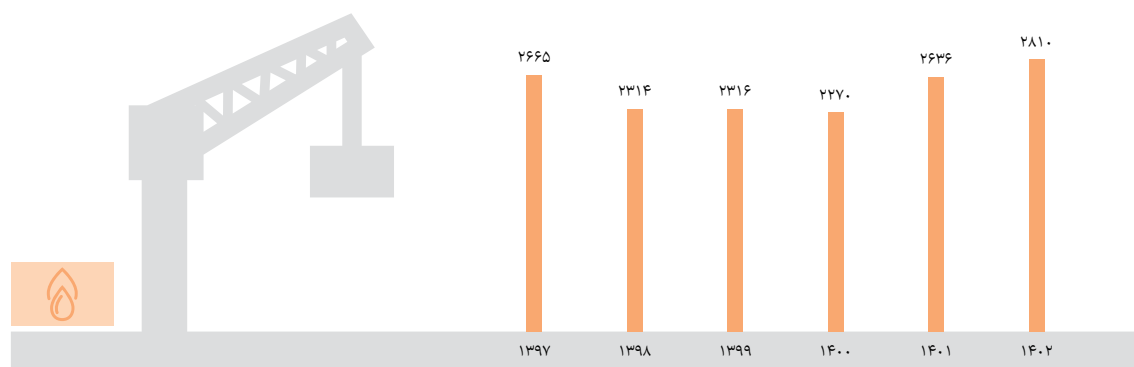
● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



● گمرک جمهوری اسلامی

حجم واردات دانه‌های روغنی در سال ۱۴۰۲ به ۲.۸ میلیون تن رسیده است.

حجم واردات دانه‌های روغنی (هزار تن)



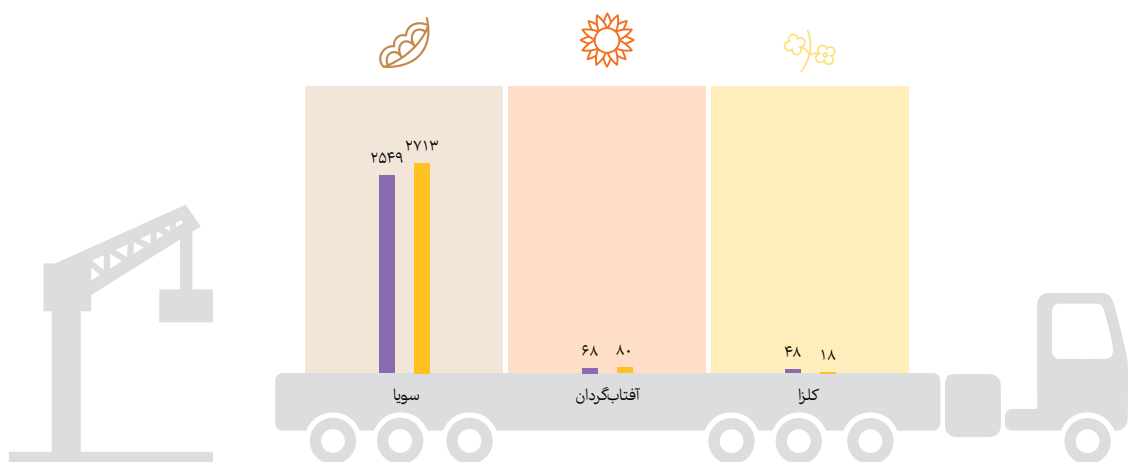
● گمرک جمهوری اسلامی

دانه سویا اصلی ترین دانه روغنی وارداتی به کشور محسوب می شود.



حجم واردات انواع دانه های روغنی (هزار تن)

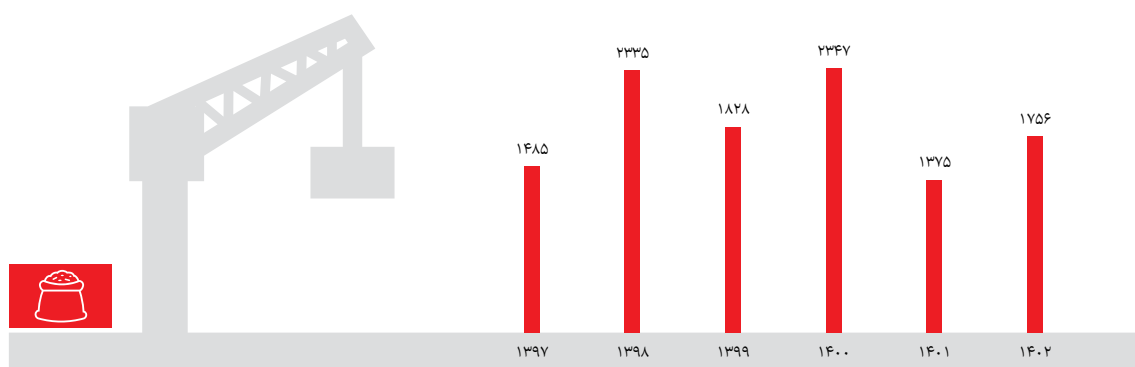
● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



کنجاله‌های روغنی

حجم واردات کنجاله‌های روغنی از ۲۰۳۵ میلیون تن در سال ۱۴۰۰ به ۱۰۳۷ میلیون تن در سال ۱۴۰۱ رسیده بود. این شاخص در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۱۰۷ میلیون تن رسیده است.

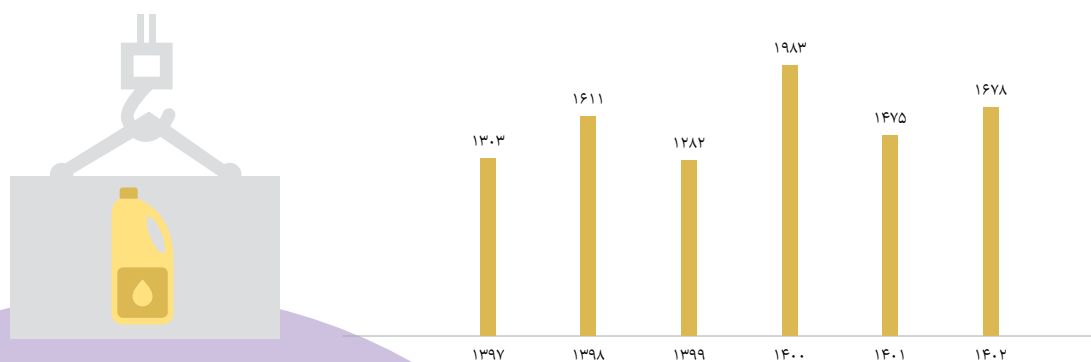
حجم واردات انواع کنجاله‌های روغنی (هزار تن)



● گمرک جمهوری اسلامی

حجم واردات روغن نباتی از ۲ میلیون تن در سال ۱۴۰۰ به ۱۰۷ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

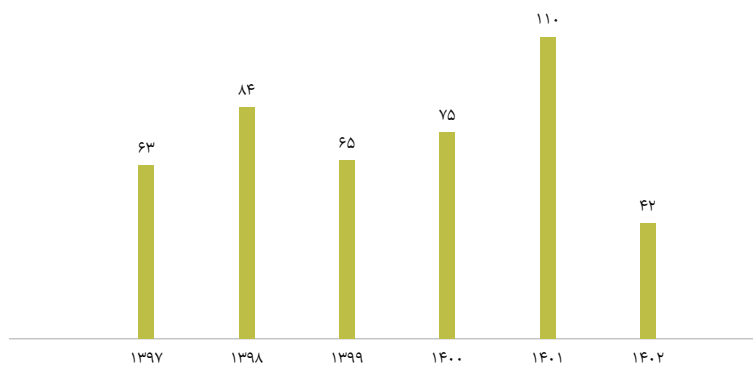
حجم واردات روغن نباتی (هزار تن)



● گمرک جمهوری اسلامی

حجم واردات چای از ۱۱۰ هزارتن در سال ۱۴۰۱ به ۴۲ هزارتن در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

حجم واردات کره و چای (هزارتن)



● گمرک جمهوری اسلامی

حجم واردات کره حیوانی در سال‌های اخیر به صفر رسیده است.

حجم واردات کره و چای (هزارتن)

● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



● گمرک جمهوری اسلامی



مبادی عمده واردات

در شش سال گذشته کشورهای امارات، ترکیه و روسیه به اصلی‌ترین مبادی واردات غلات به ایران تبدیل شده‌اند. دو کشور امارات و ترکیه مبادی اصلی واردات ذرت به کشور محسوب می‌شوند. تا پیش‌ازین بیش از ۶۰ درصد از واردات ذرت به کشور از طریق سه کشور سوییس، انگلستان و هلند صورت می‌گرفت. هندوستان اصلی‌ترین مبدأ واردات برنج به کشور است. سهم پاکستان از برنج وارداتی به کشور در سال‌های اخیر به شدت کاهش یافته است.

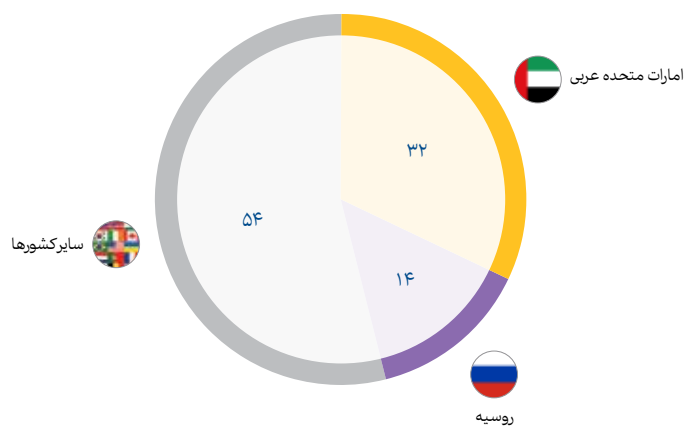
هندوستان مهم‌ترین

مبدأ واردات برنج

به کشور است.

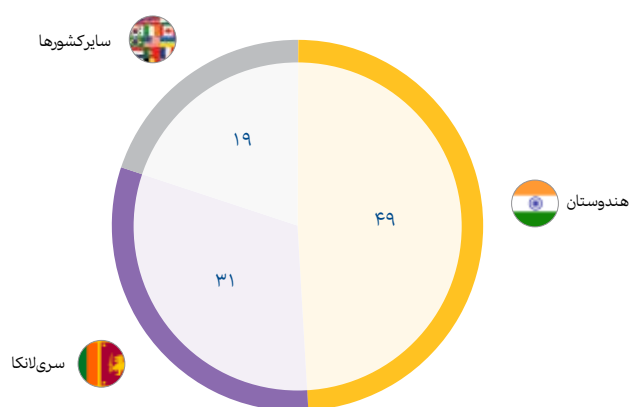


مبادی عمده واردات غلات - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)



کماکان دو کشور هندوستان و سری لانکا به عنوان اصلی ترین مبادی واردات چای به ایران محسوب می شوند.

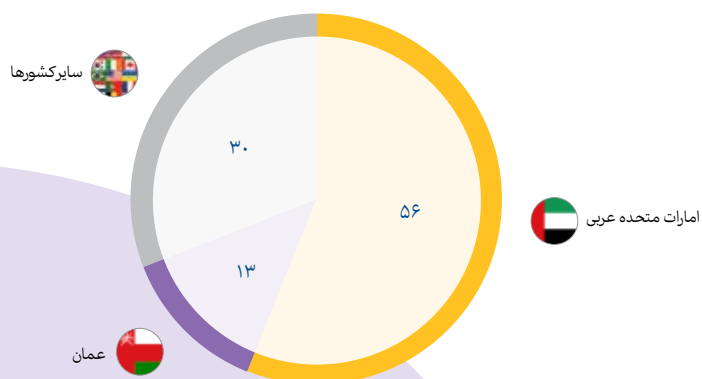
مبادی عمده واردات چای - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)



● گمرک جمهوری اسلامی

کشورهای امارات و عمان مبادی اصلی واردات دانه های روغنی به ایران هستند.

مبادی عمده واردات دانه های روغنی - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)

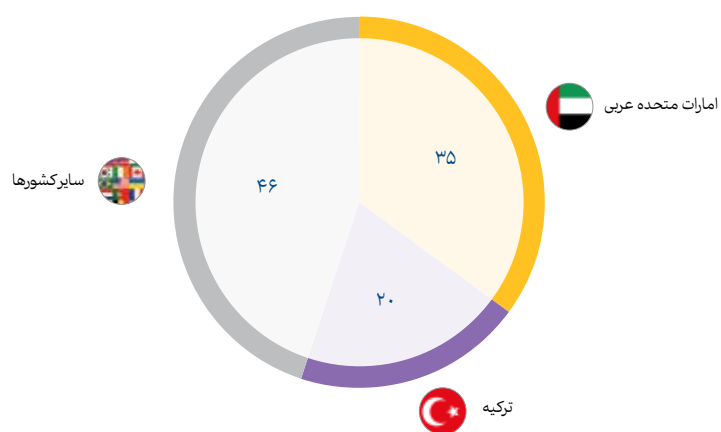


● گمرک جمهوری اسلامی



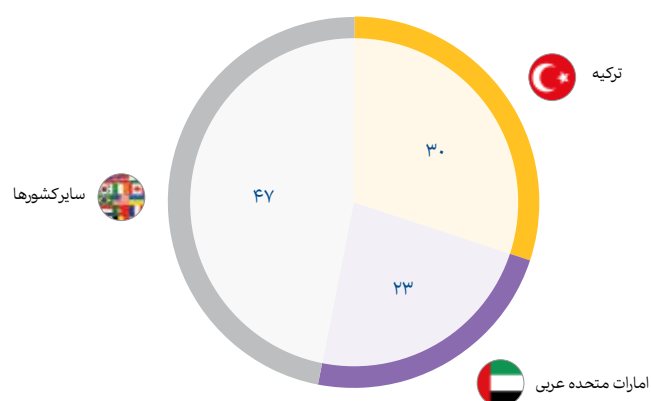
واردات دانه‌ها و کنجاله‌های روغنی به کشور از طریق واسطه‌های وارداتی به کشور انجام می‌شود.

مبادی عمده واردات کنجاله‌های روغنی - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)





مبادی عمده واردات روغن نباتی - ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ (درصد)



قیمت

تورم تولیدکننده

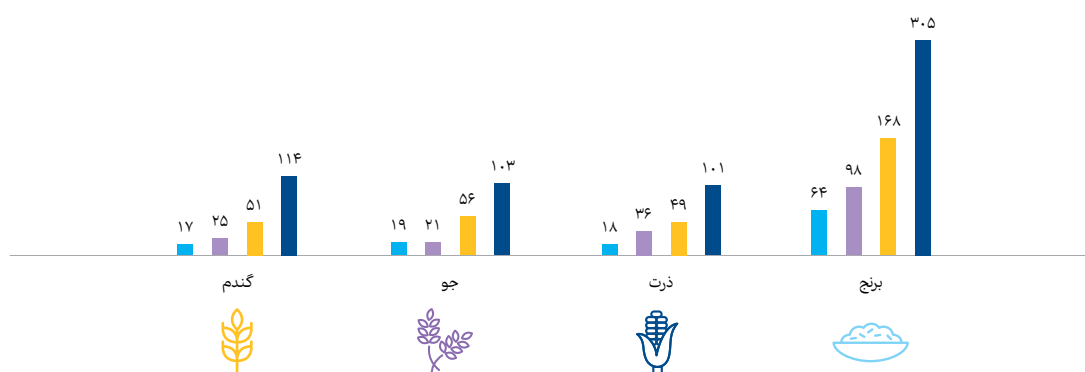
غلات

قیمت خرید محصولات کشاورزی از کشاورزان در سال‌های اخیر با رشدی کمتر از تورم عمومی کشور افزایش یافته است. شرکت بازرگانی دولتی ایران به عنوان متولی خرید تضمینی غلات و دانه‌های روغنی سهم عمده‌ای از محصولات تولیدی در کشور را خریداری می‌کند. قیمت خرید سرخرمن گندم و جو در سال ۱۴۰۰ بیش از دوبرابر شده است. با حذف ارزش ترجیحی خرید غلات، به نظر می‌رسد که قدرت چانه‌زنی کشاورزان داخلی نیز افزایش یافته است.



قیمت تولیدکننده انواع غلات (میلیون ریال بر تن)

● ۱۳۹۸ ● ۱۳۹۹ ● ۱۴۰۰ ● ۱۴۰۱

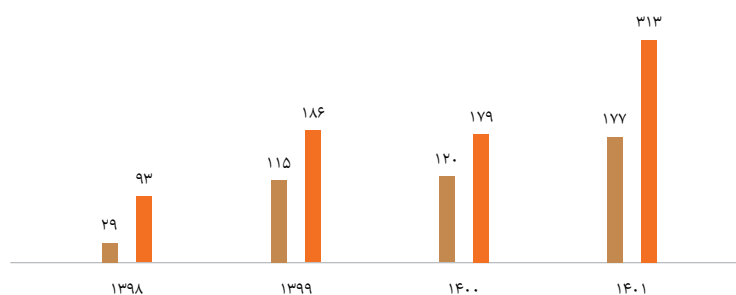


دانه‌های روغنی

قیمت تولیدکننده دانه آفتاب‌گردان و سویا در بین سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ به ترتیب ۴.۵ و ۵ برابر شده است. این روند افزایشی در سال ۱۴۰۰ نیز ادامه یافته است.

قیمت تولیدکننده دانه‌های روغنی (میلیون ریال بر تن)

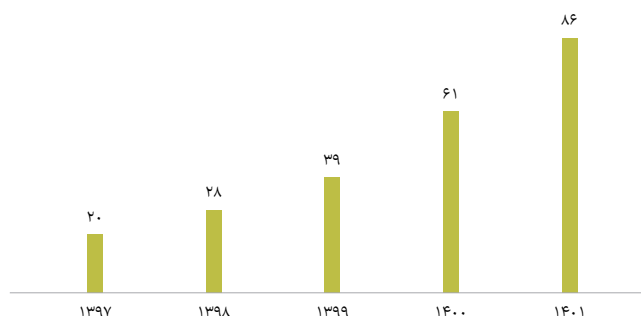
● آفتاب‌گردان ● سویا



Faostat ●

قیمت تولیدکننده چای بین سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ بیش از سه برابر شده است.

قیمت تولیدکننده چای (میلیون ریال بر تن)



Faostat ●

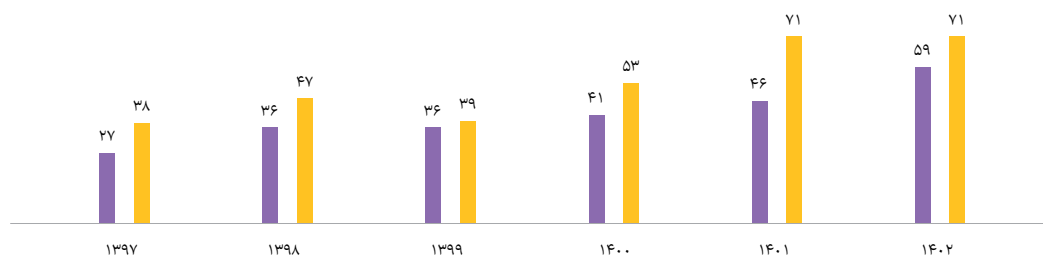
تورم مصرف کننده

در سال های اخیر تورم محصولات خوراکی بیش از شاخص تورم مصرف کننده بوده است. تورم محصولات خوراکی در سال ۱۴۰۱ به بیش از ۷۱ درصد رسیده است. شاخص عمومی تورم در این دوره به ۴۶ درصد رسیده است. حذف ارز ترجیحی کالاهای اساسی، اصلی ترین علت افزایش قیمت محصولات خوراکی ارزیابی می شود. این شاخص در سال ۱۴۰۲ کماکان در عدد ۷۱ ثابت مانده است. در این دوره تورم عمومی قیمت های با افزایشی ۱۳ درصدی به ۵۹ درصد رسیده است.



شاخص تورم کل و تورم محصولات غذایی (درصد)

● تورم محصولات غذایی ● شاخص تورم کل

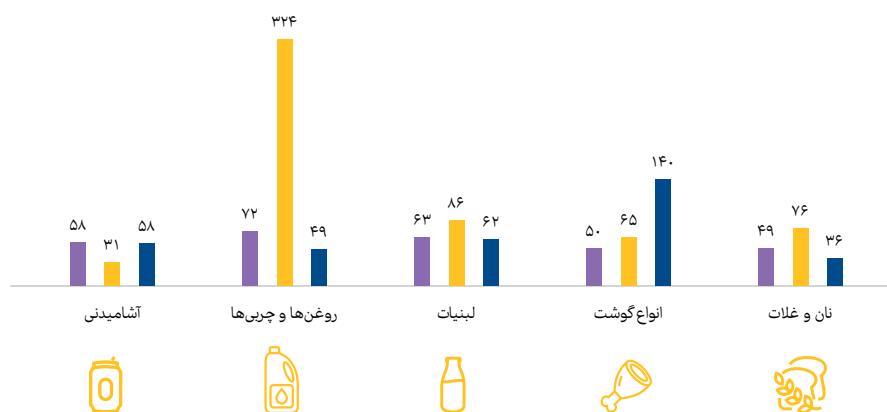




کالاهای اساسی مورد بررسی در این گزارش در قالب پنج گروه کالایی مواد غذایی به دست مصرفکنندگان نهایی می‌رسند. تورم سه گروه کالایی روغن، لبنیات و غلات در یک سال گذشته کاهش پیدا کرده است. در مقابل تورم قیمت انواع گوشت و آشامیدنی‌ها افزایش یافته است. در این بین بیشترین تورم مربوط به انواع گوشت بوده است. افزایش قیمت محصولات گوشتی در پی افزایش قیمت خوراک دام بوده است.

شاخص سالانه تورم مصرف‌کننده انواع محصولات غذایی (درصد)

● ۱۴۰۰ ● ۱۴۰۱ ● ۱۴۰۲



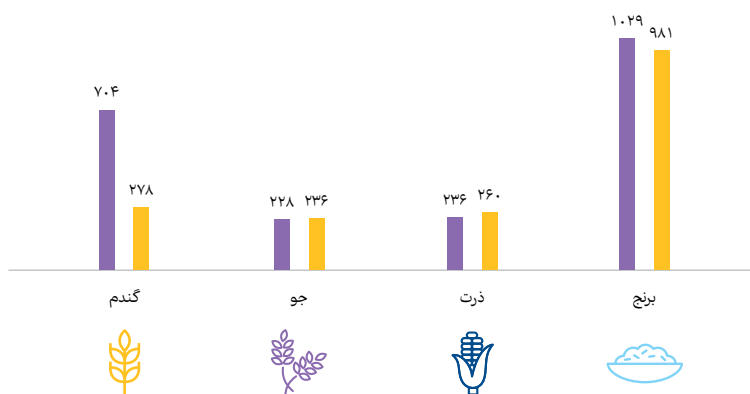
تورم محصولات وارداتی

قیمت دلاری اکثر غلات وارداتی در سال‌های گذشته افزایش یافته است. قیمت گندم وارداتی از این قاعده مستثنی بوده است.

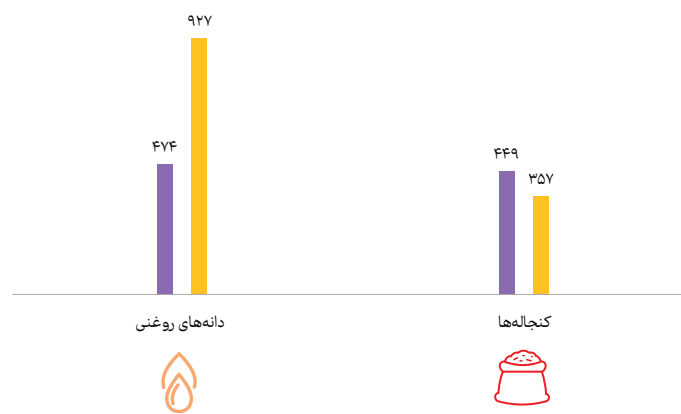


میانگین قیمت غلات وارداتی (دلار بر تن)

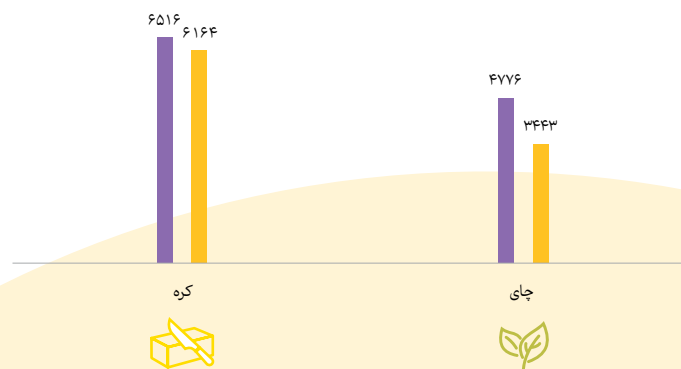
● ۱۳۹۷ ● ۱۴۰۲



میانگین قیمت دانه‌ها و کنجاله‌های روغنی وارداتی (دلار بر تن)



میانگین قیمت چای و کره وارداتی (دلار بر تن)



Trademap.org ●

زنجیره تأمین صنعت

تفکیک مواد اولیه داخلی و خارجی از هزینه‌های تولید

مواد اولیه



کود موردنیاز صنایع کشاورزی
کشور به طور عمده در داخل
تولید می‌شود.

بذر موردنیاز برای کشاورزی
به طور عمده به کشور وارد
می‌شود.

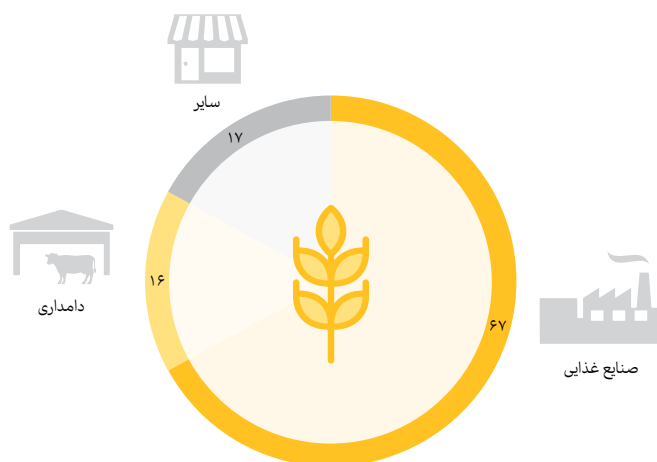


فراوری و تولید محصولات نهایی

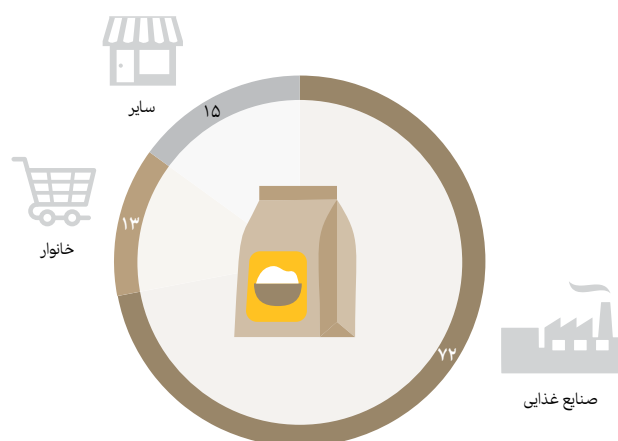
غلات به عنوان اصلی ترین بخش از خوراک مصرف کنندگان، به طور مستقیم مورد استفاده خانوارها قرار نمی گیرد. گندم در مرحله اول در کارخانه ها به آرد تبدیل می شود و در مرحله بعدی آرد در نانوائی ها و کارخانه های تولید ماکارونی، نشاسته، کیک و بیسکویت به محصولات نهایی تبدیل می شود.



سهم صنایع مختلف از مصرف گندم برحسب ارزش (درصد)



سهم صنایع مختلف و خانوار از مصرف آرد برحسب ارزش (درصد)



● مرکز آمار - جدول داده - ستانده ۱۳۹۵

سهم خانوار و بنگاه‌های اقتصادی از مصرف محصولات نهایی آرد و گندم (درصد)

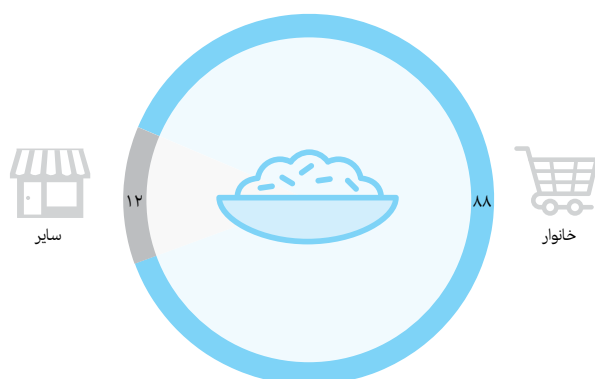


● مرکز آمار - جدول داده - ستانده ۱۳۹۵



برنج به عنوان یکی از محصولات اصلی خوراکی ایرانیان در قالب سبد خرید خانوار یا توسط رستوران‌ها به دست مصرف‌کنندگان نهایی می‌رسد.

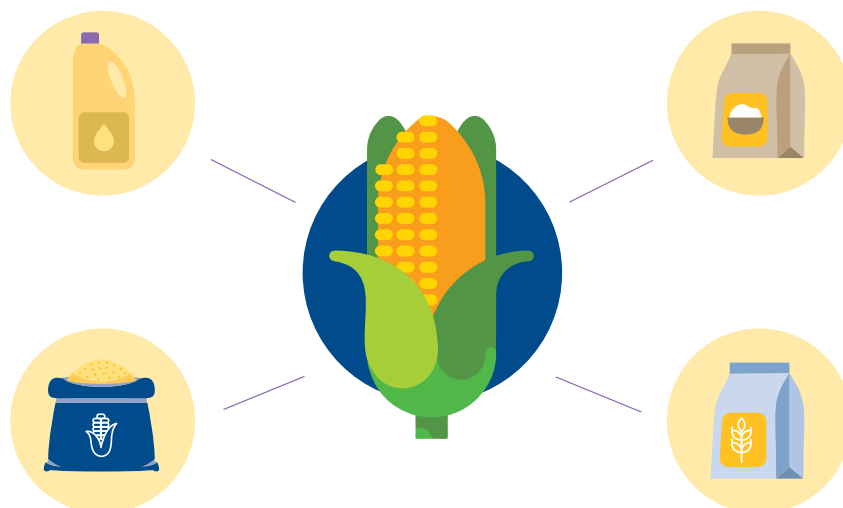
سهم خانوار و بنگاه‌های اقتصادی از مصرف برنج برحسب ارزش (درصد)



زنجیره تأمین ذرت

دانه ذرت یکی از پرکاربردترین غلات محسوب می‌شود. با فراوری این محصول طیف گسترده‌ای از کالاهای خوراکی و صنعتی تولید می‌شوند. به‌طور کلی استخراج محصولات مختلف از ذرت متناسب با تکنولوژی مورد استفاده و تقاضای مصرفی محصولات مختلف در جهان متفاوت است. در آمریکای شمالی سهم محصولات صنعتی مانند اتانول از فراوری ذرت بالا است. در مقابل در آسیا سهم محصولات خوراکی مانند روغن نباتی و خوراک دام ارجح است.

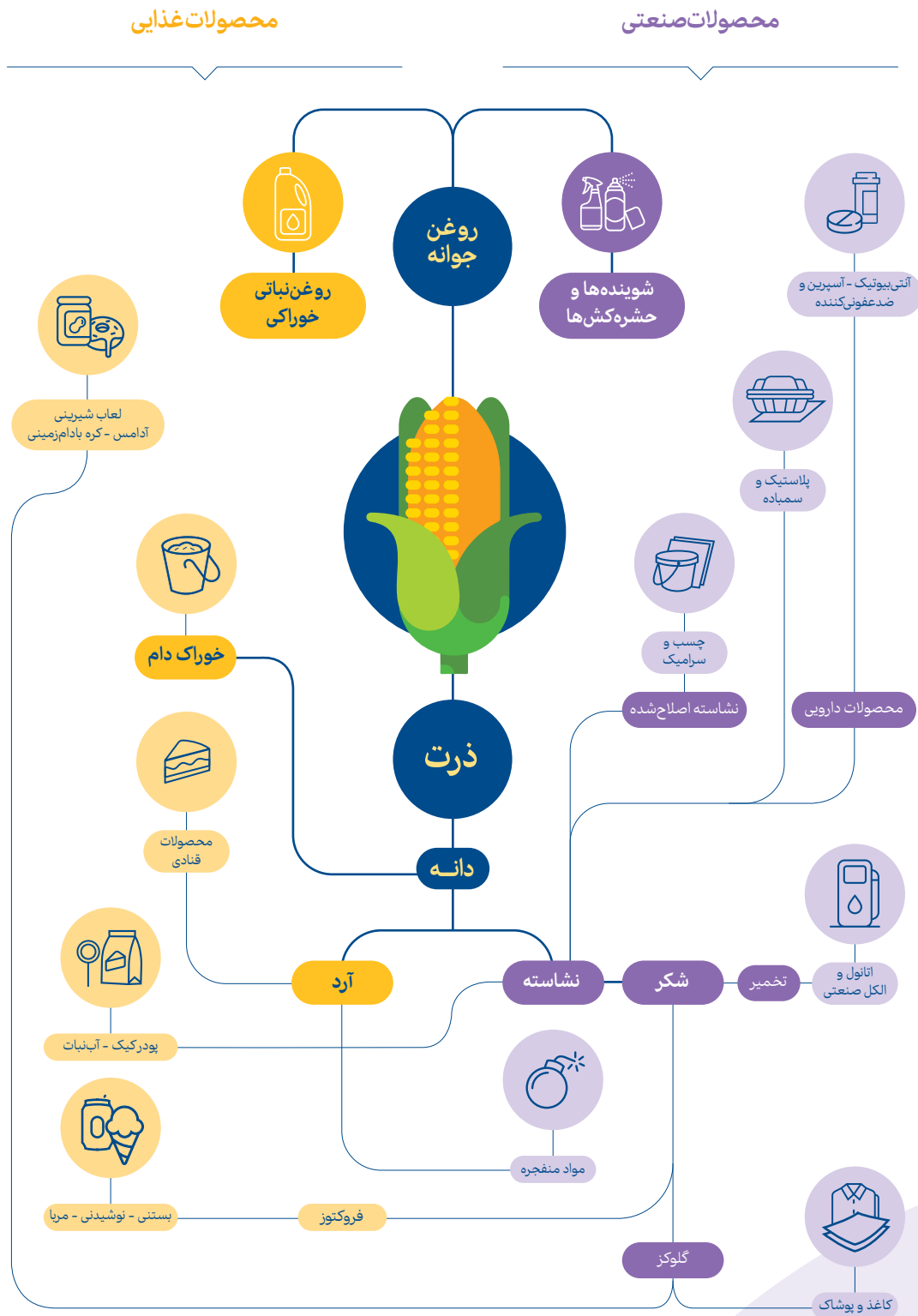
آرد، نشاسته، روغن و کنجاله ذرت مهم‌ترین محصولات اولیه استخراج شده از ذرت محسوب می‌شوند.



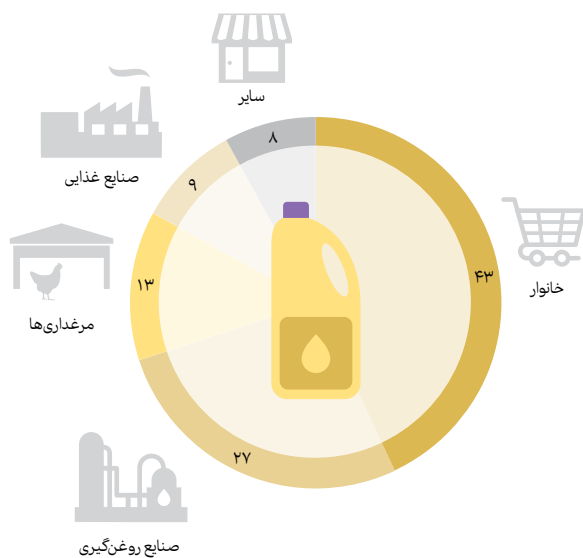
این محصولات خود در ادامه مورد فراوری قرار گرفته و به سایر محصولات مصرفی دیگر تبدیل می‌شوند.

محصولات غذایی: روغن نباتی و خوراک دام مهم‌ترین محصولات غذایی قابل استخراج از ذرت محسوب می‌شوند. علاوه بر این آرد ذرت به عنوان ماده اولیه صنایع شیرینی‌پزی مورد استفاده قرار می‌گیرد. نشاسته ذرت نیز به صورت مستقیم در قالب گلوکز و فروکتوز در طیف وسیعی از صنایع غذایی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

محصولات صنعتی: فراوری نشاسته ذرت به تولید محصولات متنوع صنعتی منجر می‌شود. نشاسته در محصولات دارویی مانند آنتی‌بیوتیک‌ها، آسپیرین و مواد ضد عفونی‌کننده مورد استفاده قرار می‌گیرد. علاوه بر این، نشاسته اصلاح شده در صنایع چسب و سرامیک مورد استفاده قرار می‌گیرد. دکستروز، قندی سبک است که از نشاسته ذرت استخراج می‌شود. با تخمیر (Fermentation) دکستروز می‌توان اتانول تولید کرد. علاوه بر این، دکستروز قابل تبدیل به دو قند طبیعی دیگر یعنی گلوکز و فروکتوز است. گلوکز در صنایع کاغذ و پوشاک و همچنین تولید لعاب شیرینی و آدامس مورد استفاده قرار می‌گیرد. فروکتوز نیز در تولید بستنی، مربا و برخی نوشیدنی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.



سهم خانوار و بنگاه‌های اقتصادی از مصرف روغن‌های نباتی برحسب ارزش (درصد)



● مرکز آمار - جدول داده - ستانده ۱۳۹۵



کارخانه‌های فراوری کالاهای اساسی

در بین سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ تعداد کارگاه‌های بزرگ فراوری غلات از ۶۹۹ کارگاه به ۷۵۸ کارگاه رسیده است. در حال حاضر ۱۴۴ شرکت به‌عنوان تولیدکننده روغن در کشور، دانه‌های روغنی مختلف را خریداری کرده و پس از فرایند روغن‌کشی، دو محصول عمده روغن نباتی و کنجاله‌های روغنی را تولید می‌کنند.

گندم تولیدی و وارداتی در ۴۹۱ کارخانه داخلی تبدیل به آرد شده و سپس در اختیار نانوایی‌ها و صنایع قرار می‌گیرد. عمده صنایع مصرف‌کننده آرد، کارخانه‌های تولید ماکارونی و محصولات مشابه، کارخانه‌های تولید کیک و بیسکویت و همچنین کارگاه‌های شیرینی‌پزی هستند.

تعداد کارگاه‌های صنعتی فراوری غلات و دانه‌های روغنی



رقابت و بازیگران اصلی

شرکت‌های برتر

شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران

این شرکت به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های وزارت بازرگانی شروع به فعالیت کرد. هدف کلی از تأسیس این شرکت تهیه و تأمین، خرید ذخیره‌سازی و توزیع کالاهای اساسی کشور مانند گندم، برنج، روغن خام، شکر خام و غیره است.

فعالیت‌های عمده شرکت بازرگانی دولتی ایران به شرح زیر است:

❖ خرید تضمینی کالاهای داخلی مانند گندم، برنج و دانه‌های روغنی (کلزا، سویا، گلرنگ و آفتاب‌گردان)

❖ خرید کالاهای اساسی وارداتی مانند برنج، شکر خام و روغن خام

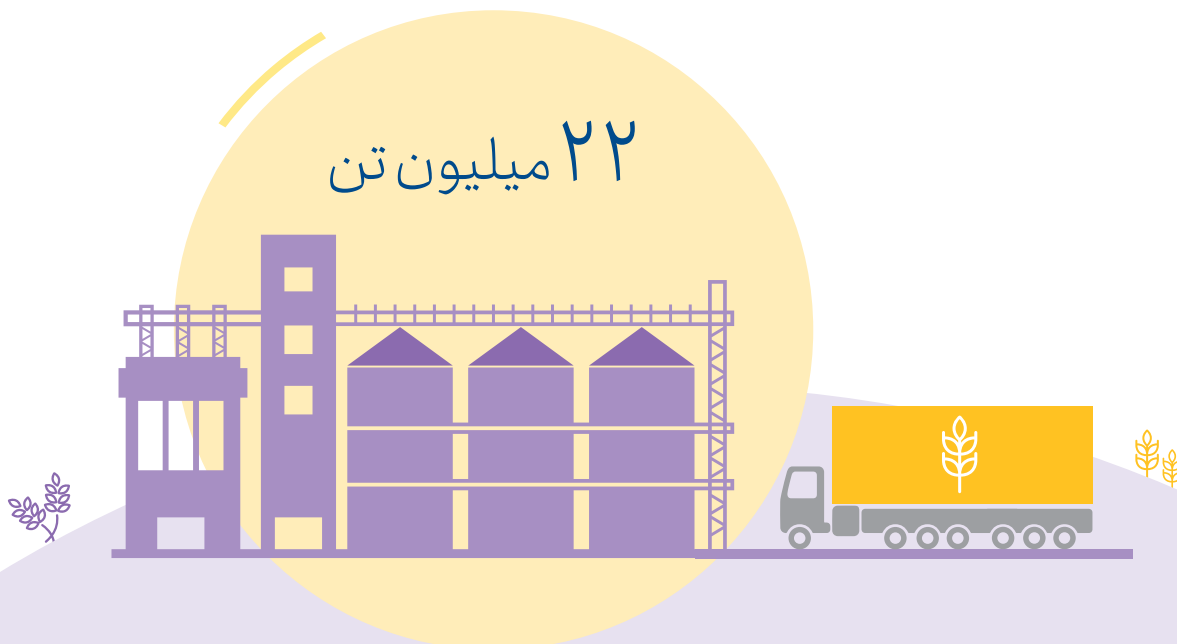
❖ فروش گندم مصرفی به نانوایی‌ها، مصارف صنف و صنعت و نانوایی‌های آزادپز

❖ توزیع و فروش سایر کالاهای اساسی

❖ بهسازی و نوسازی واحدهای نانوایی

❖ امکانات و تأسیسات نگهداری و ذخیره‌سازی کالاها

۲۲ میلیون تن



طبق آخرین آمارهای منتشر شده در وزارت جهاد کشاورزی (۱۳۹۷)، کل ظرفیت نگهداری کالاهای اساسی کشور به ۲۲ میلیون تن می‌رسد که ۳۱.۱ درصد از این مقدار در مالکیت دولت و ۶۹.۹ درصد از آن متعلق به بخش خصوصی است. بخش عمده این مخازن (۲۰.۷ میلیون تن) به ذخیره‌سازی گندم اختصاص داده شده است.

۱۰۸ میلیون تن انبار برای ذخیره سایر کالاهای کشاورزی، ۲۶۱ هزار تن مخزن روغن خام (صرفاً دولتی) و ۶۲ هزار تن سردخانه مابقی ظرفیت مخازن نگهداری کالاهای اساسی را تشکیل می‌دهند.

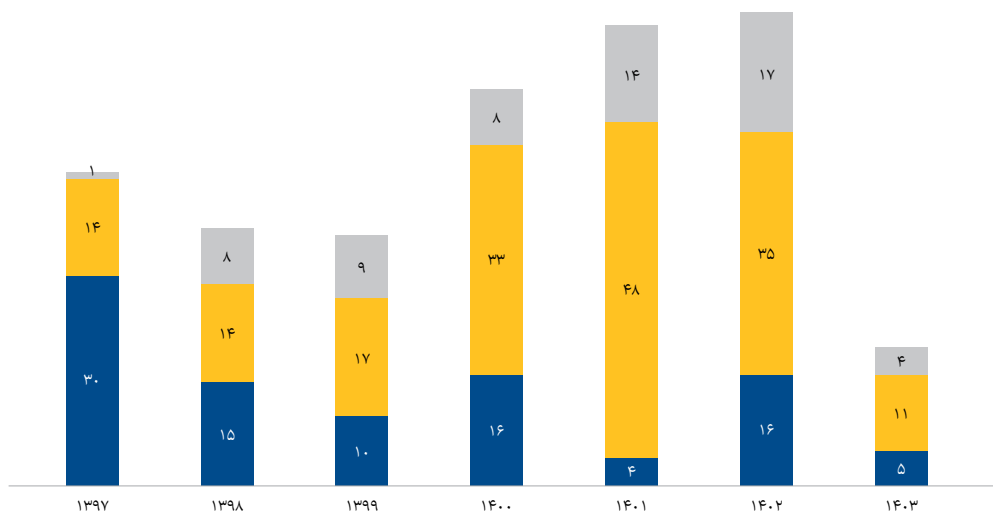
تخصیص ارز ترجیحی و شرکت‌های فعال در این حوزه

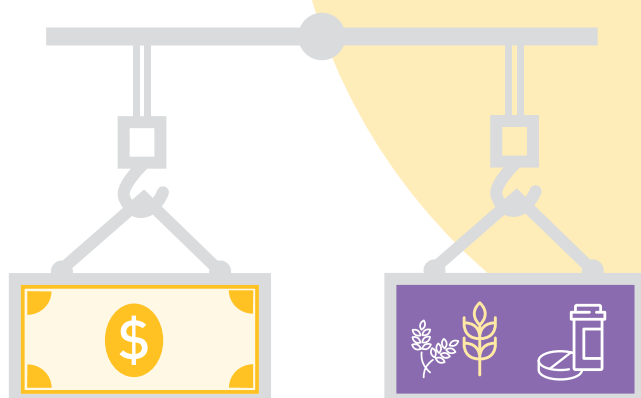
تأمین ارز کالاهای اساسی یکی از چالش‌های اصلی دولت طی سال‌های گذشته بوده است. نظام تخصیص ارز طی سال‌های اخیر ارز تخصیصی برای واردات کالا را به سه گروه تقسیم کرده است. این سه گروه تحت عنوان ارز ترجیحی، ارز نیمایی و ارز اشخاص شناخته می‌شوند.

حجم تأمین ارز برای واردات متناسب با چالش‌های سیاسی و امکان تأمین ارز از طریق کالاهای صنعتی و نفت خام تغییر کرده است. مجموع ارز تأمین‌شده برای واردات از ۳۶ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۹ به ۶۸ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۲ رسیده است. حجم ارز ترجیحی نیز که در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ سالانه به طور میانگین به ۱۷.۷۵ میلیارد دلار می‌رسید، در سال ۱۴۰۱ به ۴ میلیارد دلار و در سال ۱۴۰۲ به ۱۶ میلیارد دلار رسید. در چهارماهه اول سال ۱۴۰۳ نیز مجموعاً ۲۰ میلیارد دلار ارز برای واردات تخصیص یافته است.

تأمین انواع ارز برای واردات (میلیارد دلار)

● اشخاص ● نیمایی ● ترجیحی



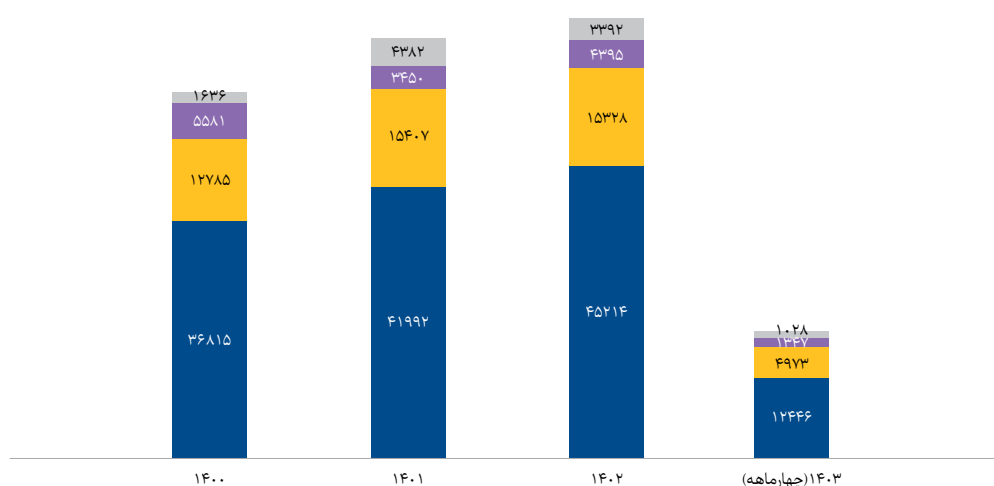


ارز ترجیحی برای واردات دارو و کالاهای اساسی کشاورزی است.

باین وجود ارز مذکور تمامی محصولات مواد اولیه دارو و دارو (تحت وزارت بهداشت) یا کالاهای اساسی کشاورزی (تحت نظارت وزارت جهاد کشاورزی) را تحت پوشش قرار نمی‌دهد. این منابع ارزی با نظارت سه نهاد اصلی وزارت صمت، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت بهداشت برای واردات انواع کالاهای مصرفی ضروری و کالاهای سرمایه‌ای به واردکنندگان اختصاص پیدا می‌کنند. ارز تخصیص یافته برای مواد اولیه صنایع و واردات کالاهای سرمایه‌ای که تحت نظارت وزارت صمت به فعالان صنعتی و شرکت‌های بازرگانی اختصاص می‌یابد، عمدتاً ارز نیمایی است. این شاخص طی سه سال اخیر از ۳۶.۸ به ۴۵.۲ میلیارد دلار رسیده است. ارز تخصیص یافته برای واردات دارو و مواد اولیه صنایع دارویی پس از کاهش در سال ۱۴۰۱ در سال ۱۴۰۲ به ۴.۴ میلیارد دلار رسیده است. ارز تخصیص یافته برای واردات کالاهای اساسی کشاورزی و غذایی از ۱۲.۷ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۰ به ۱۵.۴ میلیارد دلار در دو سال گذشته رسیده است.

نهادهای نظارتی و محل مصرف انواع ارز تأمین شده برای واردات (میلیون دلار)

● سایر ● وزارت بهداشت ● وزارت جهاد کشاورزی ● وزارت صمت



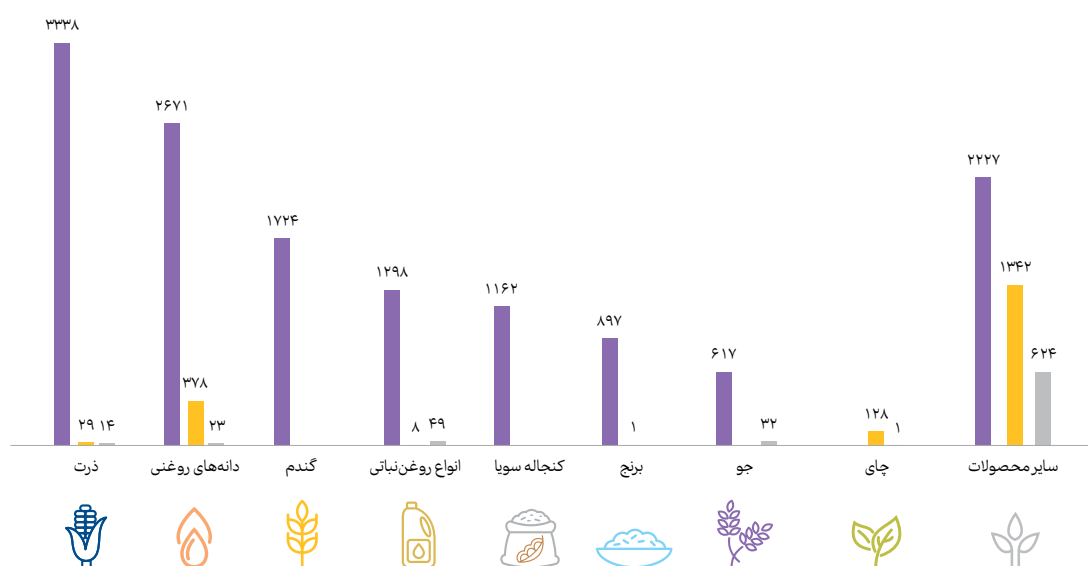


طبق آمارهای وزارت کشاورزی
مجموع ۱۶.۵ میلیارد دلار ارز
برای واردات کالاهای اساسی
کشور تأمین شده است.

۸۴ درصد از این ارز به نرخ ترجیحی (۲۸۵۰۰ تومان به ازای هر دلار) در اختیار واردکنندگان قرار گرفته است. ۱۱ درصد تحت عنوان ارز نیمایی و ۵ درصد در اختیار اشخاص قرار گرفته است. سهمی مذکور برای واردات کالاهای اساسی تحت بررسی این گزارش برای ارز ترجیحی به ۹۵ درصد و برای ارز نیمایی به ۵ درصد می‌رسد.

انواع ارز تأمین شده برای خرید کالاهای اساسی کشاورزی - ۱۴۰۲ (میلیون دلار)

● ارز اشخاص ● نیمایی ● ترجیحی





خدمات ممتاز بانک سامان برای فعالان حوزه کالای اساسی

۱- چابک‌سازی عملیات بانکی

بانک سامان با تأسیس و راه‌اندازی مدیریت بانکداری شرکتی خود در چابک‌سازی هرچه بیشتر عملیات بانکی قدم برداشته است که ارائه خدمات مشاوره‌ای در حوزه تأمین مالی از طریق اختصاص بانکدار به شرکت به‌نحوی که بانکدار تمامی امور شرکت را در حوزه‌های مختلف هماهنگ و پیگیری خواهد کرد. این مدیریت با درنظرگرفتن شرایط اقتصادی و سیاسی کشور دغدغه اصلی خود را به طور خاص، ارائه راهکارهای سریع و مناسب در تمامی حوزه‌های بانکی به فعالان این حوزه قرار داده است.



۲- تأمین ارز

بانک سامان به‌منظور جلوگیری از مخاطرات کمبود کالای اساسی کشور و همچنین تحمیل هزینه دموراژ، امکان سرویس "پرداخت بین‌المللی سریع" را در دستور کار خود قرار داده است. بانک سامان در این گروه از شرکت‌ها خرید ارز مورد نیاز شرکت‌ها را با سرعت هرچه بیشتر دنبال می‌کند. تأمین اعتبار ریالی برای خرید ارز و پشتیبانی از فعالان شرکت‌های حوزه کالای اساسی از دیگر برنامه‌های بانک سامان در این حوزه است.



۳- تأمین نقدینگی

این امکان برای مشتریان فعال بانک سامان در این حوزه فراهم شده است تا با استفاده از خدمات مشاوره تخصصی مدیریت بانکداری شرکتی، از آخرین اطلاعات مرتبط با انواع روش‌های تأمین نقدینگی بهره‌مند شوند.

- استفاده از بسته‌های اعتباری موجود در قالب انواع تسهیلات ریالی، ضمانت‌نامه و... به‌منظور تأمین سرمایه در گردش برای خریدهای داخلی و خارجی؛
- تأمین مالی پروژه‌ها در قالب تسهیلات بلندمدت از محل منابع بانک یا بازار سرمایه از طریق انتشار اوراق.



۴- تنخواه کارت

شما می‌توانید با دریافت محصول تنخواه کارت به تعداد مورد نیاز، کارت تنخواه داری روی سپرده شرکت (سپرده حقوقی) یا سپرده خودتان (سپرده حقیقی) دریافت کرده و برای انجام عملیات روزانه‌تان این کارت‌ها را به تنخواه داران خود بسپارید. برای مدیریت کارت‌ها و انجام عملیات شارژ و دشارژ کارت‌ها و همچنین آگاهی از مانده و صورت حساب کارت‌ها یک پنل اینترنتی (منوی سیگما در نت بانک سامان) در اختیار شما قرار می‌گیرد.



مزایای تنخواه کارت

- شفافیت در عملیات تنخواه داری
- شارژ آسان تنخواه کارت‌ها
- پنل اینترنتی مدیریت کارت‌ها (منوی سیگما)
- عدم نیاز به استفاده از حساب‌های شخصی تنخواه داران
- دریافت صورت حساب

تنخواه کارت‌ها چه امکاناتی دارند؟

تنخواه کارت صرفاً از طریق سپرده اصلی شارژ شده و دارندگان کارت‌ها می‌توانند تا سقف شارژهای تعلق گرفته به آن‌ها مصرف کنند. کارت‌های تنخواه به سپرده اصلی تنخواه متصل بوده و تا زمانی که دارندگان کارت اقدام به مصرف مبلغ شارژ شده کارت نکنند، از موجودی سپرده اصلی تنخواه شرکت مبلغی کسر نمی‌شود. تنخواه داران می‌توانند برای استفاده از موجودی کارت‌ها از این روش‌ها استفاده کنند:

پرداخت قبوض بدون نیاز به رم‌پویا
و خرید شارژ

خرید از پایانه‌های فروشگاهی
و سایت‌های خرید اینترنتی





خدمات شرکتی بانک سامان را چگونه درخواست کنید؟

در صورت علاقه‌مندی به استفاده از این خدمات، می‌توانید با مدیریت بانکداری شرکتی بانک سامان به شماره ۰۲۱-۲۲۳۳۰۰۰۰ داخلی‌های ۳۵۶۶ و ۳۵۰۶ تماس بگیرید.

منابع

۱. مرکز آمار - جدول داده ستانده
۲. مرکز آمار - طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر
۳. مرکز آمار - هزینه درآمد خانوار
۴. وزارت جهاد کشاورزی - سالنامه‌های آماری
5. https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/rr-cereal-secrets-grain-traders-agriculture-30082012-en_4.pdf
6. www.fao.org
7. fdc.nal.usda.gov
8. www.statista.com
9. www.trademap.org
10. USDA Food Data Central



باشماه‌تیم

مرکز سامان ارتباط: ۰۲۱-۶۴۲۲

www.sb24.ir/corporate